1884 TIZENNYOLCZADIK ÉVFOLYAM. 17. SZÁM. BUDAPEST, CSÜTÖRTÖK, JANUÁR 17.

SZERKESZTŐSÉG:
BUDAPEST, IV. HIMZŐ-UTCZA 1. SZ.
KÉZIRATOKAT VISSZA NEM KÜLDÜNK.
CSAK BÉRMENTES LEVELEKET FOGADUNK EL.
ELŐFIZETÉSI DIJ:
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva:
Egy egész évre 20 frt | Egy negyedévre 5 frt
Egy fél evre .. 10 frt | Egy hóra 1 frt 80 kr.
Külföldre: 3 hóra Németországba 8 frt 30 kr. Francziа-, Olasz-, Orosz-, Török-, Görög-, Spanyolországokba, Svájcz-, Románia és Szerbiába, valamint amaz országokba, melyek a postaszerződéshez tartoznak, negyedévre 9 frt 20 kr.
Egy szám 6 krajczár.

EGYETÉRTÉS

KIADÓ-HIVATAL:
BUDAPEST, IV. HIMZŐ-UTCZA 1. SZ.
HIRDETÉSEKET ÉS NYILTTERBE VALÓ KÖZLEMÉNYEKET FELVESZ A KIADÓHIVATAL.
Hirdetéseket felvesz a külföldön:
Bécsben: Főügynökségünk: Stern Moritz hirdetési irodája, I. Wollzeile Nr. 22.
Oppelik A., I. Stubenbastei Nr. 2.
Mosse Rudolf, I. Seilerstätte Nr. 2.
Haasenstein és Vogler, I. Wallfischgasse 10.
Daube G. L. és Társa, I. Wollzeile Nr. 12.
Dukes Miksa, I. Riemergasse Nr. 12.
Schalek Henrik, I. Wollzeile Nr. 14.
Herndl Alajos, I. Wollzeile Nr. 25.
Frankfurtban a/M.: Daube G. L. és Társa.
Párisban: R. Mosse, 40, r. Notre-Dame-d.-Viet. Agence Havas (place de la Bourse).

A közerkölcs és Tisza.

Tisza Kálmán a képviselőház mai ülésén a közerkölcsökről beszélt. Persze csak ugy hirhedté vált Bodóné módjára, a ki másról beszél, mikor a bor árát kérik. Beszélt a szinházi botrányokról, az illemsértő külföldi regényekről, Paul de Kock munkáiról, nem feledkezve meg a saját érdemeiről sem, melyeket a lasciv szindarabok korlátozása körül szerzett, csupán arról nem szólott, a miről kérdés tétetett: a közerkölcsökről. Pedig hát erre tessék megfelelni Tisza Kálmánnak. Tessék neki megczáfolni, ha tudja, hogy az ő kormányzása, politikája, eljárása, korteskedése között, és az ország közerkölcseinek hanyatlása között mélyre ment, lényeges összefüggés létezik. Ezt pedig nem fogja megczáfolni, mert nem lehet megczáfolnia.

A mai társadalom a feneketlen erkölcstelenségbe való hanyatlás sziptomáit tünteti fel. A lopások száma irtóztatóan emelkedik, a közbiztonság rég volt oly rossz lábon, mint ezen idő szerint, a rablások a legnagyobb merészséggel ugy szólván az utcza közepén vitetnek végbe. Az öngyilkosok száma napról napra szaporodik, alig van nap, a midőn magában a fővárosban is két, három ily esetet is ne kellene regisztrálni. A hivatalos hatalommal való visszaélés pedig, erőszakoskodások, közpénzek elkezelése, sikkasztások napirenden vannak.

Valjon csak a véletlen játéka lenne ez, hogy a mindenféle néven nevezhető bünök és erkölcstelenségek épen Tisza Kálmán kormánya alatt szaporodtak el?

Oly véletlen játéka ez bizonynyal legalább is, mint az, hogy Róma erkölcsei tiszták voltak a köztársaság idejében, a legnagyobb romlottságot mutatták a császárok alatt.

Ha tulságos szelidek akarunk lenni az itéletben, akkor legföljebb azt mondhatjuk, hogy Tisza kormánya és a közerkölcsök hanyatlása között a hatás kölcsönös. Nemcsak a közerkölcsök hanyatlottak az ő kormánya alatt, hanem a közerkölcsök hanyatlott volta tette lehetővé, hogy Tisza miniszter legyen.

Mert vegyük a dolgot ugy, a mint van. Mi képezi a Tisza Kálmán miniszterré levésének kiindulását, bázisát? Egy egész multnak a meghazudtolása. Ezen az alapon kormányoz Tisza Kálmán, s azt akarná elhitetni, hogy az ő uralma nincs befolyással a közerkölcsök hanyatlására. Az elvmegtagadás az ő személyében ünnepeltetett, hatalomra emeltetett. Meghajlott előtte az ország, megkoszoruzta a siker. Az emberek pedig kezdtek gondolkodni. Látták, hogy nem az egyenes uton jaróké itt e földön a hatalom és a dicsőség. Látták, hogy az eszközökben nem nagyon kell válogatni, csak meg legyen a siker. Látták, hogy az alakoskodás a legfelsőbb méltóságokra is elvezet, a hová a becsületes, őszinte igyekezet, az egyenes ut nem visz el soha, vagy legalább sokkal nagyobb nehézségek legyőzése után. Vajjon mit gondol Tisza Kálmán, az ilyen tény szemlélése, a mennyiben átalakitotta egy nemzedéknek az erkölcsi nézeteit, valami nagyon kedvező hatással volt azokra? Egy egész nemzedék felfogása lett megmételyezve, melynek nagyobb része előtt nincs elv, nincs magasabb szempont, nincs erkölcsi érdek, hanem mindent a haszon s a siker szempontjából mérlegel.

S aztán a milyen eszközzel a hatalom meg lett alapitva, olyannal kellett azt fentartani. Tisza Kálmán a fondorkodó, egyenes uton ritkán járó, de a siker biztositásához igen értő kortescsapattal vette magát körül. Korteskedés, az volt a legfőbb jelszó. A nemzet valóságos közvéleményével szemben csak is korteskedés által lehetett fentartani egy hatalmat, mely annak nem kellett. A kortesérdem volt a legfőbb érdem. A jó kortesek nyerték el a legjövedelmezőbb hivatalokat, s a kitüntetések legtöbb nemét. Emberek, kiknek érdemeiről nem tudott senki semmit, egyszerre csak érdemrendekkel, kitüntetésekkel halmoztattak el, s magas méltóságokra emeltettek. Vajjon mit gondol Tisza Kálmán, ez az eljárás arra szolgált, hogy a jó erkölcsökbe vetett hit megszilárdittassék? Az emberek kezdtek gondolkodni ezen tények fölött is, s azt látták, hogy nem az igazi érdem az, mely elismerésre talál. Némely igen buzgó kortesek látták azt is, hogy nekik jó kortes voltuk miatt némi kisebb gyöngék is elnézetnek. S a kis gyöngék után jöttek a nagyok. Azok az uj hivatalokba emelt kortes exisztenciák magok sem találván magokban elegendő érdemet, azt gondolták, hogy ennyi elnézésnek levén részesei eddig, még nagyobb elnézésre számithatnak a jövendőben. Mert hisz nagyobb szolgálatot tehettek a kormánynak a hatalom birtokában, mint mikor nem birtak még vele. Elkezdődtek a hatalommal való visszaélés és sikkasztás esetei, előbb sporadice, aztán nagyobbodó számban. Az ilyen baj hamar ragad s különösen könnyen tanulja el főnökétől az alárendelt. S csakhamar láttuk, hogy az esetek akkora száma merült fel, a minő a multban soha.

S az erkölcstelenség elterjedésére még egy más körülmény is játszott közbe: az általános elszegényedés, melybe az országot Tisza Kálmán kormánya döntötte. Helyesen mondják, hogy a szegénység a legnagyobb rima. Tisza Kálmán pedig gondoskodott róla, hogy ez a szegénység ne legyen kicsi. Ennek kifolyása legelső sorban a sok lopás, a rablások számos esete, az öngyilkosságok elijesztő nagy száma. S ez iránt való felelőssége alól nem buvhatik ki Magyarország mostani miniszterelnöke.

Ne büszkélkedjék hát Tisza Kálmán azzal, hogy ő erkölcsös, söt példás családi életet él. Az iránt nem kérdezte öt senki, nincs is hozzá semmi közünk. De a közélet erkölcseit megmételyezte, mint senki ő előtte, s ezen vád alól nem tisztázhatja magát.

Budapest, január 16.

A házassági törvényjavaslatot a kormány vissza fogja vonni. Egy korábbi értesülésünkkel megegyezőleg, ezt olvashatjuk ki a következő sugalmazottnak látszó sorokból:

A felhivatalos Bud. Corr. irja: A *főrendiháznak* a keresztények és zsidók közötti házasságkötésről szóló törvényjavaslat iránti *izenete* a költségvetés elintézése után fog tárgyalás alá kerülni. Azt hi szük, hogy a főrendiház jelenlegi alkata mellett a *változatlan javaslat egyszerü visszaküldése nem vezetne czélhoz* és e szerint nem is *mutatkozik opportunusnak*. Szemben azzal a ténynyel, hogy a heterogén ellenzéknek, mely e javaslat ellen alakult, különböző vezéregyéniségei épen nem hagynák abba agitácziójukat, és hogy a mint az eddigi eljárás tanusitja, semminemü eszköztől nem riadnak vissza, a mely a javaslat megbuktatására alkalmasnak mutatkozik, legalább is kétes volna, hogy a törvényjavaslat számára harmadizben bizonyossággal el volna-e a többség érheto, annyival is inkább, mivel az ország összes törvényhatóságaitól beérkezett jelentések szerint még *legalább 450 oly mágnás birjoggal király meghivó kérésére*, a kik eddig ezen jogukkal nem éltek, a törvényhatóságok ugyanis hosszabb idővel ezelőtt — a főrendiház reformjáról szóló törvényjavaslat szerkesztése előtt — a belügyminisztérium által felszólittattak, hogy a területükön lakó szavazatra jogosult főrendiházi tagok lajstromát küldjék be. Ha most még a mondhatni számtalan szavazatra jogosult indigena is számitásba vételik, a főrendiház mai napság egy teljességgel mérhetlen tényezőt képez, az ellenzék tagjai másod izben mégkevésbbé fognak visszarettenni attól, hogy Ausztriából, sőt esetleg még a külföldről is toborozzanak segédcsapatokat, mig ellenben a kormány idegen elemeknek magyar törvénykezési ügyekbe való nem ugyan törvényellenes, de mindenesetre példátlan és helyén nem levő beavatkozását minden áron el akarja kerülni — még ha ezáltal az ellenzék kisebbségre is jutna, a mint hogy a miniszterelnök számos osztrák tournak a javaslat mellett folajánlott szavazatát köszönett l, de határozottan visszautasitotta ama megjegyzéssel, hogy a szavazatjognak nem magyar illetős gúek által való gyakorlását a magyar kormány épen nem ohajthatja. Épen ez okból hiszszük, hogy a képviselőház a zsidó és a keresztények közti házasság behozatalára irányuló czélját a törvényjavaslat változatlan ujból leendő elfogadásával alig érné el és minthogy az egész képviselőház határozottan a mellett nyilatkozott, hogy a jelenleg létező házassági viszonyok mellett fölmerülő törvényellenességeket orvosolni kell, bizonyára módokat és eszközöket i fog találni, hogy e mellőzhetlen követelményeknek — habár más, talán általánosabb alakban is — megfeleljen.

ORSZÁGGYŰLÉS.

I.

A képviselőházban ma végre mozgalmas nap volt. Élénk és érdekes vitában tárgyalták a belügyminiszteri tarcza költségvetését. Az első szónok *Ugron* Akos volt, a ki élesen támadta meg a belügyminisztert a közigazgatás terén tapasztalható fogyatkozások miatt. Említést tett arról, hogy a miniszterelnök tárgyalásokat folytat az ellenzék vezéreivel, mi által a miniszterelnököt egy későbbi érdekes nyilatkozatra provokálta. Beszédét a baloldalról több izben élénken helyeselték. Ezután *Simonyi* Iván szólalt fel. Rendkivül hosszasan beszélt az antisemiták programmjáról, s Mocsáry Lajosnak az általános vitánál az antisemitákra tett nyilatkozatáról. E közben Simonyi sok mindenféléről szólott, különösen azt igyekezett bizonyitani, hogy a függetlenségi párt nem őrzi meg a 48-diki elveket. Természetesen a beszédnek antisemitikus iránya volt. *Vargics* Imre a közigazgatási ellenőrzés hiányosságáról beszélt, s hangsulyozta azt, hogy szükséges lenne megszabni az ellenőrzés módját. Ezután *Irányi* Dániel nagy hatással, a ház általános figyelme és tetszése közt szólt Simonyi Iványnak; majd némely szinházi előadások erkölcstelenitő hatására hivta fel a miniszter figyelmét; hangsulyozta azt, hogy a métely tovább terjedését meg kell akadályozni. *Polónyi* Géza érdekes beszédben polemizált Simonyival, s a ház tetszése közt emlékeztette Simonyit arra, hogy egykor nagy lelkesedéssel Horn Ede mellett buzgólkodott; majd a kóborló oláh czigányokra figyelmeztette Polónyi a minisztert, hangsulyozva, hogy a renyhe nép nagy mértékben veszélyezteti a közbiztosságot. *Simonyi* Iván személyes kérdésben való felszólalása után *Tisza* Kálmán miniszterelnök és belügyminiszter szólalt fel. Polemizált az előtte szólokkal, s Ugron Akosnak arra a megjegyzésére, hogy az ellenzék vezéreivel folytat tárgyalásokat, válaszolva, érdekes nyilatkozatot tett ez ügyben. Reflektált a fölmerült panaszokra s igért minden jót; hosszasabban foglalkozott az Irányi által fölvetett közerkölcsiségi kérdéssel, majd némely megyékben tapasztalható rendkivüli mulasztásokról tett leleplezéseket. Beszédét egy a kormánypártra nézve igen hizelgő nyilatkozattal fejezte be. A miniszterelnök beszédének nyomán a személyes kérdésben való felszólalások egész sora következett. *Turgonyi* Lajos erélyesen kelt védelmére az ülés folyamán megtámadott községi és körjegyzőknek; hasonló szellemben beszélt *Rakovszky* István előadó is, mire a vita véget ért s a többség a költségvetés első tételét megszavazta. Az ülés végén *Hentaller* Lajos és *Herman* Ottó nyujtottak be interpellácziót. Holnap folytatják a belügyi tárcza költségvetésének tárgyalását, esetleg megkezdik a közlekedésügyi miniszteriumét is.

II.

A képviselőház ülése január 16-án.

Elnök: Péchy Tamás, *jegyzők*: Tibád Antal, Fenyves-y Ferencz, Zsilinszky Mihály.

A kormány részéről jelen vannak: Tisza Kálmán miniszterelnök, Szápáry Gyula gróf, Trefort Ágost, Pauler Tivadar, Széchenyi Béla gróf, Kemény Gábor báró, Bedekovics Kálmán.

Az elnök: Remutatia Mosonmegye közönségének felterjesztését, melyben a nyilvános gyógy- és betegápolás, valamint a szül- és lelenczházi, továbbá a katonai beszállásolási költségek fedezésére szolgálólag országos alap létesitését kéri.

Szepesmegye közönségének feliratát, melyben a marhasónak leheto olcsón való árulása tárgyában törvényhozási intézkedést tetetni kér.

Ungvár városa tanácsának kérvényét, melyben az 1875. évi XXXII. törvényczikknek az országos tanitói nyugdij- és gyám alapba való járulékok fizetésére vonatkozó szakaszait magyarázatni kéri.

A magyarországi állami tanitóképezdék tanárainak kérvényét, melyben kérik, hogy fizetések a középtanodai tanárokéval egyenlővé tétessék.

Minden feliratok és kérvények kiadatnak a kérvényi bizottságnak.

Kemény Gábor b. közmunka- és közlekedési miniszter: Benyujt két törvényjavaslatot. Egyik vonatkozik Csácza magyarországi határszéli vasut engedélyezésére. A másik vonatkozik a munkács-beszkidi vasut kiépitésére.

A közlekedési és pénzügyi bizottságokhoz utasittatnak.

Széchenyi Pál gróf földmivelés-, ipar- és kereskedelmi minisztér: A legközelebbi alkalommal benyujtandó ipartörvényjavaslat alkalmat fog adni a háznak e nagyfontosságu közgazdasági kérdésbe belebocsátkozni. Ezért felkéri a házat, hogy válasz-szon egy 21 tagu közgazdasági bizottságot, mely e közgazdasági törvényjavaslatot előzetes tárgyalás alá venné.

Az elnök inditványozza, hogy e bizottságot, valamint a tegnapi ülésben inditványba hozott bizottságokat is a penteki ülésben válaszsza meg a ház. (Helyeslés.)

Minthogy pedig leiköszönések folytán több bizottságban **hiányzanak tagok**, ezeket is pénteken volna czélszerü megválasztani. És pedig a kérvényi bizottságban hiányzik egy tag, a naplóbiráló bizottságban hiányzik 3 tag, a mentelmi bizottságban 1 tag, a számvizsgáló bizottságban 2 tag, minthogy azonban az egyik horvát, azt hiszem, hogy ezen egyik akkor lenne megválasztandó, midőn a horvát képviselő urak itt vannak. Hasonlókép a zárszámadási bizottságban hiányzik egy magyarországi és egy horvátországi tag. A függő államadósságot ellenőrző bizottságban hiányzik egy póttag. Mindezek a pénteki ülésben volnának megválasztandók. (Helyeslés.)

Engelmayer József bemutatja az igazolási bizottság jelentését azzal, hogy a bizottság Ráth Ferencz, Pozsonymegye szempczi és Rácz Athanáz temesmegyei kis-becskereki kerületben megválasztott képviselőket, Vadnay Andor a kecskeméti II. választó kerületben és Hupár Ostián Nógrádmegye nógrádi kerületében megválasztott képviselőket a szabályszerű 30 nap fentartásával igazolandónak találta.

Rácz Athanáz az első, Ráth Ferencz a negyedik, Vadnay Andor az ötödik, Huszár István a hatodik osztályba soroztatik.

Székely Elek a kérvényi bizottság előadója: Bemutatja a kérvényeknek a kérvényi bizottság által letárgyalt 37-dik sorjegyzékét.

A szombati ülés napirendjére lesznek kitüzendők.

Zsilinszky Mihály jegyző jelenti, hogy az interpellácziós könyvben a következő bejegyzések foglaltatnak: Hentaller Lajos, az okkupált tartományokban visszatartott kiszolgált katonák hazabocsátása ügyében, a honvédelmi minisztérium vezetésével megbizott miniszterhez. — Herman Ottó, a sövényháza-szegedi ármentesitő-társulat ügyének rendezése tárgyában, a közmunka és közlekedési miniszterhez.

Az illető képviselők az ülés végén fogják megtenni interpellácziójukat.

Következik a napirend: **az 1884. évi államköltségvetés részletes tárgyalásának folytatása és pedig a belügyminiszteri tárcza.**

Zsilinszky Mihály jegyző (olvassa): Központi igazgatás és földtehermentesitésialap igazgatóság. Rendes kiadások. XV. fejezet. 1. czim. Rendes bevételek: V. fejezet. 1. czim. Kiadás. Személyi járandóságok és dologi kiadások: 321,368 frt.

Rakovszky István előadó: Mielőtt a ház a belügyminiszterium költségvetését tárgyalás alá venné, pénzügyi szempontból röviden ismerteti a költségvetést, s kéri annak elfogadását.

Ugron Ákos: Azon általános meglepetéssel szemben, melyben az ell nzék az általános vita alkalmával részesült, midőn sem a kormány nem tartotta helyesnek és alkalmasnak az ezen oldalról fölmerült s különösen a t. belügyminiszteriumhoz intézett kérdésekre válaszolni, s midőn a t. kormánypártnak feliratkozott szónokai egyszerre mint egy intésre visszavonultak a küzdtérről, hogy igy fejezzem ki magamat: azon kényszerhelyzetbe jutottunk, hogy azt, a mit az általános vita alkalmával szándékoztunk elmondani, az egyes tárczák költségvetésénél vagyunk kénytelenek előadni.

Különben kétségtelen az, hogy az országban az apathia általános s az apathiának kinyomata a házon is látszik (Ugy van balfelől.) és ez apathiának oka azon érdekcsoportozatok szövetkezete, a melylyel szemben itt állunk. (Ugy van i a szélső baloldalon. Mozgás a jobboldalon.) Nem csodálkozom azon, hogy a t. belügyminiszter ur szemben azon komoly kérdéssel, a melyre nézetem szerint azonnal kötelessége lett volna válaszolni, a melyet Mocsáry t. képviselőtársam intézett hozzá, vonatkozva Falk Miksa képviselő urnak a keszthelyi választókerületben tartott beszédének azon részére, a melyben különösen a belügyminiszter urnak közigazgatási politikájáról szólt, mondom, nem csodálkozom azon, hogy a t. belügyminiszter ur nem tartotta időszerünek vagy alkalmasnak arra válaszolni, mert az azelőtt egy pár nappal történtek oly idegessé tették a t. belügyminiszter urat, hogy ugy látszik, nem volt annyi ideje, hogy a képviselőházban a beszédeket meghallgassa. Ezen egy pár órát ugy látszik arra kellett használni, hogy az ellenzék egy pár tekintélyes férfiával megbeszélje a helyzet sulyos voltát, és esetleg erőt meritsen azoknak támogatásából.

Én, igaz, hogy fiatal ember vagyok (Derültség jobbfelől), de egyetl n egy országnak parlamenti viszonyában sem tapasztaltam azt, hogy akkor midőn a miniszterelnök feje felett a fellegek a legnagyobb mértékben összecsoportosultak, az ellenzékhez forduljon segitség végett. (Derültség és felkiáltások a jobboldalon óh! óh!) A t. tuloldal ok nélkül oho-gat, vagy áhógat, az engem a legkevésbbé fog zavarba hozni. Konstatálom azt a tényt, hogy itt a parlamentben és az országban a viszonyok

A magyarok zenéje és zenészei.

BARTALUS ISTVÁN-tól.

II.

A magyar zene elemei és müvelői.

Nem alaptalan föltevés, hogy bizonyos nyelvrokonságokból, a mennyiben a nyelvek külalakot adnak a népdalnak, bizonyos zenei rokonság keletkezik. Igazolom ezt ezelőtt több évvel tett összehasonlító kisérletemmel.[21] Ilyen eljárással külrokonnak mondhatók a finn népdalok. Ezek közt egy olyant is találtam, mely csaknem betüről-betüre hasonlit egy magyar népdalhoz. Ilyen rokonok a törökök, sőt bizonyos tekintetben rokonszenvezünk az oroszokkal is, minek oka abban keresendő, hogy népdalaink már a középkoron kezdve, többféle szláv elemmel elvegyültek, tán még nagyobb mérvben, mint maga a magyar nyelv. Ezek közt föleg a lengyel elem sajátságos vegyülékben észlelhető, t. i. vannak dalaink melyeknek néhány ütenye páratlan méretü lengyel rythmus, s viszont néhánya páros méretü magyar. S a vegyitésnek e neme nemhogy kirivó volna, sőt érdekes rhythmikai tarkaság szülője. Ily kölcsönös rokonsági mozgalmak Magyarország különféle ajku népei közt napjainkban is folytonosak, t. i. keletkeznek magyar népdalok szláv, vagy román elemmel vegyesen; s viszont a szlávok és románok elsajátitják a tiszta magyar dallamokat.

E vegyülék közt a tiszta magyar elem, mely Európa népdalaitól egészen független, s feltünően különbözik, a páros ütenyméretü choriambusokban észlelhető. E choriambusok, s a németeké közt lényeges különbség az, hogy a német csak páratlan méretes ütenyekből áll, a magyar csak párosakból. Európa nemzetiségei rhythmikailag nem különböznek, de a magyarral bizonyos tekintetben szembeállithatók. Amazok ugyanis a metszetekre nem fektetnek sulyt, de a magyar népdalban határozottan lényeges, hogy metszetei a szó utolsó tagjával végződjenek, vagyis, a szó át ne vitessék egyik metszetből a másikba, legfeljebb a verssorok végzáradékát képző utolsó metszetbe lépés lévén kivételesen megengedhető; mert itt a zenei záradékok hosszabb nyugpontot képeznek. E szigoru szabály (mely ellen tudatlanságból eleget vétenek) nem szeszélyes szokásból veszi eredetét, hanem a nyelv természetéből, t. i. a mondatok első szótagjára eső hangsulyzásból, melynek a zenében is határozott kifejezést kell nyerni. Ezért jámbusos versek a tiszta magyar költészetben nem használhatók. Szóköltőink irtak ugyan elég jámbust, (ilyen Vörösmarty szózata is, mely még folyton egyik fő nemzeti dalunk); de a zenében az ily költeményeket soha sem fel-, hanem leütéssel kezdik, sőt az első szótagot épen hangsulyozzák is, mi által jámbusi természete megszünik.

Van a magyar népdalnak s föleg az innen keletkezett tánczdallamoknak két külső sajátsága: egyik a záradékban, másik a bővitett másod lépcsőkben.

[21] Budapesti Szemle. 1864. 19. kötet. 215. lap.

A záradékok legtöbbnyire a zárüteny 3-ik méretén végződnek; dalokban egyszerübbek, de hangszerekkel különféleképtarkitva, mintha maga a zárhang háromszor ismétlődnék, vagy hogy kézzel foghatóbb legyek, mintha az imát igy rekesztenők be: «ámen, ámen, ugy legyen!» Természetes e záradék, sőt miután a hangszerek a különben egyszerü népdalt annyira elképletezik, variálják, elárasztják diszitményekkel, hogy alig lehet rájok ismerni: önként következik, hogy e záradékban is hasonlók legyenek. Megjegyzendő azonban, hogy az ily frázisgyártást, képletek képletezését napjaink jobb izlésü zeneköltői a mennyire lehet, egyszerüsitik. A bővitett másodlépcsők mély fájdalom kifejező eszközei lévén, csak ilyenkor használtatnak; de hisz ez eljárás Európa többi zenéjében sem idegen. Külszerkezetre vonatkozva megemlithetem még, hogy a zenei körök legtöbbnyire igen rövidek s innen folyólag könnyen felfoghatók. E körökre nem is alkalmazható a zenei körök szoros elmélete, vagy csak ugy, ha félkörökül vétetnek s ez esetben az egész dal csak egy körből áll.

A népiesen kivül lényeges része a magyar zenének egy másik, mely legtalálóbban palotásnak nevezhető. Mert semmi köze a népieshez, sőt a choriambusokat is teljesen mellőzi, legfeljebb záradékaiban tartván meg a rokonságot. Hiven visszatükrözi e zene a régi magyar nemességet. Feszes, jólkimért, s mig a népies telve van szeszélyes időváltozással, most rohamos, majd áradozó, addig a palotás mindenütt egyenlő időben mozog, méltóságteljes, hősies, sőt frisseiben sem orgiaszerü. — A régibb időkben palotás- és népzene közt épen oly nagy volt a különbség, mint ur és paraszt között. Palotákban nem volt honos a nép csárdása; a nép sem tudott palotást tánczolni. Van azonban a kettőnek rokonszerkezete. T. i. mindenik egy lassu andantéval, vagy adagióval kezdődik, melyet a palotákban hallgató nótának neveztek, s viszont melybe a csárdák népe áradozólag bele szokott énekelni. A palotások hallgató nótái megtartják szokott feszességöket, a csárdásokéi ellenben choriambusaikat merészen képletezik.[22] E lassut egy jól kimért élénkebb mozgásu andante követi,[23] s ezt egy vagy több friss. Ezek mindenikére tánczolni szoktak. A palotás zene lépést tartott a magyar politikai élettel; a 48-adiki forradalomig csaknem folytonos volt; de már ezt megelőzőleg épen oly mérvben hanyatlott, a mint áradozni kezdett a demokraczia. Napjainkban a régi hősök, oligarchák, arisztokraták, szóval, a nemesség zenéje csaknem elfeledett régiség.

Áttérek most a beltartalomra.

Ezt illetőleg a nemzeti vérmérsék, éghajlat, politikai szervezet, életmód, történelem meg annyi tényezők. A ki mindezt nem ismeri, s nem veszi számba Magyarország különböző ajku népeit, nem indokolhatja a magyar zenében észlelhető szélsőségek egymásba fonódását. A legmeresztebb modulácziók, legvaratlanabb fordulatok és pásztorélet egyhangusága, legszenvedélyesebb kitörés, leglágyabb érzelgéssel karöltve, legmélyebb fájdalom kézenfogva rakonczátlan orgiával, népélet, daczos nemesi büszkeség, egeket verő frázisok, arisztokratai méltóság, szóval mindaz, mi a nép és nemzeti életből zeneileg nyilvánulhatott, aránytalanul nagyobb mérveket öltött, mint Európa többi nemzeteinél.

E sokoldalusságból könnyen érthető, hogy a magyar, noha zenéje dallamossága által kiválóan rokonszenvez az olaszszal, de a franczia csillogó könnyüdségnek, szaloniasságnak sem ellensége; sőt a mélységes, okozatok okát kereső némettel is megbarátkozhatik. Másfelől érthető az is, hogy népzenészeink Európaszerte feltünnek, mert nem tekintve előadásukat, minden nemzetiség találhat e zenében a maga vérmérsékével rokonszenvező mozzanatokat.

Önként következik innen, hogy ily zenének jó előadása nem mindennapi nehézségekkel jár. Mert általában akármely zenében a beltartalomra vonatkozókat csak megközelitőleg lehet hangjegyekkel kifejezni, a többi az előadó művész egyéni felfogására bizatván. Innen folyólag minél nemzetibb valamely zene, helyes előadása annál inkább megkivánja az előadó ugyanazon nemzetiségét vagy nemzeti felfogását. Az idegen ajku művészekkel szembeállithatnám tudós nyelvészeinket, kik irhatnak nyelvtudományi szabályokat, de, nyelvérzékök hiányában, szónoklatuk komolyan meg nem hallgatható. Ezért a czigánynyal, ki egész életét előadásra szenteli, hasonló tanulmány nélkül a legnagyobb művész sem versenyezhet, azaz, technikában könnyen tulszárnyalhatja, de Magyarországon tapsokat nem arathat.

E zene előadó hangszerei (nem emlitve a szóköltészettel párosult lantos költészetet, mely napjainkban helyet adott a zongorairodalomnak) vonós hangszerek, s az első hegedüvel együtt tartó klarinet. E beoszlás visszavihető a középkorra.

De lássuk most a népies elem különféle müvelőit és fejlesztőit, a nélkül, hogy utóbbiak müveinek kritikai elemzésébe bocsátkoznánk.

A népzene legelső s leghivatottabb mestere maga a nép. Szóköltőink, egy Arany, egy Petőfi boldogitják ugyan a szintén költő népet: de a zene terén alig van rá eset, sőt megforditva, a nép szolgáltat kész anyagot a zeneköltőnek. Ezelőtt 12 évvel összejártam csaknem faluról-falura négy megyét, s Erdélynek egy kis részét, népdalok gyüjtése végett. Gyüjtésem eredménye negy hónap alatt 800 népdal lett. Nem mondhatom, hogy láttam a népdalok termését, mert igy látnom kellett volna a virágok növését is, de életem legszebb órái közé sorozom ez időt, éneklők közt töltve s papirosra téve a hallott dallamokat. A palócz nép kezdetben óvatos volt, mert elterjedt a hire, hogy a kormány már a népdalokat is összeiratja, megadóztatás végett. Több helyen meglepett, hogy a nép egyszerü leányai szorgalommal összeirják egy albumfélébe azon verseket, melyek dallamait daloln szokták. Másutt viszont, ha valamely verssor nem jutott eszökbe, azonnal mást hevenyésztek, megjegyezvén, hogy igy is jó lesz. Egy pár olyan mezővárosra is találtam, (Mező-Kövesd, Tarczal), hol nemcsak a dal virágzik, hanem magok zenélnek, s mint dicsekedve mondák, a czigány meg nem él.

A népdalok szerzőit két osztályba sorozhatjuk. Egyik maga a nép. Dallamai igen egyszerüek, beérik hat, vagy legfeljebb nyolcz hanglépcsővel, moduláczióik s föleg záradékaik olykor emlékeztetnek a régi hangnemekre. A másik osztályba jönnek azok, kik a közép nemesség soraiba tartoznak. Itt már olykor a szerző is szeretné magát láttatni, de zenei ismeretek teljes hiányában a néptől csak a hanglépcsők nagyobb terjedelmében különböznek, egyebekben a népet utánozván.

Ez anyag müvészi feldolgozói külföldiek és honiak. Már a német klasszikusok is, mint Haydn, Beethoven, Schubert s mások tettek kisérleteket a régibb palotásszerü magyar stillal, mely ez időkben a népiesen felül állott. Az egypár évtized óta keletkezett zongora-irodalmi mozgalom mindenesetre a külföldtől kapta első mozzanatát, idegen ajku virtuózoktól, kik könnyen érthető okból egy egy népdalt szalonzenévé alakitottak. Ezóta szalonirodalmunk folyton növekszik. Nem emlitve Liszt rhapsodiáit, melyek bármely virtuóz irodalom diszére válnak, a honiak közt eddig mind mennyiség, mind minőség szempontjából legtöbbet tett Székely Imre, Ábrányi Kornél, kiknek nyomdokait kisebb-nagyobb sikerrel sokan követik.

A régibb stil egyedüli fejlesztője napjainkban Bertha Sándor. E század elején részint bécsi kiadók, részint honi társulatok, vagy egyes müárusok adták ki amaz idők hegedümüvészeinek (Lavottának, Csermáknak s a czigány Bihárinak) müveit zongoraátiratokban. Mint fentebb már emlitettem, e stil kihalt ugyan, de Berthában buzgó és szakértő ápolójára talált. Ő bebizonyitotta, hogy e stil a legelvontabb klasszikai müformákra is alkalmas. Azonban a nemzeti fejlesztésnek teljes öntudatában, megtartja azon formát, melyet a magyar tánczzenében már régóta követnek, s ez — a mennyiben több kisebb részek egymásutánjából áll — hasonlitható Bach Sebestyén Partitáihoz. Berthának ily czélra szép technikai készültsége van; de törekvése, az elaradt szalonzenével s fejletlen közönséggel szemben, igen hálátlan.

A zongorairodalom mellett müdalokkal is vannak kezdemények. E téren Zimai László tüntette ki magát. Négyes dalaink is, föleg az országos daláregylet fennállása óta, folyton szaporodnak, s alig van honi müvészünk, ki e téren legalább népdalok átiratával ne foglalkoznék.

Azt lehetne innen következtetni, hogy ez irodalom felvirágzásával annak idejében önként ki fog fejlődni bizonyos nagyobb szabásu stil, mely alapot ad egyfelől a hangszeres zenének, másfelől a magyar operának. Igy kell lenni; de különös az, hogy még sem egészen igy van. Mert operairodalmunk a legkedvetlegesebb müdalirodalmat is megelőzte. A kolozsváriak már 1821-ben megiratták Ruzsicska Józseffel az első magyar operettát «Béla futását». Természetellenes volt ez erőlködés, mert nemhogy amaz időkben, de napjainkban sincs előkészitve az a talaj, mely a művelődés törvényei szerint operákat fogna teremni. Mindazáltal e tény ugy tekintendő, mint a nemzet első ébredése. Ez időkben kizárólag német posse-k s Rossini operái voltak napirenden. Még lantos szóköltőink is ily szellemben énekeltek, mire aztán Horváth Ádám egy keringőt irt, gunyos szövegében felszólitván Árpád népét a német tánczra. A magyar opera eszméje tehát e téren is felrázta a nemzetet s daczára avatlanságának, daczára az akkori kormány hidegségének, ez eszme azóta el nem hangzott. Hogy azonban innen kezdve a negyvenes évekig (Erkel Ferencz Hunyady Lászlójáig) alig történt valami, ennek oka a fentebbin kivül abban keresendő, hogy irodalmunk nagyobb mérvü fejlesztése is körülbelül itt kezdődik, s ennek igen természetesen zeneirodalmunkat meg kell előznie.

Igy levén, midőn napjainkban is uralkodnak tekintélyes helyekről felhangzó ferde nézetek, melyek szerint egy magyar stilu operának létjoga nincs: nem csuda, hogy gazdag népzenénk fölé az operairodalom lassan emelkedik. Meg kellett előzni ezt a már virágzó népszinmünek is, mely átmenet a daljátékból az operettába. S mindenek felett meg kell előzni a talaj előkészitésének, mi alatt zeneiskoláink teendőit értem. Az 1821-ben elhintett mag nem volt termékeny, mert a nemzet zeneiskolák alapitása helyett operát iratott. Most azonban e bajon is segitettek. Már néhány év óta áll fenn a zeneakadémia, mely elébb-hátrább elhagyván virtuóz jellegét, alapos magyar zeneköltőket fog nevelni. Magyarország több városában alapitottak zenédét. Ezek részint a közönséget fejlesztik, részint a budapesti zeneakadémiának fognak tanitványokat adni. Aztán az iskolatörvények a tanitóképezdékben is elrendelték a zene alapos tanitását.

Ezek után állithatjuk, hogy a fentebbi hézagok kipótlódván, müköltészetünk megtalálja a maga rendes kerékvágását.

annyira ziláltak, hogy kénytelen az ország a főrendiházhoz folyamodni, hogy e kormánynak az országra nézve vészthozó működésétől megszabaduljon és ma tényleg az alkotmányos állapotoknak oly megforditott helyzete van, hogy parlamentáris életünknek sulypontja nem itt e házban, hanem a felső házban van. (Ugy van! a szélső baloldalon. Derültség a jobb oldalon.)

T. ház, a belügyminiszter urnak 8 évi kormányzása után is a belügyi állapotok abszolute nem javultak, sőt rosszabbulnak. Itt vannak a fővárosi rendőrségi viszonyok, a közbiztonsági állapotok. Az ember az utczán éji 12 óra után valóban nem mer járni. (Élénk derültség a jobbon.) Itt van a főpostának kirablása, jobban mondva meglopatása, még e perczig a rendőrség nem tudott nyomára jutni. Itt vannak és nevessenek erre, a dunántuli állapotok, Magyarországnak közgazdasági, földmivelési és általában intellectuális tekintetben legmüveltebb részében, a dunántuli megyékben, Vasmegyében, Zalamegyében és Zemplénmegyében, (Élénk derültség. Felkiáltások jobbról: Zemplén is tul a Dunán van? Derültség.) Vas, Zala és Veszprémmegyében akartam mondani, — mindenkinek, még a miniszterelnök urnak a nyelve is megbotlik néha, nemcsak az enyém, (Derültség) az állapotok olyanok, hogy vagyon és személybiztosság nem létezik. Ott vannak a statáriumok. Emlékezetem szerint Magyarországon nem volt egyszerre ennyi megyében statárium hirdetve, mint most. A közigazgatás valóságos átka a körjegyzői intézmény behozatala. A körjegyzők a mint méltóztatnak tudni, megvannak választva örök időkre. Ezek a megyében az állapotokat uralják, megválasztatják magukat bizottsági tagoknak, ezáltal oly érdekcsoportozatot szereznek, hogy ellenük küzdeni nem lehet. (Ugy van! a szélsőbalon.) A mig az incompatibilitás ki nem mondatik, arra nézve, hogy bizottsági tagok nem lehetnek, addig a megyékben jó közigazgatásra szert tenni nem, vagy alig lehet; (Ugy van! a szélső baloldalon.) Ez az intézmény növeli a községekben a pótadót, ugy hogy némely községekben 40—50 százalékra emelkedik a pótadó. A főispáni állások ez idő szerint nagyjában nem egyebek, mint egyszerü sine curák, melyek által a kormány egyes családok támogatását nyeri meg. Sok helyt a főispánok csak akkor mennek székhelyükre, mikor szavazni, korteskedni kell. (Ugy van! a szélső baloldalon.) és azt hiszem, hogy a kormánypárt illetőleg a kormány, midőn a főrendiház átalakitásáról szóló törvényjavaslatot benyujtja, el fog követni mindent, hogy a főispánok a főrendiházban helyet ne foglaljanak, mert a kormány a közigazgatás menetére, a nélkül, hogy a főispánok a székhelyen ne legyenek az adminisztraczióra fel nem ügyelhet, befolyást nem gyakorolhat.

A most lezajlott megyei választásokról is kénytelen vagyok megemlékezni. (Halljuk!) Örömmel tapasztaltuk azt, hogy csaknem minden megyében a municzipális önkormányzat fentartására a szükséges elem meg van s nem lesz a házban senki, a ki tagadhatná, hogy a tisztviselőkre nézve a stabilitás elve a választásokkor ne respektáltatott volna. Alig volt arra eset, hogy valaki, az illető állásra alkalmas egyén, a megyékben mellőztetett volna. Nem ez az a mi engem arra ingerel t. ház, hogy figyelmemet e körülményre is kiterjeszszem, hanem különösen azon körülmény, a mely Erdélyben az egyes megyei tisztujitásoknál előfordul. Kolozs, Hunyad és Fogaras megyében a főispánok az ugynevezett ellenzéki alispánjelöltekkel szemben az oláhokkal, vagyis a nemzetiségekkel szövetkeztek. És ha a miniszterelnök ur ezt kétségbe vonná, méltóztassék elolvasni, hogy Hunyad megyében kik szavaztak a főispáni és a kormánypárti képviselők által ajánlott jelöltek mellett. Azt fogja minden esetre tapasztalni, hogy 50-nél több oláh bizottsági tag szavazott azokra, és hogy az történt, hogy ezen nemzetiségi egyének, vagy ha ugy tetszik, románok kompakt egészként, pártként léptek fel, hol a főispánnal alkudoztak egyes állásokra, hogy ezek respektálták követeléseiket, és hogy igy több állást, a melyet az előtt magyarok birtak, románokkal töltöttek be. Ezen főispánok, de mások is, elkövettek mindent, hogy a megyei önkormányzati szellemet kioltsák. Több megyében, mint Kolozsban az állásoknak csaknem kétharmadára egy egyént jelöltek ki, és ha valaki ez ellen felszólalt, pedig voltak alkalmas egyének, azt a legudvariatlanabb módon utasitották vissza.

Jelenlegi közigazgatási szervezetünkben a legnagyobb teher a városra nehezedik. (Halljuk! Halljuk!) A városok, daczára annak, hogy nem részesülnek a miniszterium részéről segélyben és hogy önmaguk viselik az önkormányzati költséget, napról-napra terheltetnek oly költségekkel, a melyek szorosan véve, az állami adminisztráczió által lennének fedezendők. Igy pl. az állami adó kezelése, a bagatell biráskodás, a katonaügy, a beszállásolás stb., mind oly teendők, a melyek az állami feladatokkal járó adminisztráczió körébe vágnak és a melyek óriási terheket rónak a városokra. És ha a kormány ezt igy folytatja, a városok tönkre fognak menni, mert ma már alig van város, a melynek jelentékenyebb terhe nem volna.

Midőn ezekben a közigazgatásra vonatkozó nézetemet előadtam volna, engedje meg a t. ház, hogy a miniszterelnök urnak Ernuszt képviselő urral szemben tegnap a horvát viszonyokra tett megjegyzéseire válaszolhassak. (Halljuk! Halljuk!)

Nem egyszer volt tapasztalható, hogy a kellemetlen dolgok vagy viszonyok keletkezési okát a miniszterelnök ur a volt Deák-pártban kereste. Most is azt mondta, hogy azon törvényeket nem én alkottam, — pedig nyolcz év óta kormányoz és akárhányszor megváltoztathatta volna azokat, — hanem alkotta a Deák-párt, melyek örökségébe 1875-ben kerülő utakon jutott be.

Csanády Sándor közbeszól: Becsempésztetett. (Derültség.)

Ugron Ákos: És a mely Deák-pártnak egy tekintélyes tagja, a ki abban a pártban döntő szerepet vitt, a t. pénzügyminiszter most is a t. miniszterelnök oldala mellett ül. Hát én azt az állitást, hogy nem ő, hanem a Deák-párt csinálta ezen törvényeket, megkisérlem a valódi értékére leszállitani. Ha valaki mindenféle pártszinezet nélkül egész tárgyilagosan veszi figyelembe a horvátországi viszonyokat, az ottani parlamentáris állapotokat, a következőkben kell, hogy találja azoknak alapját és okát: először a folytonos adófelemelések, mely Horvátországra is vonatkozik, ez szolgált a Starcsevicspártnak indokul, hogy oly skandalumokat követtek el, minők hallatlanok a parlament történetében. Ott van a czimer-kérdés. A nélkül, hogy a t. kormány kikutatta volna az ottani hangulatot, egy éjjel feltette a horvát czimert s azután nagy szépen levétette, ott van továbbá Bosznia okkupácziója, melynek folytán a horvát tulzóknak pártja roppant mérvben szaporodott, a melylyel nagy Horvátország eszméjét felköltötték. 1848 előtt ők Krajnát, Isztriát, Karinthiát akarták magukhoz csatolni és abból ugy nagy délszláv országot alapitani, most Boszniát és Herczegovinát akarják hozzá csatolni. Hibáztak Bosznia okkupácziójával, hibáztak avval, hogy az unionista pártot annak idejében félredobták s még ma is a t. kormány, daczára annak, hogy módjában lenne az egyedüli pártot felébreszteni, mely Magyarország iránt igazán érez, t. i. Rauch báró és az unionisták pártját, még ma is inkább próbát tesz, részint katonákkal, részint ott nem kedvelt egyénekkel. (Felkiáltás a szélsőbal felől; Fiume!) A t. szomszéd oldalon emlitik Fiumét. Hát ezt már nem a Deákpárt tette, hanem a t. miniszterelnök ur, hogy a midőn Határőrvidékkel egyesitette, még azt sem vitte ki az ország részére, hogy Fiume, melynek Magyarországhoz tartozósága törvényileg ki van mondva, az országhoz csatoltassék végleg, hanem függő kérdés marad. Regnicoláris bizottságot küldtek ki és ime ott van a horvát regnicoláris bizottságnak jelentése, mely többek közt azt mondja, hogy Fiumét követeljük magunknak és tiltakozzunk az ellen, hogy a magyar kormány és közegei által Horvát-Szlavon és Dalmátország befolyása nélkül kormányoztassék. Itt vagyunk ezen az állapotban; tehát a miniszterelnök ur tette ezt is, nem az a régi Deákpárt, a melynek ő örökségébe jutott, és a melynek minden rossz intézkedéseit, ha önökben komoly és határozott elvek vannak, ezt megváltoztathatták volna 8 év alatt. Nem a Deák-párt az oka, hogy ott oly állapotok vannak, hanem önök az oka, az előbb elmondott indokok azok voltak alapja a zavaroknak, és az ottani állapotok, megfogják győzni a miniszterelnök urat arról, hogy elérkezett a tett ideje, s remélem nem fogják türni azon scandalumokat, melyek hallatlanok az európai parlamentek történetében. Nem fogadom el a belügyminiszteri költségvetést a tárgyalás alapjául. (Helyeslés balfelől.)

Ezután **Simonyi Iván** szól:

Simonyi Iván: Mindenekelőtt Ugron Ákos beszédére reflektálva, azt mondja, hogy az ellenzék mindig a belügyminisztert támadja, de elfelejtik kiemelni, hogy nem azon rendszert kellene támadni, a melyet ő véd, a melylyel magát azonositja, mert igaz, mint Ugron mondta, hogy nem a miniszterelnök alkotta azon törvényeket, hanem szereti azokat mintegy a Deák-pártnak terhére róni, de épen ugy igazság, hogy ő nemcsak a közösügyes álláspontot, de épen ugy magát a tárgyalás alatt levő belügyi politikát körömszakadtig védi, csakhogy Ugron Ákos és az ellenzék nagy része elfelejti, hogy ezen belügyi politikának ezen Deákpárti hagyománynak vannak az ellenzéki padokon igen készséges hevesvérü pártolói. A szónok áttér arra, hogy a költségvetés általános tárgyalása miként ment végbe s azt mondja, hogy az annak jele, hogy az ország parlamentális rendszerünktől nem sokat vár. Mindazonáltal ugy látszik, van egy kérdés, mely hatalmasabb ennél a közönynél, a mely még azokon is erőt vesz, a kik különben nagyon tartózkodtak abba belemenni s ez az antisemitizmus. Megjegyzéseket tesz a Gruber és Mocsáry Lajos beszédeire. Ez utóbbi a bátorság bizonyos neművel, egyenesen oda dobta a keztyüt az egész antisemitizmusnak és azzal vádolta az antisemitákat, hogy a nép figyelmét elterelik a fődologról, a legfőbb és legfontosabb dologról: Magyarország önállóságáról. Azzal vádolta továbbá, hogy mint a rossz kuruzslók, csak a symptomákkal foglalkoznak, csak azokat akarják gyógyitani. A szónok most Mocsáryval polemizál s igen hosszasan fejtegeti a belügyi politikára vonatkozó nézeteit. Emlitést tesz arról, mit Ugron felhozott beszédében, hogy Tisza miniszterelnök tárgyalásokat folytat az ellenzék vezéreivel. Egyenesen tagadásba veszi azt, hogy Mocsáry és elvtársai lennének megőrzői a 48-as eszméknek. Beszél arról, hogy nálunk a büntettek büntetlenül maradnak, hogy ugy Budapestet mint Bécset elözönlik a zsidóságnak legalsóbb osztályaihoz tartozó tagjai, részben Gácsországból bevándorolt zsidók, a kik a mi rendőrségünk magas figyelmét kikerülik, belopódznak, hogy a majoritás szerint az üzleti lendületet emeljék az országban. A mostani miniszterelnök kormánya alatt az egyesületi szabadság, a gyülekezési szabadság meg lett sértve, sőt meg lettek sértve az eddig uralkodó uzusok is, melyek a tradiczió alapján fennállottak. Egyáltalán nem is gondolunk arra, hogy végre valahára egyesületi törvényt alkossunk. Vitatja ezután azt, hogy a mik az országban észlelhetők, azok nem csak szimptomák s fejtegeti azt, hogy a képviselők korántsem felelnek meg a 48-iki mandátumnak. Figyelmezteti Mocsáryt, hogy az antisemiták voltak azok, kik az agrár-kérdést programmjukba felvették. Törekvésük nem más, mint az ősök tradiczióját az 1848-diki törvény szellemében a szabadság, az egyenlőség és a kor követelményeihez képest tovább fejleszteni. Majd beszél a választási rendszer hiányairól, a mostani parlamentarismus fogyatkozásairól, legfőképen pedig földbirtokviszonyairól. Ezek mind szimptomák, a melyekről el kell ismernünk, hogy igen szomoruak. Ismétli, hogy a bajok orvoslására egyetlen lépést sem tettek, s hangsulyozva, hogy ő már első parlamenti felszólalásában fejtegette az agrár-kérdés fontosságát.

Majd igy folytatja beszédét: Ha tehát Ugron képviselő ur szavai szerint a lapok mindennap kommuniquekat kisebb-nagyobb czikkeket közölnek arról, hogy a kormány élén álló férfiu allianceot keres a függetlenségi párt egyik tisztelt férfiával, erre kijelentem, hogy ezt az allianczeot nem kell keresni, mert hiszen ez már meg van, mert e tekintetben kezet foghatnak önök a miniszterelnökkel és a miniszterelnök ur önökkel (Derültség) és pedig nem csak a közigazgatási kérdésekre nézve, a mint a tudós világ által el van fogadva a manchesteri iskolára nézve, hanem az önök agrár politikájokra nézve is, mely bizony voltaképen nem egyéb, mint a manchesteri iskola politikája. Pedig bármennyire szerény tagja vagyok is a háznak, határozottan kijelentem, hogy nekem a manchesteri politika nem kell, akár Tisza Kálmán, akár Mocsáry Lajos, de akár Hermann és Polónyi legyenek is a kormány élén. (Élénk derültség.) Higyjék meg önök, hogy a manchesteri politika a népnek sem kell.

Engedjék meg, hogy a párt főprogrammjára nézve egy észrevételt tegyek rövid hasonlattal. (Halljuk!) Mit használ a rabnak vagy annak, a ki nem élvezi szabadságát teljesen — mit használ annak a szabadság, ha nehéz betegség csiráját hordja keblében, ha elmulasztotta a betegséget gyógyitani akkor, mikor még ideje lett volna. Hiszen a nyomorék beteg, a halálra indult szabadságát nem élvezheti.

Azt vetették szemünkre, hogy mi a nép figyelmét el akarjuk terelni a főkérdéstől, az ország függetlenségétől. Nem uraim, másképp áll a dolog. Tudtomra a függetlenségi párt programmja a következő: Magyarország legyen szabad ország, melyben semmi más népnek beleszólása ne legyen, mint ez a pragmatica sanctióban foglaltatik. E programmot igenis megtartották, de láttam, hogy különböző ajku és különböző nemzetiségü s különböző párt irányban működő tagjai voltak a pártnak monarchisták, republikánusok voltak benne, láttam, hogy még Mileticset is befogadták, mert nem sértette a párt programmját és uraim, mit tettek önök velünk? minket kizártak önök azért, mert állást foglaltunk a zsidó kérdésben. Önök a párt programmjának fölé helyezték a zsidó kérdést. (Ellenmondás a szélső baloldalon.) Most befejezem ugy is hosszura nyult beszédemet. (Halljuk!)

Herman Ottó: A kedélyek felvidámitására.

Simonyi Iván: Azt hiszi Madarász József bátyám, Irányi Dániel bátyám, hogy ezen parlamentárismussal ki fogjuk küzdeni az ország függetlenségét? Ha azon véletlen eset állana elő, hogy az országgyülés többsége a függetlenségi párt nézeteit elfogadja, azt hiszik teljesülnének is azok? Nem, mert parlamentarismusunk semmi hatalmi básison nem alapszik. A mi nézetünk az, hogy Magyarország legyen teljesen visszaadva magának. De mit lelne a szabadság istennője a független Magyarországon? Találna egy koldusbotra jutott, korrumpált nemzetet, egy nemzetet, mely minden külső nemzeti sallang daczára, melyet egy bizonyos osztály oly nagyon fitogtat, kivetkőzött géniusából. Miután a kormány nem változtatja meg irányát, a szónok nem fogadja el a költségvetést.

A következő szónok **Vargics Imre** volt.

Közigazgatási szempontból szól a kérdéshez. Az, hogy a lefolyt tisztujitásoknál néhány eset kivételével, a régi tisztviselőket választották meg, bizonyitja, hogy a közigazgatás még sem olyan rossz, mint némelyek állitják. Egyik lényeges hibája közigazgatásunknak, nézetem szerint, az, hogy habár birunk is oly törvényekkel, a melyek bármely kulturállam diszére válnak, e törvények nem foganatosithatók azon erők hiányában, a melyek szükségesek a végrehajtásnál. A legközelebb történt zavargásokat is a közigazgatás hiányainak tulajdonitják. Szóló azonban azt tartja, hogy ezek külföldről importáltattak be, mert nemcsak Oroszországban, hanem még azon államban is tapasztaltattak, a mely az adminisztráczió tekintetében példányképül szolgál. Nem tartja közigazgatásunkat ugyan olyannak, a mely javitást nem igényel, de állitja, hogy a szükséges javitások a jelenlegi törvények keretén belül is foganatosithatók. Nagy baja a közigazgatásunknak az ellenőrzés hiányos volta. Az is mutatja a rendszernek hiányát, hogy általános rekritikát az adminisztraczió felett annyiban bajos mondani, mert reá illik adminisztrácziónkra a megyéket, törvényhatóságokat illetőleg, hogy a hány ház, annyi szokás. Szóló tud megyéket, a hol az adminisztráczió példás és pontos, mert a főispán nem csak a szolgabirói, hanem a községjegyzői irodákat, a községi kezelést is megtekinti, szigoru vizsgálat alá veszi s ahhoz képest jár el. Ellenben oly megyéket is tud, a hol a főispán 4—5 év alatt egyetlenegy szolgabirói hivatalt sem vizsgált meg. Hogy azután ily megyékben a közigazgatás jó nem lehet, az magától értetik. A községi jegyzők megválasztása rendszerint az illető szolgabiró befolyása alatt történik. Hogy ez igy van, az helyes, helyes pedig főkép a megyék népességi viszonyait tekintve, mely kivánatossá teszi, hogy nemzetiségi szempontból a községek vezetése is oly kezekben legyen, a melyeknél ebben az irányban, ebből a tekintetből aggályok fenn nem forognak. De ha a községi elöljáróságnak tagjai, névszerint pedig a községi jegyzők tagjai a megyei bizottságnak, mint van sok megye, a hol egy harmadában, sőt azon tulmenőleg is ők képezik a megyebizottság tagjait, — hogy ők ellenőrzik a közvetlenül felebbvalóikat, azt a tisztviselőt, a kitől existencziájuk függ, az nem mutatkozik czélszerünek és opportunusnak. (Helyeslés balfelől.) És meri bátran állitani szóló, hogy a közigazgatásban létező bajok leginkább a községi adminisztráczióban mutatkoznak.

Igen óhajtandónak tartaná, ha az ellenőrzés gyakorlásának eredménye is akár az illető törvényhatóságnak, akár a kormány ak tudomására juttatnék, ha megszabatnék az ellenőrzés módja és mikéntje, mert az nem ellenőrzés, hogy a főispán előre tudatja a szolgabirói hivatallal, hogy megérkezik s akkor a sok ováczió s mozsarlövés közt nem ér rá ellenőrzést vagy vizsgálatot gyakorolni.

A községeket illetőleg azt is ki kell emelni, a mi tulajdonkép nem tartozik szorosan az adminisztrációhoz, hogy igazságtalannak tartja azon hozzájárulási arányt is, melyet a jelen községi törvény a községek költségei tekintetében előir, hogy t. i. az a birtokos, a kinek nagyobb ugyan a birtoka, mint a községi terület, de a község és ennek közegei által teljesitett funkczióknak vagy semmi, vagy igen kis részét élvezi, a községi költségekhez azoknak 9/10-vel járuljon hozzá.

Hangsulyozza azt, hogy az adminisztráczió terén, daczára a jelzett bajoknak, a multtal szemben javulás észlelhető, hogy a bajokon segiteni lehet, kijelenti, hogy elfogadja a költségvetést. (Helyeslés jobbfelől.)

Ezután **Irányi Dániel** szólalt fel a következőképen:

Simonyi Iván t. képviselő társam a helyett, hogy a belügyminiszter politikáját vette volna birálat alá, jónak látta a függetlenségi pártot s annak különösen egyik tagját, Mocsáry Lajos urat megtámadni. Nem tudom, szükségesnek fogják-e tartani akár a most megnevezett t. képviselő társam, akár pedig mások, a kik ezen párthoz tartoznak, hogy t. képviselő társunk nézeteivel szembeszálljanak: de miután a t. képviselő ur a maga nézeteit, a maga működését egyenesen a 48-iki elvek alapjára fektette, legyen szabad nekem, ki a 48-as pártnak tagja vagyok, a ki már 1848-ban éltem és bár igen szerény, de tehetségemhez képest valami szerepet akkor is vittem (Éljenzés) legyen szabad nekem megjegyeznem, hogy egy nagy vallásfelekezet üldözése az 1848-iki törvényekkel nemcsak meg nem egyezik, banem azokkal homlokegyenest ellenkezik. (Ugy van!) Mert ámbár a pozsonyi országgyülésnek nem sikerült a zsidó emanczipácziót törvénybe iktatni, nem sikerült pedig azért, mivel akkor is találkoztak, a kik a tömeget felizgatva, az országgyülés működésének gátat vetettek (Ugy van! jobb felől) de mihelyt ezen akadály megszünt, már Szegeden sietett az országgyülés a mulasztást pótolni, s az izraelitákat a keresztényekkel tökéletesen egyenjoguakká tenni, tette pedig ezt egyhangu határozattal, a melynek meghozatala után az öreg Palóczy László korelnök azon kijelentést tette, hogy ez Magyarországnak egyik dicső, egyik leg zebb napja.

Simonyi Iván: Nem sokat látunk a dicsőségből! (Halljuk! Halljuk! Tessék türelemmel lenni!)

Irányi Dániel: A mint egyrészt örömmel láttuk, hogy a mult deczemberi megyei választások általában és nagyjában tekintve csendben, rendben és a közönség megelégedésével hajtattak végre, ugy másfelől nem lehet tagadni, hogy fordultak elő esetek és pedig nemcsak a Királyhágón tul, hanem innen is, hol a választásoknál sulyos törvénysértések követtettek el, a mennyiben a kijelölő bizottságok, élükön a főispánok, a törvénynyel ellenkezően az egyes állásokra egyik megyében nem kevesebb mint 35 helyre csupán egyetlen egy egyént jelöltek ki (Ugy van! a szélső baloldalon.) mind a mellett, hogy voltak és pedig képesitettek, kik arra a hivatalra jelentkeztek, és midőn e miatt a választó közgyülésen felszólaltak, válaszul azt nyerték, hogy a kijelölő bizottság nem tartozik senkinek, nem tartozik a törvényhatósági bizottságnak sem számot adni, ez által magát nem csak a törvényhatósági bizottság, hanem maga a törvény felé emelvén.

Ez oly visszaélés, melyet szó nélkül hagyni nem lehet, annál kevésbé, mert ha ez ismételtetik, lassanlassan oda jutunk, hogy a nélkül, hogy a választási rendszer eltörültetnék, az tényleg semmivé lesz; (Ugy van! a szélső baloldalon.) Nem tudom, hogy történtek-e a t. belügyminiszter urhoz e részben felterjesztések. Ha történtek, reménylem, hogy fen fogja tartani a törvényt és nem fogja megengedni, hogy az egyes főispánok önkénye által lábbal tiportassék, ha igaz az, a mit a t. miniszterelnök ur, mint belügyminiszter ismételve hirdetett, hogy barátja a megyék önkormányzatának, elvárjuk tőle, hogy ezen önkormányzatot — midőn egyik leglényegesebb jogában megtámadtatott, meg fogja védeni. (Helyeslés a szélső baloldalon.) Midőn ezen visszaélés ellen felszólalok, egyuttal nem tehetem, hogy egy másik tárgyra is ne forditsam a t. belügyminiszter ur és a t. ház figyelmét, ujra és ujra, meglehet, hogy ez alkalommal is hiába. Értem azon ledér, azon szemérmetlen előadásokat, melyek bizonyos szinházakban és más mulató helyeken feltartóztatlanul tartatnak, (Ugy van!) és a melyeken minden ember, a kinek az illemről, a kinek a tisztességről, a kinek az erkölcsiségről, a kinek a szinházak feladatáról helyes fogalma van, megbotránkozik, csak a városi felügyelő bizottság és csak a magyar kir. állami rendőrség nem botránkozik meg.

Komoly dolog ez, sokkal komolyabb, mint némelyek gondolják. Valamint az anyagi világban, akképen a szellemi világban is minden összefügg. Az a hajadon, a kit szülei elég gondatlanul olyan előadásokra visznek, félő, hogy elveszti lelkének azon zománczát, mely a nőnek legbecsesebb ékességét képezi, és mely őt az élet soknemü csábitásai és megpróbáltatásai között legjobban, legbiztosabban megvédi. Azon ifju — fájdalom — még az iskolába járók közt is, a ki az ily élvezeteket megszokta, az élet komoly feladatairól megfeledkezik, élvezetbajhászó lesz, és ha elegendő vagyona nincs hozzá, adósságokba merül, uzsorások körmei közé kerül, és fájdalom, néha a becsület utjáról is letér, a mely után forgópisztolyhoz folyamodik, és nehogy a vádlottak padjára kerüljön, a Rókus bonczoló termébe kerül. Az iskola és az élet ellentétben áll. Az iskolában vallásra és vallásosságra oktatják az ifjuságot, az életben az atheismust, a hitetlenséget látjuk uralkodni. Az iskolában szerény, szemérmetes, erkölcsös magaviseletre tanitják, az életben, a társadalomban, a társadalom intézményeiben mindezt kigunyolják, guny tárgyává teszik. Ismétlem, az élet és az iskola közt nincs összefüggés és ezen összhang hiányának már is szomoru következményeit látjuk. Jól tudom, hogy ezen bajokon nem lehet csupán hatalmi szóval, kormányintézkedéssel segiteni, de a hol lehet, ott a kormánynak kötelessége, hogy a métely tovább terjedését megakadályozza. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Meglehet, szavaim ezuttal is a pusztában fognak elhangzani, mint már annyiszor; meglehet, hogy a t. miniszter ur ismét azt fogja mondani, hogy mennyire kárhoztatja ezen irányt, de aztán összekulcsolja karjait és a pápával azt mondja: non possumus. (Derültség.) De vigyázzon a t. miniszter ur, nehogy egyszer a történetiró, midőn a jelenkor történetét megfogja irni, azt jegyezze meg kormányáról, hogy alatta nemcsak a politikai, hanem a magán erkölcsiség sülyedése is tovább terjedt (Élénk helyeslés a szélső balon), a nélkül, hogy Tisza Kálmán szükségesnek látta volna annak gátat vetni. (Élénk helyeslés a szélső balon.)

Simonyi Iván: Szavainak félremagyarázása következtében szólal fel, s fejtegeti az egyenjoguságra vonatkozó felfogását, mi közben az elnök figyelmezteti, hogy szabja rövidre felszólalását.

Ezután **Polónyi Géza** szólalt fel.

Mindenekelőtt reflektál Simonyi Iván beszédére, s miután ezt nem imputálhatja valamely pártnak, egyedül Simonyival foglalkozik. Simonyi Iván a függetlenségi párt programmjával lett megválasztva, hogy ezen programmal megegyeztethetőnek tartja azt, hogy most már ülésről ülésre azon függetlenségi párt ellen philippikákat tart és polemiát folytat, a melynek programmja alapján megválasztatott, ez nem a szólóra tartozik, hanem választóira; annyit azonban szabad lesz levonnia, hogy örvendetesen konstatálja mostani felszólalásában azt, hogy azon nézetek és elvek, melyek követőjévé szegődött, nem ezen párt elvei, s örvend szóló, hogy azok, a kik az antiszemitizmus olajcseppjét a függetlenségi párt elvei árán akarják értékesiteni, a párthoz nem tartoznak.

Simonyi Iván: Beszéljenek igy a választók előtt! (Mozgás.)

Polonyi Géza: Simonyi volt, a ki ép azért, mert önmaga volt kénytelen belátni azt, hogy azon propaganda, melynek ő egyik zászlóvivőjéül szegődött, azon pártnak programmjával meg nem egyeztethető, a melyen megválasztatott, a pártból önként kilépett. Igy azon többszöri közbekiáltás, hogy «kidobatott» alaptalan.

A 60-as években volt. Szóló a közügyek iránt akkor is érdeklődött. Pozsonyban találkozott egy daliás fiatal emberrel, a ki ifju volt még a férfiuság nem gyáva mohával telt erős elhatározással, szilárd akarattal, nemes hévvel és bátorsággal, a ki valósággal bámulatra méltó önfeláldozással küzdött oly eszmékért, a melyek mellett szóló is lelkesedett: a testvériség és egyenlőség nemes eszméiért. Volt képviselőjelöltük is. Ő választó polgár volt, szóló nem, e képviselőjelölt szerencsétlenségre az ő felfogása szerint zsidó volt t. i. Horn Ede. Simonyi Iván akkor a férfiui meggyőződés szent és nemes hevével és lelkesedésével emlitette Pozsony városát és igazán magasztalta a felvilágosodást, hogy ime az izraelita felekezetü polgárt kiemelték sorukból és maguk fölé emelve képviselőjüknek akarják megválasztani, mily boldogság volt tőle hallani, mennyire előhaladt, mennyire kiemelkedett a sötétségből Pozsony városa, hogy egy zsidóban összpontosul bizalma. (Derültség.) Alig hihető, hogy ugyanaz a Simonyi Iván az, a ki mai beszédét a képviselőházban elmondta.

Jókai Mór: Ugy van! Igaz! (Ugy van! a szélső baloldalon.)

Polónyi Géza: Simonyi Iván megválasztatván a mérsékelt ellenzékhez a sapientis est consilium mutari melius elvénél fogva csakhamar a szélső baloldalhoz csatlakozott. Ugyanez alkalommal megjelent tőle egy munka, a melynek kivonatát mai beszédében volt szives jelezni, a melyben ünnepélyesen protestál a népképviseleten alapult parlamentárizmus ellen és lándzsát tör az aristokratia és caesarismus mellett.

Simonyi Iván: Bocsánat, nem áll!

Polónyi Géza: Később a sapientis est consilium mutare in melius ismét csakhamar érvényre emelkedett nála; mert a függetlenségi pártból is kilépett és belépett az antisemiták közé, a kik között megállapitotta mostan az antisemitizmus legujabb árnyalatát, melynek megtestesülését Simonyi Ivánban látjuk.

Ezen előzmények után szóló a 48-as elvek, a nemzeti önállóság és függetlenségérti törekvések letéteményesének nem Simonyi Ivánt, hanem azokat, a kik tetteikkel szivvel és lélekkel nemesen küzdöttek, Madarász Józsefet, Irányi Dánielt, Mocsáry Lajost, Németh Albertet és Lükő Gézát tekinti és nem fogadja el azt, hogy ő legyen az, a ki a 48-as elveket hiven reprezentálja.

Simonyi Iván: Hiszen Madarász nem megy vele. (Élénk derültség.)

Madarász József: Ő jön velem! (Élénk derültség.)

Polónyi Géza: Áttérve a belügyi tárczára, figyelmeztet a koborló oláhczigányokra, a kik veszélyeztetik a közbiztosságot. Tudja, hogy meddő és felesleges dolgot müvelne, ha ezen kérdés tekintetében a kapaczitácziót szükségesnek tartaná, megelégszik azzal, hogy e köztudomásu dologra hivatkozva, kérdezze a belügyminisztert, szándékozik-e ezen állapoton segiteni, és miként, a belügyi tárcza rendelkezésére álló összegekkel? A költségvetést pedig, miután ezen állapotnak mostanig való fentartása egy okkal többet szolgáltat neki arra, hogy a belügyminiszter iránt bizalommal ne viseltessék, el nem fogadja.

Simonyi Iván: Személyes kérdésben szólal fel; Horn Ede nem volt zsidó, hanem felekezetnélkül való és ő már akkor is kijelentette, hogy Horn Ede munkájában, a bank szabadságról foglalt elveket nem pártolhatja, hogy a Horn által s a «szabad egyház a szabad államban» czim alatt hirdetett elvben nem osztozhatik, mert az nem egyéb, mint szédelgés, bliktri. (Derültség.) Tagadja, hogy a caesarizmust védte volna.

Most **Tisza Kálmán** miniszterelnök és belügyminiszter szólal fel s a következő beszédet mondta:

Én a magam részéről is a hallottak után röviden felszólalni kötelességemnek tartom. (Halljuk!) Mindenek előtt lehetőleg óvakodni fogok attól, hogy Simonyi Iván képviselő ur beszédére a legszükségesebbeken tul reflektáljak, mert nem szeretném sem a félremagyarázás, sem a személyes kérdés jussán még egy antiszemita, vagy az anyagi téren való szabad mozgás elleni ujabb előadását meghallgatni. (Derültség: Halljuk!) De mégis egy pár szóval reflektálni vagyok kénytelen beszédére.

A képviselő ur beszélt uj pártalakulásokról, beszélt arról, hogy lesz antiszemita és lesz zsidóbarát párt. Én t. ház semmi ilyen uj pártalakulásról még eddig tudomással nem birok, de ha a képviselő ur felfogását kell az uj pártalakulások alapjául elfogadnom, akkor ezen két párt, ha csakugyan megalakulna, más nevet érdemelne, t. i. az egyik «az emberi jogok, a jog és a szabadság mindenki számára pártja,» a másik «az ország lakói egy része jogának, személy és vagyonbeli bátorságának megfosztására irányuló párt,» s ehhez azt hiszem, édes kevesen fognak mindennek daczára is csatlakozni. (Ugy van! a jobboldalon.)

Különben ketten a t. előttem szólók közül szivesek voltak fölemliteni, hogy én a közelebbi napokban az ellenzék egyes tagjaival értekeztem s mint az egyik képviselő ur, ha jól emlékszem, mondotta, — szeretném a szót magát meglelni, hogy rekriminácziókra ne adjak okot — az ellenzék által magamat a kellemetlen helyzetből vagy a sárból kihuzatni akarom. Nem tudom melyiket mondotta. Én rajtam már megesett sokszor, hogy az ellenzék jelesebb tagjaival beszéltem, talán meg fog esni ezentul is, sőt hivatkozom rá, hogy sokszor fontos kérdésekben arról voltam vádolva, hogy az ellenzék férfiait nem is méltatom arra, hogy velük beszéljek. Most beszéltem, igen, különösen két tagjával az ellenzéknek: az egyik volt Irányi Dániel, a másik Szilágyi Dezső t. képviselő ur. De bátran merek hivatkozni mindegyikükre, hogy egyiktől sem kértem sem azt, mit a lapok hiresztelnek, hogy isten tudja, miféle fuzionális akczióba belemenjünk, sem azt, hogy ott, a hol az initiativa mindenesetre a kormányt és a kormánypártot illeti, az initiativát tőlünk átvegyék. Sem egyikre, sem másikra nem kértem őket. Ha kérdést intéztem hozzájuk az iránt, nem lehetne-e a képviselőházban egy oly törvényjavaslat irányában követendő eljárást illetőleg, melyet pártkülönbség nélkül szavazott meg a ház, mert támogatói és ellenzői nem az állandó pártok szerint alakultak, mondom, ha kérdeztem tőlük, nem lehetne-e egy ilyen törvénynyel szemben a további eljárásra nézve is egyöntetüséget hozni létre: hogy ebben akár a parlamentarizmus ellen vétettem volna, akár azt akartam volna vele, hogy mások huzzanak ki engem a bajból, ezt mondani nem lehet. (Ugy van! a jobb oldalon.)

Ekként hivatkozva a ház azon két igen tisztelt tagjára, a kik nem fognak erre nézve velem ellenkezőt állitani, Ugron Gábor (Felkiáltások: Akos!) bocsánatot kérek Gábortól. (Élénk derültség) Ugron Ákos képviselő urnak erre vonatkozó állitását ezennel visszautasitom azon hirlapi forrásokra, a melyekből hihetően meritette. (Helyeslés és tetszés a jobb oldalról).

Ezeket előre bocsátva, megkisértem kiböngészni az elmondott beszédekből azt, a mi magához a belügyi tárczához legalább némileg tartozik. (Halljuk!)

Mindenekelőtt akarok szólani az ugynevezett oláh czigány ügyről. Én igen jól tudom, hogy ezen oláh vagy sátoros vagy kóbor czigányok, kik — megjegyzem egyébiránt, nemcsak nálunk találhatók, de ugyanazon csapatok egész Madridig és néha Londonig feltalálhatók, hogy ezek az ország némely vidékén a közbiztonság szempontjából valóban kalamitást képeznek, és mondhatom, hogy foglalkozom én, és foglalkozik a belügyminiszterium is azzal, hogy miképen lehetne ezen a bajon segiteni. De méltóztassanak elhinni, bármily csekélynek látszassék is ez a kérdés, nem csekély az, mert nem elég azt kimondani, a mit sokaktól hallottam, hogy tartozzanak letelepedni. De hová? Melyik községet kényszeritheti a belügyminiszter arra, hogy tartozik őket befogadni? Nem oly egyszerü tehát a kérdés, mert azt, a ki kóborol és a közbiztonságot veszélyezteti, lehet a megtelepedésre kötelezni, de a községet, a mely őt befogadja, sokkal nehezebb erre rábirni. (Ugy van!)

Méltóztassanak tehát annyit tudomásul venni, hogy e kérdés előttem ismeretes. Próbálkozom is vele, lehet-e rajta segiteni, de nem oly könnyü és egyszerü a baj megszüntetése, a mint némelyek talán hiszik.

A fődolog az, hogy — a mit kötelességszerüleg tenni is kell — az általuk elkövettetni szokott kihágásoknak rendőri uton eleje vétessék. Remélem, hogy ma, midőn csendőrség van, ez jobban fog sikerülni, mint eddig.

A másik kérdés az, a mit Irányi képviselő ur emlitett. Bocsássa meg nekem a képviselő ur, ha azon apostrophára, a melylyel beszédét bevégezte, nem reflektálok. Tiszta, nyugodt lelkiismerettel hivatkozom arra, hogy nekem ugyan pártszenvedélyből irhatni rovásomra sokat, de ha van, a mint hiszem, hogy van is, lesz igazságos történetiró és ha a történelem szeme megakad oly porszemen, mint én vagyok, soha sem fog nekem politikai korrupcziót szememre vethetni. (Élénk tetszés jobbfelől.) Egyéni, családi és erkölcsi életben pedig merem állitani szemben mindenkivel, hogy nem csak nem vethetni szememre semmit, hanem talán még példának is elfogadható vagyok. (Élénk helyeslés és tetszés jobbfelől.)

A mi magát az ügyet illeti, nem hiszem, hogy a képviselő ur, ha nincs is megelégedve az eredménynyel, azt mondhatná, hogy felszólalásai sikertelenek maradtak. Nagyon kényes tér ez is. Vannak oly tulzásai az illetlenkedésnek, a hol lehet is, kell is beavatkozni. Megtörtént ez egy legközelebbi alkalommal, a mint a képviselő ur is tudja, nem a belügyminiszterium részéről, mert nem volt reá szükség, hanem a közelebb álló hatóságok részéről. Sok olyan történik azonban, a mi nem elég a beavatkozásra, de a mi tagadhatatlanul helyes, jó és czélszerü volna, ha elmaradna. A magam részéről, a hol egyenesebb befolyást gyakorolhatok, igyekszem erre is hatni. — Talán a képviselő ur olvasta, és ha nem olvasta, elmondom, hogy épen Budapest fővárosához a budai várszinház ügyében átiratot intéztem, a melyben épen a közillem és személyem szempontjából kivánok a belügyminisztériumnak azon szinház irányában speciális hatalmat kikötni, ha azt akarják, hogy részint az állam, részint a korona támogatásában részesittessenek. Ez tehát jele annak, hogy épen ugy birok érzékkel ezen dolog iránt, mint a képviselő ur. De ha sehol a világon, Európa egy államában sem sikerült azon kisebbmérvü, bár igen helytelen dolgokat megakadályozni, bocsásson meg nekem a képviselő ur, ha nem vállalhatom el a felelősséget azért, ha itt, a hol a kormány kezei megkötöttebbek, mint sok más országban, ezt az eredményt elérni nem fogjuk. De egyébirant is higyje el nekem az igen t. képviselő ur, hogy bármily roszak az ilynemü előadások; bár sajnos, sokat tehetnek egyes fiatal leány vagy fiu erkölcsi érzületének megrontására: nagyon kis arány az, a melyben ezek hatnak erre, szemben a — hála istennek, mondhatom — legnagyobb részben külföldi irodalom azon megmételyező hatásával, a mely a szobában, a rejtek helyen mérgezi meg a fiatalságot. (Igaz! Ugy van!)

És higyje el, hogy azok a szomoru jelenségek, a melyeket a t. képviselő ur festett, ha századrészben annak az általa fölhozott körülménynek következményei, 99 részben sokkal inkább következményei az általam felhozott körülménynek, mert azon könyvek sokszor még magának a család fejének erkölcsi érzetét is megmételyezik a miveletlenebbeknél, és igy hat a méreg lejebb és lejebb, mig utoljára oly tünetekre vezet, a milyeneket a képviselő ur ecsetelt. (Élénk helyeslés. Közbekiáltás jobb felől: Paul de Kock!) Azt a nevet hallom hangoztatni: Paul de Kock. Méltóztassék elhinni, mikor én gyermek voltam és fiatal ember, gondosan dugták azt el előlem. De ma Paul de Kock regényei az erkölcsös élet mintaképét nyujtják az ujabban divatos franczia regények előtt. (Élénk helyeslés.)

De hát t. ház, ha a szabadságnak, a nemzetközi érintkezéseknek előnyeit akarjuk, kénytelenek vagyunk a kinövéseket is megtürni. Mert, hogy mi módon lehetne szabadsági eszmék mellett azon egész regény-irodalmat eltiltani Magyarországból, nem tudom. Pedig ismétlem, sokkal veszedelmesebb az, mint mind az, a mi egyes szinházban, bár nagyon helytelenül történik. (Ugy van!)

Simonyi Iván: Az antisemitikus iratokat kell elkobozni, az fontosabb!

Tisza Kálmán miniszterelnök: Nem fogok a t. képviselő ur kedveért antiszemitikus vagy szemitikus vitatkozásokba bocsátkozni. Egyet azonban megjegyzek: hogy bármely rosszak, erkölcsrontók és veszélyesek azon könyvek — azon tanok, a melyek az egy hazában élő polgárok egymás közti békés megélhetését akarják veszélyeztetni, még százszorta rosszabbak. (Élénk helyeslés.)

Egy vád, a melyet majd elfelejtettem, fölhozatott még ellenem: hogy én mindig megtámadom a volt Deákpártot, azt akarom tenni felelőssé mindenért és hogy tegnap is ezt tettem. Bocsásson meg nekem a t. ház, de először is mit mondtam én tegnap?

Arra figyelmeztetem, hogy mikor keletkeztek azok a törvények és akkor is nem azt mondtam, hogy én tehát nem vagyok értők felelős, hanem csakis annyit, hogy első sorban felelős értők nem lehetek, bár egy részét a felelősségnek mint, a ki a háznak akkor tagja voltam, elfogadom. Ugyanezt vagyok kénytelen mondani — nem tehetek róla — azon törvényekről, a melyeket ma kritizáltak, mert hiszen az egyik törvény 1870-ben, a másik a községi, 1871-ben jött létre, tehát ismét lehetetlen, hogy ha hiba van bennük, azért csak én legyek felelős és mindenek felett és mindenek előtt én. Én nem tudom, hogy az igazságos elbirálással ezt bárki is, hogy tudja megegyeztetni. Egyébiránt megjegyzem a t. képviselő uraknak azt is, hogy én igen jól tudom, hogy vannak egyes részei, igy az 1870. 42. mint a községi törvénynek, a mely utóbbinak egyébiránt egyes hiányait javitani már 1875-ben meg is kisérlettem és azt hiszem, sikeresen; ismétlem, tudom, hogy vannak ezen törvényeknek hiányaik, s hogy lehet rajtok törvényhozásilag segiteni; de én nem tudom, ha valahogy — a mit még nem igérhetek ma meg — arra szánnám el magamat, hogy a községi jegyzőknek részvételi joguk eltiltassék, vajjon mint azon képviselő ur, a ki most ezen részvétel ellen panaszkodott, és azok, a kik e panaszt helyeslik, ráfognának-e ezen törvényjavaslatomra szavazni. (Derültség jobbfelől.)

Igy vagyok mindennel, ha azzal vádolnak, hogy Horvátországban az unio pártot félredobtam. Én? Báró Rauch a kit szives volt egy képviselő ur felemliteni, 1871-ben vagy legkésőbb 1872-ben szünt meg bán lenni, én meg 1875-ben lettem miniszter, tehát nem lehetek oka az ő félredobatásának. Valóban furcsa az az igazság, melylyel önök mérni szeretnek és ha azután egyszerüen a nélkül, hogy bármit rosszalnék, csak annyit mondok, hogy hisz uraim ez előbb történt, mint a hogy én miniszter lettem, akkor azt mondják önök uraim, hogy vádolom az ártatlanokat, a kik akkor éltek. (Tetszés jobbfelől.)

Egyet minden óvatosságom mellett kénytelen vagyok Simonyi Iván képviselő ur előadására még megjegyezni. (Derültség. Halljuk!)

Épen ugy a mint nem hivatkozhatik — miként itt kifejtetett — egy 1848-iki szellemre és elvekre az, a ki a polgárok közötti jogegyenlőséget támadja meg, ugy nem hivatkozhatik ezekre az sem, a ki a képviselő ur által itt többször fejtegetett, nem mondom, hogy kifejtett agrar politikát követi; mert ha az 1848 előtti küzdelemnek, a mely 1848-ban kulminált, volt sohasem ingadozó elve, ez bizonyára az volt, hogy «szabad tulajdon, szabad föld, szabad rendelkezési jog.» (Igaz!) Oly tanok mellett, mint a minőket a képviselő ur hangoztat, hivatkozni azokra — minthogy sérteni nem akarok, nem mondok mást, mint azt, hogy teljes nem ismerése azon kornak és ama kor irányának. (Helyeslés jobbfelől.)

Vargics Imre képviselő urnak előadására kivánok még egy pár szóval reflektálni.

Tudom t. ház, hogy a községi számadásokban sok helyütt sok hiba van; de méltóztassék megengedni, mégis csak mindig és mindenütt az illető törvényhatóságban és a tisztviselők eljárásában kell hibát keresni, mert hiszen törvényeink szerint ezen dolgok legnagyobb részben ott a megye kebelében fejeződnek be. És méltóztassék nekem az én t. barátom megengedni, helyesnek tartom én is azt, hogy szigoru legyen a főispáni ellenőrzés, és ha értesülök róla, hogy valamelyik nem teszi, részemről oda hatok, hogy tegye, de minden egyes község számadásának rendben létét a főispán ellenőrizni nem képes. A hol azt helyben kellőleg nem ellenőrzik, ott azt a számadást sem a megye, sem főispán nem képes teljesen ellenőrizni, mert a papiros szerint sokszor helyes az a számitás, a mely lényegében nem helyes.

Egyebiránt sajnos, van egy vármegye — nem akarom megnevezni — a hol egyes községekből jött panaszok folytán utána láttam, hogy megtudjam, hát miben van a dolog. Nem nevezem meg a vármegyét, mondom, de rájöttem, hogy azon megyében a községek legnagyobb részének van 10—12 év óta, sőt némelyeknek 30 év óta meg nem vizsgált számadása. (Ugy van! Mozgás.) De ismétlem, ennek a miniszter csak panasz folytán, vizsgálat utján jöhet nyomára, mert a dolog rendszerint a megye kebelében fejeződik be. A hol én magam ilyenek nyomára jövök, ott részemről az intézkedés nem marad el, bár ilynemü intézkedéseim ellen a megyei autonomia megsértése miatt panaszok emelkednek hirlapokban, megyegyüléseken, néha még a ház kebelében is.

Ezeket megjegyezve, a magam részéről kérem a t. képviselőházat, hogy tárczám költségvetését illetőleg ennek első tételét elfogadni méltóztassék. Midőn ezt kérem, csak egy szavam van még.

Egy képviselő ur szives volt azt mondani, hogy minden bajnak oka azon érdekcsoportokban van, a melyek ezen az oldalon ülnek. Hogy itt t. képviselő ur érdekcsoportok ülnének, azt visszautasitom; de elismerem, meg vagyok róla győződve, itt ül egy egységes érdekcsoport, a melynek érdeke: a haza java (Igaz! Ugy van! jobb felől) s a mely ezen érdek előmozditásában teljesiti kötelességét önök minden gyanusitgatása daczára. (Élénk helyeslés és tetszés jobb felől. Zaj a szélső baloldalon.)

Irányi Dániel személyes kérdésben szólal fel:

Bár nem igen szoktam szavaim félremagyarázása czimén a t. képviselőháztól szólásra engedelmet kérni — ugy mond — ez alkalommal mégis kötelességemnek tartom, mert a t. miniszterelnök ur tökéletesen félreértette szavaimat. A midőn ugyanis azt mondotta, mintha én arról vádoltam volna őt, hogy nemcsak a politikai korrupcziót hozta be, hanem hogy házi magán erkölcsei is tisztátalanok — olyant mondott, a mit én nemcsak nem állitottam, de nem is állithattam, mert én valótlanságot, azt, a mi meggyőződésemmel ellenkezik, még a magánéletben sem szoktam mondani, annál kevésbbé nyilvánosan. Az pedig tökéletes valótlanság lenne, ha én Tisza Kálmánt, a kinek magánélete tisztaságáról meg vagyok győződve, e tekintetben gyanusitani akartam volna. (Helyeslés és tetszés.) Többet szükségtelen mondanom e részben. A mit mondottam, az volt, hogy Tisza Kálmánnak kormánya alatt nemcsak a politikai, hanem a magánerkölcsök sülyedése is tovább terjedt, a nélkül, hogy ő annak a hatalmában álló törvényes eszközökkel gátat vetni igyekeznék. (Ugy van! a szélső baloldalon.) Ezt mondottam és ezt föntartom, mert be tudom bizonyitani. Hogy a politikai erkölcsök sülyednek, arra egyebet nem fogok idézni annál, mint hogy . . .

Csanády Sándor: Minthogy ő ott ül. (Nagy derültség. Halljuk! Halljuk!)

Irányi Dániel! . . . mint, hogy a képviselőválasztásoknál, daczára a fönnálló törvényeknek, a visszaélések, különösen pedig a vesztegetések a mult választások alkalmával is uralkodtak, a nélkül, hogy a kormány, különösen pedig a belügyminiszter ur azon erélyt fejtette volna ki, a melyet különben bir, de a melyet ez alkalommal alkalmazni olmulasztott. Hogy pedig ez az erkölcsöknek sülyedését okozza, azt saját hazánk, de idegen országok példája is mutatja. És hogy a magán, a házi erkölcsök is hanyatlanak, azt azzal támogattam, a mit részletesen előadtam, és a minek ismétlésétől fel vagyok mentve annál inkább, mert azon példákat, azon eseteket, melyeket emlitettem, a t. miniszterelnök ur maga is elismerte, és szomoruaknak nevezte. Ezt mondottam, ezt akartam mondani, ennél sem többet, sem kevesebbet.

Tisza Kálmán miniszterelnök: A mi egyfelől a választási megvesztegetéseket illeti, azokat sohasem támogatta, sohasem pártolta és sohasem fogja pártolni. Mer rá hivatkozni, hogy alig van Európának nemzete, a hol választások történnek, hogy ez nagyobb mértékben ne lenne és hogy mi nálunk is régebben sokkal nagyobb mértékben volt. (Ugy van! a jobb oldalon.) A másik pedig az, hogy azért, mert azon időben történnek bizonyos bajok, a mely időben valaki a kormányon van, az elfogultság, a pártszenvedély vádolhatja őt, de mindenért, a mi azon időben történik, a kormányt vádolni, midőn az egész világon mindenütt ugyanazon jelenségek forognak fenn, (Ugy van! a jobb oldalon) azt az igazságos történelem tenni nem fogja; mert hiszen utoljára azt mondhatnók: mindenért felelős a nap, mert minden alatta történik. (Tetszés a jobb oldalon.)

Ugron Ákos félremagyarázott szavainak helyreigazitása végett emel szót.

Ezután felszólal **Turgonyi Lajos**.

Azok közé tartozott ő is — igy kezdi — kiken — a közpéldabeszéddel — az általános vita rövidsége miatt a hosszas beszéd, melyben az egyes miniszteriumok költségvetését akarta birálat alá venni, rajta maradt. Talán most ezen tárczára vonatkozó nézeteit mindennek daczára bővebben előadta volna, de mély fájdalommal illette ma ama torzsalkodások, melyek itt a ház kebelében előfordultak. Azért nem folytatja ezt, hanem a hosszas beszéd tartás helyett a belügyminiszter figyelmét felhivja, mint Vargits is tette és a mint a padokról is hangoztatva lett, hogy örömmel tapasztaltatott a legujabb választások alkalmával, hogy alkalmas, képzett, közhasznonra működött tisztviselők többnyire megmaradtak hivatalukban, de az ezen tisztviselő urak alatt elmaradt ügyek elintézése is ugy maradt. Különösen a tavalyi felszólalás folytán a mélyen t. belügyminiszter itt nyilvánitotta, hogy mennyire szivén hordozza ő az árvák ügyeit és akkor felmerült panaszok következtében kérte, hozzák nyilvánosságra a visszaéléseket és ő kötelességének fogja tartani eljárni, mert szivén hordja az árvák ügyeit. Ezekre kiterjeszkedni szóló nem akar; csak felhivja figyelmét ezekre, mert ha előbbi állitása szerint nak községek, a hol nem egy vagy két évi számadások van-vannak vizsgálatlanul, de a tapasztalatok után kimondja, hogy vannak árva-számadások most is, a melyek nem egy-két, de 10—12 év óta, mint ő mondja, számvizsgálat nélkül maradtak. Az árva-ügyre hivja fel a kormány figyelmét és erre nézve konkrét esetet is tud felhozni, hogy az árva, bár törvényes koru és egyetlen örökös és bár az atyjáról rá maradt birtok után a terheket kénytelen volt eddig is már viselni és kifizetni, az atyjáról rá maradt birtokot három esztendő alatt sem birja a

maga nevére átiratni, minden utánjárás daczára, és daczára annak, **hogy már a belügyminiszteriumhoz is kérvényt** intézett.

De ha már felszólalt, miután többszörösen is érintve volt, de különösen Ugron Ákos vádolta itt a társadalom egy osztályát, a mely szóló tudomása szerint itt e házban képviselve nincs s azért ezeknek védelmére kél. Elismeri, hogy mint minden osztályban, ugy a jegyzői osztályban is lehetnek olyanok, kik visszaélnek hivatalos hatalmukkal, befolyásukat oly czélokra forditják, melyek nemcsak a politikai, hanem a társadalmi élet követelményeinek sem felelnek meg, de akkor, a mikor épen a törvény a jegyzői vizsgát annyira megszigoritotta, hogy a jegyzőknek a közigazgatási, pénzügyi, törvénykezési, szóval annyiféle tantárgyból és tudományból kell vizsgát tenni, midőn a nép alsóbb része ezen pályára többé már eo ipso sem juthat el, hogy általánosságban ily megrovást érdemeljenek a hivatásuknak megfelelő jegyzők, kiket szóló ugy tekint, mint a közigazgatási organumban az órának egy mozgató kerekét, ezt el nem fogadhatja.

Rakovszky István előadó szintén védelmére kel a körjegyzőknek, majd röviden Simonyi Ivánnal polemizált, végül ajánlotta a költségvetést.

A ház többsége ezután megszavazott központi igazgatásképp 321,368 frtot.

Következtek az **interpellácziók.**

Hentaller Lajos a következő interpellácziót intézi a honvédelmi minisztérium vezetésével megbizott m. kir. miniszterhez: Van-e tudomása a honvédelmi miniszterium vezetésével megbizott miniszter urnak arról, hogy a jelenleg Bosznia, Herczegovina és Dél-Dalmácziában állomásozó, különösen pedig a 6., 25., 68. és 86-dik gyalogezredeknél oly katonákat tartanak vissza tényleges szolgálattételre, kik a törvényszabta három évet már kiszolgálták?

Ha van a t. miniszter urnak erről tudomása, kérdem, összeegyeztethetőnek tartja-e ezt a véderőről szóló törvénynyel?

S ha nincs ez esetről a t. miniszter urnak tudomása, kérdem, szándékozik-e intézkedni, hogy az általam fentebb emlitett törvénytelen állapotnak vége vettetvén, az 1880-ik évben besorozott és 1880. évi nov. 1-je óta tényleg szolgáló magyarországi illetőségü katonák mielőbb haza bocsáttassanak.

Az interpelláczió közöltetni fog a honvédelmi tárcza vezetésével megbizott miniszterrel.

Herman Otto indokolás mellett a következő interpellácziót intézi a közmunka- és közlekedési miniszterhez:

Miután a közmunka- és közlekedésügyi miniszter urnak tudomása van arról, hogy a szeged-percsorai vizvédelmi társulat helyébe szervezett u. n. sövényháza-szegedi ármentesitő társulat egy aránytalanul kis területet — 19,570 holdat — egy aránytalanul hosszu védelmi vonallal — 34.242 méterrel — kénytelen megvédeni, mely vonal fentartása a megvédett terület tiszta jövedelmét nemcsak fölemészti, hanem tulhaladja;

miután e társulat ily viszonyok között már most is egy milliónál nagyobb adósság terhe alatt roskadozik, helyzete a miniszter ur tudomása szerint is tarthatatlan;

miután ezek daczára a birtokosság ellen a végrehajtás már foganatba vétetett s részben folyamatban is van, mi közel 3000 polgár tönkrejuttatásával egyértelmü, kérdem a t. miniszter urtól:

1. szándékozik-e e társulat ügyeinek rendezéhez haladék nélkül hozzá fogni.
2. szándékozik-e a pénzügyminiszter urral egyetértve, az önhibáján kivül nagy bajba kevert birtokosság ellen elrendelt végrehajtást beszüntetni.

Az elnök: Az interpellaczió közöltetni fog a közlekedési miniszter urral, a holnapi ülés órája és napirendje megjelén határozva, az ülést bezárom.

Az ülés végződik 1 óra 55 perczkor.

A képviselőház pénzügyi bizottsága ma este 6 órakor tartott ülésében, melyen *Zsigmondy* Vilmos elnökölt és a kormány részéről *Trefort* Agost és *Orczy* Béla b. miniszterek és *Fejérváry* Géza b. államtitkár vettek részt, először «az ország különböző vidékein állitandó állami iskolai épületekre megkivántató költségek fedezéséről» szóló törvényjavaslatot tárgyalta.

Országh Sándor előadó tüzetesen indokolja a javaslatot, melyben a kormány elemi és polgári iskolák felállitására öt éven át 100,000 frtos részletekben összesen 500,000 frtot kér, mely összeg 37 és fél év alatt törlesztetnék a költségvetésnek »népnevelési szükséglet» czime alatt.

Rakovszky István a törvényjavaslat czélját helyesli és örömmel üdvözli azt, de szükségesnek látja, hogy a testi fogyatkozásban szenvedők se felejtessenek ki, s különösen a süketnémák helyzetét ec eteli, kik a szakszerü nevelés nélkül ugyszólván emberré sem fejlődhetnek és a legszánandóbb teremtményekké válnak.

Trefort Ágoston miniszter elismeri a siketnémák fontosságát, de nem tartja ez ügyet összefüggésben levőnek a jelen tvjavaslattal.

Helfy szintén azt hiszi, hogy a kérdés nem függ öszsze a tárgyalt javaslattal, sőt formai akadályokat is hoz fel. Elvileg azonban szintén helyesli, hogy a siketnémák neveltetéséről gondoskodás történjék. Magához a törvényjavaslathoz, illetőleg, annak czéljához legszivesebben hozzájárul, de mégis tájékozást kiván az iránt, hogy a kormány mely községekben kiván iskolákat épitni; továbbá szükségesnek véli, hogy az iskolákat ne csupán az állam épitse saját erejéből, mert ez első sorban a községek kötelessége és igy óhajtandó, hogy e czélból a községek hozzájárulása igénybe vétessék. Végül czélszerübbnek vélné, hogy az 500,000 frt ne 5 évi részletekben, de egyszerre bocsáttassék a kormány rendelkezésére, hogy igy nagyobb eredmények legyenek elérhetők.

Trefort miniszter kijelenti, hogy a hol a község arra képes s a hol azt egyátalán kivinni lehet, ott a község hozzájárulása igénybe is fog vétetni.

Hegedüs Sándor elfogadja a törvényjavaslatot, mint szükséges intézkedést. Helfyvel szemben tesz megjegyzéseket.

Szilágyi Dezső magát a czélt helyesli, ha az állam szem előtt tartja ama szempontot, hogy az iskolaépités ne csak az állam részéről történjék. A javaslat pénzügyi oldalában azonban lebegő adósságot és költségemelkedést lát és ezért, ha a czélt magát helyesli is, a pénzügyi részt illetőleg a felelősségben nem osztozik.

Trefort miniszter felvilágositást nyujt az iránt, hogy a fölveendő kölcsön kamatja és törlesztése nem fog nagyobb terhet képviselni, mint a mennyi e czélból eddig is évenkint a költségvetésben felvétetett.

A bizottság a törvényjavaslatot általánosságban elfogadta és részleteiben **Hegedüs** néhány módositványával fogadtatott el, melyek azonban a törvényjavaslat elvi intézkedéseit nem változtatják.

Ezután a «szegedi honvédlaktanya» épitésére az 1880. XXX. t. czikkel engedélyezett költség emeléséről szóló törvényjavaslat vétetett tárgyalás alá.

Rakovszky István előadó ismerteti a körülményeket, melyek elkerülhetlenné tették, hogy a szegedi laktanyára eredetileg szánt 400,000 frt 107,000 frttal tulhaladtassék. Általánosságban nem látja ugyan megtagadhatónak e póthitelt, mégis némi felvilágositásokat kér az iránt, nem lehetett volna-e előzőleg kikérni a törvényhozás engedélyét, nem fog-e időközi kamatok czimén ujabb előre nem látott költség felmerülni?

Orczy b. miniszter részletes felvilágositásokat nyujt.

Fehérváry b. államtitkár kifejti, hogy a költségek emelkedése előre látható nem volt s időközben is csak fokozatosan tünt elő s igy előzetesen a törvényhozásnak bejelenthető nem volt.

Helfy kifogásolja, hogy a kormány tervei és javaslatai oly megbizhatlanoknak bizonyulnak be. — Elismeri ugyan, hogy rendkivüli viszonyok merültek fel, de azoknak nagy részét nézete szerint előre látni lehetett volna. Nem helyesli azt sem, hogy az épitészek és mérnökök százalék szerint fizettetnek. A bizottság jelentésébe felvétetni óhajtja azon kivánságát, hogy a kormány a jövőben tervezeteiben óvatosabb és előrelátóbb legyen.

Orczy b. miniszter ecseteli azon rendkivüli viszonyokat, melyek között a katasztrófa után Szegeden általában az épitkezések folytak. Maga a kir. biztosság is csak később állapithatta meg a körtöltés magasságát, késlekedni pedig az épitkezéssel épen Szeged rekonstrukcziója érdekében nem lehetett.

Fejérváry br. államtitkár, **Országh** Sándor, **Nikolics**, **Szilágyi** Dezső, **Zsigmondy** és **Rakovszky** szólottak még a tárgyhoz, mire a bizottság ugy általánosságban mint részleteiben elfogadta a törvényjavaslatot. Ezzel az ülés véget ért.

Az irói és müvészi tulajdonjog.

A képviselőház igazságügyi bizottsága ma délután 5 órakor *Horváth* Lajos elnöklete alatt tartott ülésében folytatta *az irói és müvészi jogról* szóló törvényjavaslat részletes tárgyalását.

Az ülésen a kormány részéről *Pauler* Tivadar igazságügyminiszter volt jelen.

Az ülés megnyitása után a javaslat 1. §-a vétetett tárgyalás alá.

Apáthy előadó az 1. §-nál nem óhajtja a szerző «közzétételi» jogát felvétetni, mert arról a 3. §. intézkedik. *Pauler* miniszter az eredeti javaslat fenntartását kéri, mert ha az 1. §-ból a szerző közzétételi joga kihagyatik, sok visszaélés történhetnék, s meg volna a lehetőség arra nézve, hogy a szerző müve, vagy felolvasása akarata ellenére is közzététetnék. *Horváth* hasonló értelemben nyilatkozik. *Apáthy* szerint a közzététel csak ez esetben okozhat a szerzőnek anyagi kárt, ha az a sokszorositás alakjában történik, tehát csak ez esetben kell védelemben részesiteni. *Horváth* ezzel szemben hangsulyozza, hogy egy szerző munkájának felolvasása által is lehet kárt okozni: különösen ha tekintetbe vétetik, hogy nemcsak anyagi, de más hátrányokkal szemben is szükséges a védelem. *Mandel* a közzétételt és a többszörösitést egy fogalomnak tartja, mert többszörösités nem létezhetik közzététel nélkül, tehát a közzétételt csak is mint a többszörösités folyományát lehet megtiltani, ez okból a «közzététel» kihagyását helyesli. *Hodossy* megjegyzi, hogy ha védjük a drámairót, hogy müve beleegyezése nélkül elő ne adathassék, — ha védjük a zeneszerzőt, hogy kompozicziója nyilvánosan el ne játszassék: miért ne védnök az irót, hogy munkája vagy annak egy része engedélye nélkül közzétehető ne legyen? Példákat hoz fel, arra vonatkozólag, hogy mily visszaéléseket lehetne elkövetni, ha a közzététel nem tiltatnék el, — azért szóló ezt felvétetni óhajtja. *Kőrösy* az előadó nézetéhez csatlakozik. A közzététel iránt a büntetésről szóló fejezetben ohajt intézkedni. *Teleszky* Hodossy nézetét helyesli, mert a szerzőnek mindenesetre joga van meghatározni, hogy müve közzétehető-e vagy nem. *Apáthy* előadó megjegyzi, hogy ha a közzététel elfogadtatik, akkor a forgalomba tételt is felvétetni kéri, mint tiltott cselekményt. *Hodossy* szerint ez felesleges, mert a közzététel s a többszörösités fogalma a forgalomba tétel fogalmát is felöleli.

A bizottság elhatározta, hogy mindhárom fogalom kifejeztessék az 1. §-ban.

Apáthy előadó az 1. §. utolsó részét kihagyatni inditványozza, mert nem ohajtja, hogy a szerzőt birói itélettel lehessen kényszeriteni müvének kiadására. *Pauler* miniszter ezt megtartatni kéri, mert lehet, hogy egy müvet többen irnak, s ha ez a rész kimarad, egy közremüködőnek makacssága megakadályozhatná a munka közzétételét, miáltal nemcsak a tudomány szenvedne, de a társirók is anyagilag megrontatnának. *Teleszky* a szakaszt fentartatni ohajtja, de másképen fogalmazva, mely szerint a biróság vagylagosan határozhasson, vajjon a többek által készitett mü közzétehető legyen-e? vagy az ellenző kártalanitást nyerjen. *Kőrösy* az előadó nézetéhez csatlakozik. *Mandel* szerint a szerzői jogot megosztani nem lehet, s azért az előadó nézetét helyesli. *Hodossy* nem akarja, hogy egy közösen irt mü egynek makacssága miatt közzétehető ne legyen, de a javaslat szerint ez a kérdés nincs teljesen megoldva.

Horváth és *Matuska* hasonló értelemben nyilalkoznak. *Komjáthy* szintén nem tartja megengedhetőnek, hogy a közös mü kiadását egy tag megakadályozhassa, de a szerzők bármelyikének meg kell engedni a jogot, hogy tiltakozhassék az ellen, hogy neve a közzéteendő münél szerepeljen. E részben a biróság sem határozhatna. *Hodossy* inditványozza, hogy a hangoztatott elvek alapján ezen szakaszt dolgozza át s igy terjessze a bizottság elé. *Apáthy* előadó fenntartja nézetét és kijelenti, hogy a házban sem védhetné a többség nézetét.

A bizottság többsége a minisztert az uj szövegezésre kéri fel.

Apáthy előadó a 2. § 2. és 3. bekezdését kihagyatni kéri, e szakasz helyett ajánlja a következő fogalmazást: «többeknek irodalmi adalékáiból álló müve, mint egységes egészre nézve a szerkesztő a szerzővel egyenlő védelemben részesül. Az egyes irodalmi adalékokra nézve a szerzői jog azoknak a szerzőjét illeti.» (Kereskedelmi törvény 517.)

Mandel és *Teleszky* a kereskedelmi törvényre való hivatkozást kihagyatni kérik, mert az csak konfuziót teremtene, mivel ezen szakasz és a hivatkozott kereskedelmi törvény szakasza nem egy irányban és értelemben intézkednek.

A bizottság az előadó szakaszát a hivatkozás kihagyásával elfogadta és ezzel az ülés véget ért. (O. É.)

Az országgyülési szabadelvü párt mai értekezletén folytattatott az 1884-iki államköltségvetés részletes tárgyalása és befejeztetett a közlekedésügyi tárczának még tárgyalatlanul maradt része, mely *Prileszky* Tádé, *Wodianer* Béla, *Szalay* Ödön, *Ivánka* Imre, *Éles* Henrik felszólalásaik és *Lukács* Béla előadó *Kemény* Gábor br. miniszter s *Baross* Gábor államtitkár felvilágositásaik után elfogadtatott. A földmivelés-, ipar- és kereskedelmi tárcza költségvetéseit szintén *Lukács* Béla indokolta *Wahrmann* előadót helyettesitvén. A költségvetés *Wodianer* Béla és *Prileszky* Tádé észrevételeik és *Széchenyi* Pál gr. miniszter válasza után elfogadtatván, ezzel az ülés véget ért.

Az országgyülési «függetlenségi párt» jan. hó 17-én délután 6 órakor értekezletet tart. Tárgy: 3 bizottságba tagok kijelölése.

Az országgyülési mérsékelt ellenzék folyó hó 17-én, csütörtökön délután ½6 órakor értekezletet tart.

VIDÉK.

* **Pomáz** községéről «*Egy község, mely mindenét megissza*» czim alatt egy könyomatos lap a következőket közli: Hogy a pénzügyőri közegek s ezek felterjesztései alapján, a pénzügyigazgatóságok országszerte a fogyasztási adók kivetése körül mily visszaéléseket követnek el, élénken illusztrálja Pestmegye pilisi felsőjárásszolgabirájának a megye közigazgatási bizottságához beterjesztett jelentése, e tárgyban tett saját tapasztalatairól. Pomázon ugyanis a czukor, kávé és sörfogyasztási adó alap bevallásánál az illető kereskedők vallomási iveit a pénzügyőrség önhatalmulag oly magas százalékkal emelte fel, hogy az 1884 évre Pomázon valamennyi kereskedő megszüntette a czukoreladást. Még visszásabb helyzetbe hozták a pénzügyigazgatótól vett utasitásokhoz mereven ragaszkodó pénzügyőrök Pomáz községet a bor és husfogyasztási adónál. A szőllőmüvelésből élő község határában levő 1200 hold szőlőterület után Pomázra 2448 forint borfogyasztási átalány rovatott ki, mely összeg 2720 hektoliter bor elfogyasztását feltételezi, vagyis — még a csecsemőket is beleszámitva — minden egyénre 88 liter bor jut. Már most a fogyasztási alapul fölvett 2720 hektoliter bor árát, hektoliterenkint 14 forintjával számitva, 38,060 forintra kell tenni, holott Pomáz község összes szőlőinek kataszteri tiszta jövedelme 18,000 forint. Ha tehát az átalány által feltételezett fogyasztás a valóságnak megfelelne, ugy Pomász egyetlen jövedelmi forrását képező szőlő termését nem csak egészen megissza, hanem egyébb gazdasági jövedelméből még 20080 frtot költ el boritalra s igy a község összes kataszteri tiszta jövedelméből, mely 39423 frtot tesz, megiszik 38080 frtot. Ekként egyébb szükségleteire csak 1343 frt maradna, pedig hol van még a pálinka és sörfogyasztás, mi egy majdnem tisztán szláv, szerb és német ajku községben, ha meg nem haladja is, de nagyon megközeliti a borfogyasztást. Igy történt, hogy Pomáz a fogyasztási adó átalányra a budai pénzügyigazgatóság által tett egyezséget el nem fogadhatta, annál kevésbé, mert a község határában fillokszera is konstatáltatott s az egész terület zár alá helyeztetett; a fogyasztást azután egy idegen ember vette haszonbérbe, bizván a hivatalos számadatok hitelességében. A fogyasztási adók ily tulcsigázása a pomázi népet annyira elkeseritette, hogy az izbékihez hasonló esettől méltán tarthatni.

* **Udvarhely város** polgármestere és városkapitánya ellen a megyei közigazgatási bizottság a difteritisz lokalizálása körüli hanyagság miatt fegyelmi vizsgálatot rendelt el.

* **A pozsonyi magyar közmüvelődési egyesület** a következő fölhivás közzétételére kérte fel lapunkat: A pozsonyi magyar közmüvelődési egyesület mai napon tartott igazgató választmányi ülésében elhatározta, hogy a megye tót nyelvü lakói részere erkölcsnemesitő és hazafias irányu népies olvasmányok kiadását fogja közvetiteni és az esetleg már meglevő hason irányu müvek terjesztését eszközlendi. Fölhivatnak azon irók, kik a föntebbi feltételeknek megfelelő forditott, vagy eredeti irodalmi termékek megirására vállalkozni hajlandók, hogy ajánlataikat a pozsonyi magyar közmüvelődési egyesület jegyzői hivatalánál legkésőbb márczius végéig, lehetőleg a kéziratok bemutatása és a többi feltétel előterjesztése mellett tegyék meg. Megjegyzendő, hogy az egyesület föntartja magának azon jogot, hogy az irodalmi termékeket kiadás előtt nyelvészet és tartalom tekintetében megbirálhassa. A pozsonyi magyar közmüvelődési egyesületnek 1884. évi január hó 5-én tartott igazgató választmányi üléséből Rimely Károly egyesületi elnök, Burián Pál egyesületi főjegyző.

Pestmegye évnegyedes közgyülése.

— Harmadik nap. —

— jan. 16.

A mai folytatólagos ülésen a főispán távollétében, *Földváry* Mihály alispán foglalta el az elnöki széket. A tegnap letárgyalt ügydarabokról felvett jegyzőkönyvek hitelesitése után, Földváry Miklós, a központi választmánynak tegnap megválasztott tagja ebbeli tisztségéről lemondott s helyébe egyhangulag *Kovácsy* Gyula választatott meg.

Ezután a közgyülés tárgysorozatának hátralevő tárgyai kerültek tanácskozás alá. Szeremle községnek méltányolván az árviz ellen évenkint folytatott küzdelmeit, töltéseik kijavitására egy évi közmunkájokat elengedte.

Hosszas vitát keltett az ujszászi volt zsellérek legelő felosztási kérvénye. Többen e kérdésben a közigazgatósági hatóság illetékességi jogát tagadták, mig mások azt állitották, hogy a közgyülés engedélyt adhat arra, hogy a zsellérek maguk között a szóban levő legelőt felosszák. Többen szólottak mindkét vélemény mellett, végre azonban a közgyülés illetékességi szempontból a kérvényt visszautasitotta. — A Solymár községi iskolaépitési költség kivetése ellen felebbezett gróf Karácsonyi Guido. A közgyülés felebbezését elvetette s a grófot a reá rótt költségek megfizetésében marasztalta.

A közgyülést holnap 10 órakor folytatják.

*

A megyei tisztviselők nyugdijszabályzatának kidolgozására kiküldött bizottság tagjainak névsorából gr. *Tisza* Lajos és *Tahy* Lajos nevei tévedésből tegnapi tudósitásunkból kimaradtak, mit ezennel pótlólag helyreigazitunk.

KÜLFÖLD.

— jan. 16.

Giers orosz külügyminiszter, mint táviratainkban már emlitve volt, csak a hét legvégén, tehát szombaton este, vagy vasárnap reggel érkezik Bécsbe. Ez attól függ, hogy Olga württembergi királyné mikor fogadja az orosz államférfit bucsukihallgatáson. Azt, mintha Giers urat egyenesen az udvar, vagy épen ő felsége hivta volna meg Bécsbe, most már határozottan megczáfolják, azt mondván, hogy ilyen meghivás egyáltalában nem szokásos. Giers egyébiránt maga is kijelentette, hogy saját szándékából jő Bécsbe, s bár semmiféle missziója sincs, azért teszi ezt, mivel feltünőnek és fontosnak tartanák, ha Friedrichsruh után Bécset elkerülné. Bécsből az orosz külügyminiszter egyenesen hazaindul Pétervárra; a római ut tehát, melyet szintén emlegettek, nincs a programmon.

Szudánban a veszedelem egyre nagyobbodik s talán ujabb katasztrófától lehet tartani, ha az egyiptomi kormány mihamarabb végre nem hajtja Anglia kivánságát. *Nubár* pasa mostani szándékai nem igen ismeretesek, de *Hicks* pasa veresége előtt még igen kedélyesen fogta föl a dolgot. Akkor ugyanis igy nyilatkozott a *máhdi* felől: «Régi történet az, mely 200 év óta elég gyakran ismétlődött. Megjelenik Szudánban egy máhdi, a kiről nem tudni, honnan jön, s csatlakozik hozzá egy sereg ember, a mely képesnek látszik arra, hogy özönviz módjára boritsa el egész Egyiptomot. Ez eltart egy-két évig s azután eltünik a máhdi a maga embertömegeivel. Nem lehetett tudni, honnan jöttek, nem tudni, hova mentek. *C'est de l'histoire.*»

Az *angol kormány magatartásáról* igen határozatlan alakban nyilatkozott tegnap *Chamberlain* kereskedelmi miniszter egy Newcastleban tartott népgyülésen:

A miniszter fölemlité a kormány ismételt nyilatkozatát, hogy az angol csapatokat azonnal visszavonja Egyiptomból, mihelyt a rend ott helyreállittatott. Ez igéret teljesitését a *kholera* kitörése és Hicks pasa veresége késlelteté. A kormány Egyiptomot *nem engedheti az anarchia zsákmányává válni*, de viszont *egyetlen egy igéretét sem fogja visszavonni* s ezt nem is szabad tennie. A kormány föladata sulyosabb, mint gondolták *és teljesitése több időt fog igénybe venni*, mint a mennyire számitottak. Eddigelé azonban *semmi olyas körülmény sem merütt föl*, a mi megingathatná ama hitében, hogy e föladat *idővel türelem és eszélyesség által* teljesen megoldható lesz.

Szuakimból a Reuter-ügynökségnek azt sürgönyzik, hogy *Baker* pasa visszatér *Masszanáhba;* hir szerint arról van szó, hogy a *hadmüveletek főpontját Szuakimból Masszanáhba* tegyék át. — Egy kairói távirat szerint *Zohrab* ezredes Konstantinápolyba utazott, hogy az *egyiptomi hadsereg számára 100 albánt toborozzon.*

A spanyol cortes tegnapi üléséről a következő tudósitás érkezett:

«*Castelar, a külügyi kérdésre* vonatkozó nézeteit fejtegetvén, *Francziaország erkölcsi befolyását* konstatálta. Németország minden eszközzel küzd a demokratikus elvek térfoglalása ellen. Spanyolországnak nem szabad Francziaország és Németország ügyébe avatkoznia. *O Alfonz király németországi utját czélszerütlennek és meggondolatlannak találja.* A királyt ott hidegen fogadták. Alfonz király *ugyanolyan fogadtatásban részesült, mint a szerb király* s ezért a spanyol kormánynak magyarázatot kellett volna kérnie a német kormánytól. A királynak nem Francziaországon keresztül kellett volna visszatérnie. *Vega de Armijo* miniszter kijelenti, hogy nincs okmány, mely Spanyolországot valamely külhatalommal való szövetségre kötelezné. *A király utazásának nem valamely szövetség kötése volt czélja.* A miniszter dicsérőleg emliti Németországnak Spanyolország irányában már több év óta tanusitott magatartását. — A mult évi szeptember 29-diki eseményekre vonatkozólag kijelenti a miniszter, hogy a spanyol kormány ama nyilatkozat után, melyet Grévy, a köztársaság elnöke, Alfonz királynak tett, további magyarázatot nem kért. — Castelar a miniszter fejtegetéseire válaszolva, oda nyilatkozik, hogy Alfonz királynak *Viktor Emánuel* olasz király példáját kellett volna követnie, a ki, midőn hasonló megtiszteltetésben részesült, azt nem fogadta el, mert, mint mondá, ő ez udvariasságot nem viszonozhatná, miután Olaszországban e kitüntetés nem létezik. Fölemliti, hogy a kérdéses *dzsidásezred* volt az, mely Páris környékét és Izabella királynő kastélyát kifosztotta. A *belügyminiszter* határozottan állithatja, hogy midőn Vilmos német császár Alfonz királyt e megtiszteltetésben részesité, legkevésbbé sem vezérelte ellenséges érzület Francziaország irányában. Ezután a belügyi kérdésre térve át, kijelenti a miniszter, hogy ha a többség az egyezséget elfogadja, a kormány *benyujtja lemondását, hogy a király a régi többségből és a kormánypárti baloldal köréből uj miniszteriumot alakithasson.*

UJDONSÁGOK.

— jan. 16.

— ***Személyi hirek.*** *Stefánia* trónörökösné állapota egyformán jó; a főherczegnő holnap már föl is kelhet az ágyból. — *A király* tegnapra tervezett müncheni utja bizonytalan időre elhalasztatott. — *Robilant* bécsi olasz követnél e hó 26-án bál lesz, melyen részt fog venni a trónörököspár is. — *Rudolf* trónörökös, ki tegnap vidrát vadászni Manswörthbe utazott, ma visszaérkezett Bécsbe. — *Foucher de Careil* bécsi franczia nagykövet e hó 22-én, kedden, nagy ebédet ad. — *Scherr* Johannes, a zürichi egyetem hires tanára, sulyos beteg. — *Ujhelyi István* tápió-szelei plébános a váczi papi nyugdijintézet részére ezer forintnyi alapitványt tett. — *Calice báró* konstantinápolyi nagykövetünknek király ő felsége a Lipótrend nagykeresztjét adományozta. — *Dessewffy Árpád* franczia forditásában de Gubernatis Revue Internationaleja Petőfi három költeményét közli. — *Frigyes Károly* porosz herczeg és nejének elválása tény; a herczegné udvara már át is költözött Dessauba.

— **Az «Este»-ezred** ma bucsuzott el ezredesétől Rechbach bárótól, ki a mai nappal nyugalomba lép és helyette az ezred parancsnokságát Oehlschlaeger veszi át, mig február elsején Medvey ezredes nem lép állandóan az ezred élére. A budavári Ferdinad-kaszárnyában Rechbach báró meghatott szavakkal bucsuzott el az ezredtől, melynek 32 év óta tisztje volt és már Radetzky alatt a csatatéren is osztozott ez ezred dicsőségében. Az egész ezred nagy rokonszenvet tanusitott a megváló ezredes iránt.

— **Ujabb szerencsétlenség a jégpályán.** Ifju gr. *Esterházy Mihály* tegnap délután a városligeti jégpályán korcsolyázás közben oly szerencsétlenül esett el, hogy jobb lábán sulyos sérülést szenvedett és kocsiban kellett lakására szállitani.

— **Horváth István,** a történetiró emlékünnepe május 11-én lesz Székesfehérvártt. Az ünnep programmját a Havranek József elnöksége alatt megalakult bizottság következőkben állapitá meg: Reggel 9 órakor az ünnepélyre érkező vendégek fogadtatása lesz a vasut pályaháznál, 10 órakor istentisztelet a székesegyházban, melynek végeztével a megyeház nagytermében, Pauer J. megyés püspök fogja az üdvözlő s megnyitó beszédet tartani. Utána Vass Bertalan gimnáziumi tanár mondja el az emlékbeszédet Horváth István fölött. A megyeháztól az ünneplő közönség Horváth István szülőházához vonul, hol a tanuló ifjuság kebeléből alakult dalárda Janny József karnagy vezetés alatt a «Hymnust» fogja elénekelni. Az ének befejezése után Havranek József polgármester tart beszédet, mely alatt az emléktábla le fog lepleztetni. Az ünnepély befejezéseül Komócsy József fogja az általa irt alkalmi ódát felolvasni. Délután 3 órakor társas ebéd lesz. Az ünnepélyre, mint a város vendégei meghivatnak Horváth István családjának legközelebbi tagjai, a magyar tudományos akadémia, nemzeti muzeum, Petőfi-társaság, Kisfaludy-társaság, tudományos egyetem, történelmi társaság, Fejérvármegye közönsége és Budapest főváros törvényhatósága.

— **Faragó Ödön Temesvárott.** Világlátott hazánkfiának Khináról és annak népéről tavaly télen, valamint az idén a fővárosban tartott előadásai országszerte keltették föl a müvelt közönség figyelmét és érdeklődését. A délmagyarországi természettudományi társulat már mult télen fölkérte Faragó Ödön urat előadás tartására, a mi azonban akkor több akanály miatt nem jöhetett létre. A társulatnak ujabb kérésére azonban kedvező válasz érkezett s igy Faragó ur vasárnap, január 20-dikán fog Temesvárott tartani felolvasást, melyet az ottani közönség feszült érdeklődéssel vár. Faragó Ödön Temesmegye és Temesvár sz. kir. város főispánjának, Prmós Zsigmond vendége lesz.

— **Az üstökös,** mely e hóban éri el periheliumát, tegnap este mihelyt a teljes sötétedés beállott, ¼7 órától fogva még 8 órakor és azontul is jó szemnek a délnyugati égen mintegy 35—40 foknyi magasságban eléggé kivehetően látszott s gyengébb tábori látcsön át nézve, már igen szép képet adott. Az üstökös magva élénk fényü és az utána vonuló sugár-nyaláb két ágra oszlik.

— **Nikita fejedelem mint drámairó.** Csettinyéből irják: Egy e czélra épült szinházban minap mükedvelők a fejedelmi pár, az összes fejedelmi család, Karagyorgyevics herczeg, a diplomácziai kar és nagy közönség jelenlétében eloadták Nikita fejedelemnek «A balkáni császárnő» czimü három felvonásos drámáját. A darab teljes sikert aratott, a min a fejedelem igen örvendett és a közremüködőknek szives köszönetét fejezte ki.

— **Müvész és milliomos.** Mackay, a Párisban élő amerikai nábob s Bonnat festő közt valószinüleg pörre kerül a dolog. Bonnat elkészitette Mackay nejének arczképét, a kép igazi mestermü, Mackay azonban nem találja annak, s vonakodik kifizetni a képért kikötött fejedelmi összeget. Bonnat most pörös uton akar elégtételt szerezni magának.

— **Elégett vasuti vonat.** New-Yorkból táviratozzák: Bradford pennsylvaniai várostól nem messze tegnapelőtt a gép kürtőjéből kiomló szikráktól egy személyvonat meggyuladt s a tüz rémitő gyorsan terjedve, hatalmas táplálékot talált a teherkocsikban levő sok petroleumban. Az egész vonat egy láng lett és végre kisiklott a sinekből. *Az utasok legnagyobb része odaégett,* a többiek pedig majdnem mind halálos sérüléseket szenvedtek.

— **Ujságiró és tenorista.** Lemberg nemzeti szinházának szinpadán tegnap, a délutáni próba alatt, egy hirlapiró Myczuga tenoristát, — kivel egy énekesnő miatt czivakodtak össze, — megtámadta. Fütykös botjával olyan erősen ütötte fejbe nehányszor a tenoristát, hogy az vértől elöntötten összerogyott. Myczugát ugy kellett hordozó kosárban haza vinni. Myczugának a koponyacsontja több helyütt megrepedezett, ugy hogy több hónapig nem fog föllépni; állapota különben sulyosnak mondható. A kinos jelenetet, hir szerint, az idézte elő, hogy az emlitett tenorista arra akarta rábirni a rendezőt, hogy e hirlapirót a próbákhoz többé ne bocsássák. Az operaelőadásokat e tenorista hiánya miatt egyelőre be kellett szüntetni. — A tenoristát ekkép helybenhagyott ujságirót ma reggel elfogták; a sebesült állapota komoly aggodalomra ad okot.

— **A tizennyolczezer forintos postalopás** nem Veszprémben történt, mint annak hire volt, hanem Temesvárott. Tegnap táviratilag tudósitották a főposta igazgatóságát, hogy a Temesvár vidékére szánt küldemények közül egy a lajstromban előforduló tétel szerint 18,000 frt tartalmu küldemény hiányzik. Az igazgató e távirat vétele után azonnal megvizsgálta a főpostán levő erre vonatkozó jegyzékeket, tételeket és iratokat, de miután azokból ez ügyben semmi rendellenesség nem tünt ki, egy postatisztet rögtön Temesvárra küldött, hogy az ügyet szigoruan vizsgálja meg és arról jelentést tegyen. Ennek következtében eddig még az ügy állásáról semmi biztos sem tudható és csak a vizsgálat fogja kideriteni, hogy ez esetben ismét lopás, vagy csak tévedés vagy hiányos kezelés esete forog-e fenn.

— **Katholikus apáczák és papok a máhdi kezében.** Angol lapok beszélik, hogy a chartumi osztrák konzul és katholikus misszió felhivást bocsátanak ki 2000 font sterling egybegyüjtésére, a mely összeget a máhdi követeli az általa elfogott öt katholikus apáczáért és négy papért.

— **Egy mult századbeli magyar mü a szabadkőmivesekről.** Egy érdekes mü érkezett be a nemzeti muzeumhoz. A mü 1792-ben jelent meg és 482 oldalon át foglalkozik a szabadkőmivességgel. Czime a következő: «Fel fedezett titok azaz Vallás-tétele egy ollyan Tudós Ifjunak a ki sokáig igyekezett rajta, hogy *Frajmaurer* lehessen, sokat ki-tanult; el-is-ment fel-tett utjában a' leg-utolsó pontig; minden próbákon által-esett, de tzélját tsak-ugyan el-nem-érhette s miért nem érhette?» A szerzőről csak a következő ad felvilágositást: «Beszéli a vallás-tételt az ifju, halála előtt kevéssel.»

— **Tüzlárma a szinházban.** Varsóból irják, hogy ott e hó 13-án az ugynevezett kisszinházban tüzlárma volt, mely abból keletkezett, hogy a szinfalak mögött egyik szinésznőnek meggyuladt a ruhája és a füst egészen kihatott a nézőtérig. A közönség közt női hangok kezdtek kiabálni, hogy tüz van, mire páni félelem lett urrá az egész házban és mindenki a kijárások felé tódult. Szerencsére Rzeznik énekesnek volt annyi lélekjelenléte, a szaladók közé kiáltott: «Csak egy vendéghaj gyuladt meg a fodrász vigyázatlanságából.» Ez annyira megnyugtatta a közönséget, hogy nagyrészt visszatért helyére és néhány ájuláson kivül egyéb baj nem történt.

— **Rablógyilkosság Londonban.** Titokteljes esetről beszél most az egész Themseparti főváros. Mikor vasárnap este 9 órakor a Dalstonból jövő vonat a broad streeti állomásra beérkezett, a mozdonyvezető vért vett észre a kerekeken. A közvetlen azután jövő vonat kerekein szintén vérfoltok voltak s egy kerék küllői közt egy emberlábat találtak. A pályát azonnal megvizsgálták és Shoredithnél a sinek közt ráakadtak egy Pritchard nevü ur eléktelenitett holttestére. Pritchard vagyonos tőkepénzes volt és este 8 órakor Dalstonból a citybe utazott. Mivel a holttestnél nem találtak sem pénztárczát, sem órát, azt gyanitják, hogy a szerencsétlen ezen a legélénkebb vasutvonalon, ugyszólván a város szivében rablógyilkosság áldozata lett. E vonal az különben, melyen Müller német szabó évek előtt meggyilkolt és kirabolt egy utast, miért föl is akasztották.

— **A plébános gazdasszonya.** Turócz-Szent-Mártonban mult héten egy 30—40 éves asszony jelent meg a lelkészénél előadva, hogy férjével nagyon rosz viszonyban áll és folytonosan czivakodnak. Kéri tehát a plébános urat, beszéljen az ember szivére és békitse ki őket. A tisztes lelki atya vigasztalta az asszonyt és felszólitá, hogy másnap jöjjön férjével együtt. Az asszony hálatelten kezet csókolt és elment — K. Miklós ékszerészhez. Bemutatta magát mint a lelkész gazdasszonya és kéri őt, legyen szives másnap 2 órakor nehány gyémánt gyürüvel fölfáradni a lelkészhez, a ki választani akar közülök egyet. K. megigérte, hogy pontosan ott lesz. Másnap az állitólagos gazdasszony megjelent a plébánosi lakban, hova nemsokára az ékszerész is megérkezett. A gazdasszony átvette tőle a gyürüket és azt mondta, hogy beviszi a lelkésznek, hadd válogason belőlük. Bement a szobába, mondva: «Plébános ur, itt már az uram!» A lelkész behivatta a «férjet», mialatt az asszony eltávozott, és épületes szónoklatot tartott a belépőnek, figyelmeztette őt a hitvestársi kötelességekre. Az ékszerész ájtatosan hallgatta a prédikácziót, mig végre megkoczkáztatta e szavakat: «Tisztelendő ur kérem, mindenesetre követni fogom bölcs tanitásait, ha házasságra lépek, de most inkább azt szeretném tudni, melyiket tartja meg tisztelentőséged a négy gyürü közül?» «Gyürü? Micsoda gyürü?», kérdé álmélkodva a lelkész. E párbeszéd folytatását elképzelhetni. A szélhámos asszonynak nyoma sincs.

— **Asszonyok gyilkosa.** Tegnap délelőtt nagy fényképezés volt a bécsi rendőrség épületében. Trautz Emilt, Durschner Jánost, Schenk Károlyt és Schenk Hugót vétették le a dedektivek albuma számára. Csöndesen viselték magukat mindnyáján, csak Schenk Hugó volt jókedvü és czynikus élczeket csinált. «Jól végezze a dolgát — mondá a fényképésznek — szép legyek ám, ha akasztófára jutok is.» A fényképész fölszólitotta, hogy «barátságos arczot vágjon.» — «Akkor hát mondja meg azoknak a fegyveres uraknak, hogy vonuljanak hátrább, különben nem tudok jókedvü lenni.» De mégis jókedvü volt, mert hiusága nagyobb volt, mint a kötekedő kedve. «Meg fogom kérni az országos törvényszéket, hogy a károsultak javára árultassa arczképemet.» — A börtönfelügyelő megpirongatta, mire igy szólt Schenk: «Nem tudom, mit akar a világ; örülhetne, hogy megszabaditottam annyi vén satrafától . . . és még fölakasztanak.» — Fecsegéseiben vallomást is tett. «A Ferenczy Rózát — ugymond — sajnálom, igazán kedves gyerek volt. Egynek sem vétettem semmit és neki bizonynyal nem vétettem volna. Olyan szépen kért bennünket, hogy ne vegyük el életét, nem árul el bennünket. Schlosszarek nem akart engedni, én megkönyörültem volna rajta szivesen.» Ma érkeztek Bécsbe a Schenk Hugo linzi lakásán lefoglalt tárgyak, köztük az áldozatok levelei. A meggyilkolt leányok rokonai igényt tartanak a gyilkos vagyonára. — Mint bécsi tudósitónk sürgönyzi, kihallgatták ma délután *Malfati* kisasszonyt, kinél Éder Józefa, a Schenk Hugó kedvese szolgálatban volt. Tudvalevő, Schenk arra rábirta kedvesét, hogy urnőjét meglopja. Malfati kisasszony állitása szerint 20,000 forintot ért a tőle eltolvajlott gyöngysor. A rendőrség kideritette Schenkéknek minden bünét s még csak a payerbachi árokban talált asszony kilétét kell megtudnia.

Rövid hirek. *Brixenben* tegnap este pompás meteort láttak, mely nyugot-keleti irányban hullott alá. — *Nagyváradon* tegnap hirkovácsok azt a hirt terjesztették el, hogy az orosz czárt felbombázták, Starcsevics Dávid pedig Zágrábban kikiáltotta a horvát köztársaságot. — *A Frankfurtban* elfogott dynamit-merénylő neve Rahlsdorf, ki Mosttal, a londoni Freiheit szerkesztőjével összeköttetésben áll. — *Párisban* e hó 19-én konyhamüvészeti kiállitás nyilik meg.

= **Somoskeőy Géza.** A londoni rendőrség értesülvén arról, hogy Somoskeőy Géza ismét nagy terveken töri a fejét és európai körutra indul, közli Somoskeőy arczképét abból a czélból, hogy ha valahol feltünnék, könnyebben felismerhessék. Ezt az arczképet, mely Somoskeőyt hajadon fővel őszi kabátban ábrázolja, nálunk is sokszorositják, s az összes hatóságoknak meg fogják küldeni, minthogy nálunk még kevésbbé ismerik. Somoskeőy igazi nevén kivül még tizenöt különböző név alatt szokott megjelenni, melyek a következők: Somoskeőy Viktor, Salmeron, Soygé, Sarosky, Sarosthy, Riseau, Vécsey, gróf Cherroy, gróf Bethlen, dr. Athay Atkinson, Somogyi Gedeon, Comte de Veysy, Viktor comte d'Ardeny, gróf Bobrowsky és végül le prince Galizyn.

= **Egy szinésznő öngyilkossági kisérlete.** *Pesti* Mária, a népszinház tagja — mint szinházi körökben beszélik — tegnap öngyilkossági szándékból petroleumban feloldott gyufával megmérgezte magát. Az illető, ki 1860-ban Sátoralja-Ujhelyen született, 18 éves korában 1878-ban lépett a szini pályára, Kovács Mór és Gerő Jakab Szigeten müködő társulatánál kezdve meg müködését mint énekesnő s e téren haladva, a vidéknek egyik kedvencz operett-énekesnője lett. A fővárosba csak három hó előtt jött fel s itt a népszinháznál mint kardalosnő lett szerződtetve. Lakása az Orient szálló III. emeletén egy hónapos szobából állott. Tegnap délben a szinésznő tizenkét és fél órakor tért haza a próbáról s alig egy negyed óra mulva gyorsan hivta a pinczért és orvosért küldetett, mert mint mondá, nagyon rosszul érzi magát. Az orvos megjelenvén, a beteget azonnal beszállittatta a Rókus kórházba, hol szigoruan megtiltatott az esetről legkisebb felvilágositást adni. A titkolódzás annyira megy, hogy még a rendőrséget sem értesitették az esetről. E titkolódzás csak megerősiti az öngyilkossági kisérlet szállingózó hirét, melyről azt halljuk, hogy a szinésznő a mérget a szinházban a próba előtt itta meg, de még volt ereje az egész próbát végig játszani s csak midőn haza ment, lett rosszul. A népszinházban Pesti Marival nem régen tettek kisérletet, s szerződtetni akarták magánszerepekre is. Akkor feltünt rendkivül kedves hangja által.

= **Öngyilkossági kisérletek.** *Richter* János 38 éves nős kávés, ki a nádor-utcza 24. számu házban bir egy kávémérési üzletet, már régebben szemrehányásokat tett nejének, hogy a vendégekkel szemben tanusitott gőgös, sokszor goromba magaviselete által üzletét tönkreteszi, a látogatókat és vevőket egészen elidegeniti. Szombaton igen heves jelenet folyt le köztük, ugy hogy a nő kijelentette, hogy többet a kávémérés ügyébe nem avatkozik. Azonnal fel is ment emeleti lakására, honnan egész tegnap reggelig ki nem lépett. Ez időt, a nő férje tudta nélkül, holmijainak összecsomagolására használta fel, mert el volt határozva, a házat elhagyni s férjétől véglegesen megválni. Nagymennyiségü ékszereit s egy 6000 frtról szóló takarékpénztári könyvecskét magához véve, tegnap reggel a nő csakugyan elhagyta férje lakását s este már Richter megkapta az ügyvédi értesitést, hogy neje ellene válópert indit. E fölött Richter annyira elkeseredett, hogy tegnap késő este a kávémérés egyik oldalhelyiségében öngyilkossági szándékból hasát borotvával felmetszette. Egy ismerőse, ki épen a kávémérésben időzött, azonnal segitségére sietett, orvosért és rendőrért küldött s az első kötések alkalmazása után a sérültet bevitték a Rókus-kórházba. Állapota nem életveszélyes. — *Frank* János 40 éves lóápoló az éjjel a Ferencztér 3 szám alatti ház istállójában egy kötéllel a mestergerendára felakasztotta magát. Egy társa észrevette és elmetszette a kötelet, de már akor olyan állapotban volt, hogy aligha fog életben maradni. Bevitték a barakk-kórházba. Tettének inditó oka eddig ismeretlen. *Weiszmann* Izidor 12 éves tanuló tegnap este 8 óra tájban szállás-adójának sugárut 20. szám alatti lakásán állitólag öngyilkossági szándékból, a konyhában egy fél liter erős eczetet megivott. Ma reggel sulyos betegen szállitottak be a Rókus-kórházba. A fiu még nem tud beszélni s igy tettének indoka nem volt megtudható.

= **Eltünt kereskedő.** *Friedmann* Sámuel 22 éves kereskedőnek az István-téren levő lisztüzlete néhány nap óta be van zárva s tulajdonosa eltünt a fővárosból. Friedmann, ki nagy hitelnek örvendett, mintegy három héttel ezelőtt jegyet váltott egy terézvárosi ismert kereskedő leányával, s daczára annak, hogy üzlete jól ment, rejtélyes módon tünt el.

— **A magyarországi hirlapirók nyugdijintézete** javára a *budapesti borbély- és fodrász-ipartársulat betegsegélyző és temetkezési egylete* részéről *Mezey* Péter elnök urtól lapunk szerkesztősége ma 5 frtot vett át, mint a tavalyi közgyülési határozat szerint a nevezett czélra évenkint kiutalványozandó összeget. A szives adományt, melyért az intézet nevében ezennel köszönetet mondunk, átszolgáltattuk *Visi* Imre urnak, a nyugdijintézet titkárának.

= *A «Természettudományi társulat»* tisztelt tagjai- illetőleg előfizetőihez. Tekintettel a «Természettudományi közlöny» utóbbi füzeteiben t. Molnár Mihály ur helybeli könyvkötő által közz tett hirdetésre, mely szerint a bekötési táblák a közlönyhöz nála kaphatók — kötelességemnek tartom e helyt kijelenteni, hogy az eredetileg megjelent *megyszinü* angol vászonból készült és a *természettudományi jelvényekkel aranyozott* bekötési tábláknak készitője most is én vagyok; nehogy tehát a t. előfizetők Molnár urhoz intézett megrendelésük folytán oly táblákat kapjanak — melyek a már eddig lekötött példányoktól eltérők; ezen kellemetlenséget elkerülendő, kérem sziveskedjenek ilynemü megrendeléseiket a szokott módon ezután is czégemhez intézni. Kitünő tisztelettel Hirháger Károly könyvkötő, Budapest, V. Árpád-utcza 14. sz.

SZINHÁZ, MÜVÉSZET.

— **A nemzeti szinházból.** A «*Szép Armand*»-ot a nemzeti szinház igazgatósága levette a müsorról s társdarabja, a «Kölcsönkért feleség» a jövő hétfőn 21-én már ifj. Ábrányi Kornél «Csalhatatlan»-ával kerül szinre. — *Wiltné* asszony a jövő héten kétszer lép fel; kedden, 22-én «A Troubadour»-ban s szombaton, 26-án «Hunyadi László»-ban. Ez utóbbi bérletszünetben adatik, mely a folyó szini évben a 17-ik bérletszünetes előadás lesz. Csütörtökön, 24-én a «Mesterdalnokok» kerül szinre a régi szereposztással. Szerdán, 23-án Dóczy vigjátéka «Az utolsó szerelem» kerül szinre negyedszer; pénteken, «A Rantzauk»-at s vasárnap, 27-én «Az ember tragédiáját» adják. — «Don Juan» opera, melyet már közel egy éve nem adtak, ujból ki van tüzve február 16-ára Dáma Anna szerepében Wiltné asszonynyal.

— **Jókainé Debreczenben.** Jókainé asszony, hogy ott is ünnepelje szinészi jubileumát, folyó hó 22-én érkezik Debreczenbe, 23-án főpróba lesz, s csütörtökön 24-én a «Coriolán» előadása. — Jókainé asszony fogadtatására, mind nekünk Debreczenből táviratozzák, a szini egyesület kebelében nagyszerü előkészületek tétetnek. Ma délután ülés tartatott Fráter Imre elnöklete alatt. Jókayné asszonyt a pályaháznál Fráter üdvözli s aztán a város ötös fogatán viszik Csanak József házához, kinek a müvésznő vendége lesz. A várost fellobogózzák. A jubileumkor a város részéről megrendelt arany koszorut átnyujtják a müvésznőnek. Másnap a Jókai-pár tiszteletére délben fényes bankett lesz a «Bikában», este pedig fáklyásmenet. Gondoskodva lesz, hogy az ünnepélyek disze nagyszerü és Debreczenhez méltó legyen. A szinházi előadás bérlet-szünetben rendes helyárakkal lesz. Jókainé asszony már kedden, de Jókai csak az előadás napján érkezik Debreczenbe.

— **Tua Teresinát**, a bájos hegedüművésznőt, ma este viszontlátta a főváros közönsége, mely még mindig kedve en emlékszik rá vissza a népszinházból. a hol tavaly oly nagy diadalokat aratott. Kivált a ki pályája kezdetéről, az olasz szinpadokról is ösmeri a «divina Teresinát», egész elbámulhatott ma, hogy minő nagy leány lett már abból a rövid rózsaszin ruhás, örökké mosolygó kis tündérből, a kit két év előtt egész Olaszország oly déli melegségü lelkesedéssel ünnepelt. Tua Teresina ma már nem többé a «bambina», hanem komoly, szinte szigoru leányzó, a kinek ajka csak akkor vonul mosolyra, mikor megköszöni a riadó tapsokat és ruhája sem a régi rózsaszin, hanem hosszu, fekete gyászöltözet: jó anyjáért, a firenzei utczai énekes feleségeért, a ki pár hó előtt halt meg. És komolyodott, izmosodott a signorina művészete is; ma már nem egyedül szeretetreméltó szinpadi bijou Tua Teresina, a kit lehetetlen nem tapsolni, mikor oda áll a lámpa elé ragyogó mosolyával, édes tekintetü nagy szemeivel és kicsi kezei alatt olyan szépen szól a hegedü. Signorina Tua művészete ma már a legkomolyabb mértékkel mérhető és nem tu zás őt a jelenkor legnagyobb hegedüművészei közt emliteni. Technikájának bevégzettségéhez most már mély lélek és oly bensőséges kantiléna járul, minőt Joakhim óta alig hallottunk és a mi még harmadéve sejtelem, eltalálás volt nála, az ma igaz érzés, világos öntudat. Sokkal szivesebben tapsoltunk ma e fekete ruhás, komoly leánynak, mint az Olaszországban látott játszi bébének Mendelssohn hegedü-koncertjét minden nehézségeivel együtt rendkivül értelmesen és kifejezőn játszotta, legszebben a végső allegrot; kár, hogy az operettekhez szokott zenekar nem nőtt ily jeles művész kiséretéhez és támogatás helyett nyüg volt. — Sarasate kavatináját és spanyol tánczát, valamint Wieniawsky csillogóan hangszerelt orosz dalait azzal a geniálissággal adta elő, a melyben egész művészi egyénisége tükröződött s főleg az erő nyilvánulása, az eddigi édeskés puhaság helyett. A nézőteret csaknem egészen megtöltő közönség sokszor és sokat tapsolta a kedves művésznőt, de még sem fogadta oly melegen, mint a népszinházi szép esték után várni lehetett. — Mikor Tua kisasszony nem játszott, a «Hundert Jungfrauen» czimü franczia operett farceai izetlenkedtek a szinpadon. Művészet és a művészettel való visszaélés egymás mellett. — Tua Terezina holnapi második hangversenyének programmját Fedro «Oh die Jugend» czimü vigjátéka fogja kiegésziteni. — *Hermann* büvész szombaton kezdi meg előadásait.

— **Blaháné asszonyt**, mint egy bécsi lap irja, felszólitotta Széchenyi Béla gróf, hogy egy bécsi jotékony hangversenyben lépjen fel. E hangversenyt januárban tartják meg, a bécsi Künstlerhausban, Rothschild Albert báróné védnöksége alatt. Blaháné asszony megigérte, hogy a hangversenyben közre fog működni.

— **A dalmüszinház** épitkezési munkálatai már annyira előrehaladtak, hogy daczára a szinház belsejében még mindig uralgó chaosznak, a látogató már sok kész dolgot láthat. Igy a festőművészek már csaknem teljesen elkészültek festményeikkel. *Vastagh* György az utolsó geniusalakot is befejezte már, *Feszty* Árpád rövid idő alatt elkészül összes falfestményeivel és *Kovács* Mihály már az utolsó ivezetek képeit festi az udvari lépcsőházban. Az udvari várótermek plafondjainak d szes faburkolatai már elkészültek, a lépcsőház falai sárgás utánzott márványburokkal vannak fedve és itt a falfestési munkálatok legnagyobb része már be van fejezve. A diszes főcsarnokban és lépcsőházban a falfestési és gipszmunkálatok már annyira előre haladtak, hogy rövid idő alatt az ott felállitott állványok eltávolithatók lesznek. Az oldallépcsőházak és mellékhelyiségek nagy része szintén már ki vannak festve és eltisztitva. Jelenleg az asztalosok, lakatosok, diszitők és gépészek egész raja dolgozik a diszes épületben. A páholysorok asztalosmunkái már annyira be vannak fejezve, hogy most már a horganyöntvényü diszitéseket és caryatidokat helyezik el. A szinpadi berendezés is már nagyon előre haladt és az óriási vasfüggöny is már munkában van.

— **Székely Bertalan** festőművész a Deák-mauzoleum belső kupolafestményei számára négy uj vázlatot készit, melyek Deák Ferencz életéből egyes nagyobb mozzanatokat ábrázolnak képletileg. A két főkép a forradalom és a kiegyezés allegorizálása, mig a másik két kép az átmeneti időszak mozzanatait tünteti fel. A művész a nyáron fog hozzá e képek megfestéséhez és őszre befejezi azokat. E helyen felemlitjük, hogy a mauzoleum közepén elhelyezendő sarcophag nagy főszmintája már munkában van és legközelebb fog bemutattatni a mauzoleum épitő bizottságának.

— **Az aradi szinház** felépitését a miniszterium, Halmai Andor aradi jeles müépitész tervei szerint, némi csekély módositással jóváhagyta. E szerint Aradnak a jövő télen ismét lesz szinháza, mert öszig be akarják végezni. A szinpad és berendezése egészen vasból lesz s 30,000 frtba fog kerülni.

FŐVÁROSI ÜGYEK.

— **A szabadságharcz-szobor** alapjának állománya a január 4-én kelt nyilvános számadás szerint a következő: 1. Pénzkészlet 1883. évi deczember hó 31-én 3329.49, 2. a pesti hazai I. takarékpénztár 64022/b. számu 4% betétkönyvében 1600, 3. 4½% kincstári jegyekben 25200 frt és 5% kincst. jegy. 20100 forint 45300, 4. e kettő utáni kamatokban 1099.56, 5. künlevő már megszavazott vagy aláirt adományokban követel és pedig: a) már esedékessé váltakban 285 frt 51 kr, b) részletekben és ezután fizetendőkben 26,837 frt 03 kr, = 27122.54, összesen a fent kimutatottakkal egyezően frt 78451.59 kr, azaz hetvennyolczezernégyszázötvenegy forint és 59 krajczár. Budapesten, 1884. évi jan. hó 4-én. *Gerlóczy* Károly, fővárosi I. alpolgármester, a központi bizottság elnöke, *Lampl* Hugo, fővárosi főszámvevő, *Homa* Géza, fővárosi számvizsgáló, a központi iroda vezetője.

— **Adóügy**. A fővárosi tanács a következőket teszi közzé: A közadók kezeléséről szóló törvény értelmében azok, kik adóbevallásaikat a pénzügyminiszter által kitüzött határidőben, vagyis f. évi január hó 15-ikéig be nem adták, a bevallás beadására 8 napi határidő kitüzése mellett oly megjegyzéssel hivatnak fel, hogy ezen ujabb határidőnek meg nem tartása esetén adójuk hivatalból fog megállapittatni. Miután a III. és IV. oszt. kereseti adó, továbbá a tőkekamat és járadékadó bevallások beadására a pénzügyminiszter ur által kitüzött határidő a mai napon lejár: ennélfogva felhivatnak a III. és IV. oszt. kereseti, valamint a tőkekamat és járadékadó-kötelesek, hogy az 1884. évi adókivetés alapjául szolgáló vallomásaikat a központi, illetőleg adókerületi adószámviteli hivataloknál január hó 23-ig bezárólag reggeli 8 órától déli 12 óráig annál is inkább nyujtsák be, mert különben adójuk hivatalból fog megállapittatni.

— **Csavargőzös sárosfürdői állomása**. Több fővárosi polgár aláirásával a következő felszólalást kaptuk: Már több alkalommal felszólaltunk a nyilvánosság előtt a helybeli propeller-társaságnak a közérdeket mélyen sértő ama eljárása ellen, hogy mig a Sárosfürdőnél már rendesen deczember elején megszünteti a közlekedést, addig a többi átkelési pontokon szakadatlanul fenntartja azt. De hát sikere e felszólalásoknak nem lett. Pedig ez eljárás, szemben egy gyógyfürdővel, a melynek hatásos és a mi fő, olcsó meleg forrásaira már csak a közelségénél fogva is két városrész (Ferencz és József) nagy számu szegény sorsu betegei vannak utalva, éppen olyan sérelmes, mint igazságtalan, közegészségügyi szempontból pedig határozottan káros, nem is reflektálva az állam veszteségére, mely ilyen formán pár ezer ember után eső lánczhid krajczároktól fosztatik meg hetenként, nem is emlitve a beteg publikum sajnálatra méltó helyzetét, melynek éppen az a része van a téli évadban olcsó gyógyeszközétől elzárva, a mely szegény arra, hogy csuzos és közvényes bajaiban akár az orvost, akár a patikát fizethesse. A társaság ez önkéntes eljárására felhivjuk a pénzügyminiszter figyelmét is. Neki áll érdekében utasitani a társaságot a szerződés pontos megtartására.

A budai szinügy.

A budai szinügy tárgyában igen fontos propoziczziókat tett ma azon főv. bizottság, a mely Oszág Sándor ur inditványa felett való véleményadásra volt kiküldve. Ország inditványa abban áll, hogy mivel alig lesz kilátás jövőre arra, hogy a nemzeti szinház az opera és dráma szétválása után is ellássa a várszinházat, küldessék ki egy bizottság a budai szinházak művészeti és gazdasági ügyeinek vezetésére olyanforma hatáskörrel, mint a minővel a népszinházi bizottság bir. Ez az inditvány egyik közelebbi közgyülésen terjesztetett elő, de nem lehetett akkor érdemlegesen határozni felette, mivel még bizonyosan nem tudták a kormány elhatározását a budai várszinház jövője tekintetében. Időközben meg jött a belügyminiszter leirata s abban tudatta, hogy Budán a nemzeti szinházi személyzet most játszik utoljára. Az a fokozódó érdeklődés, a mely a nemzeti szinházhoz ma füződik elkerülhetlenné teszik, hogy az operaház megnyilása után is mindennap legyenek előadások a nemzeti szinházban is, igy Budára a személyzet még a kilátásban levő erős szaporitás mellett se mehet. A miniszter kilátásba helyezi, hogy ő felségénél tetemes segélyt fog jövőre is a várszinház számára kieszközölni, de kiköti, hogy jó társulat legyen ott és maradjon meg a szinház azon a niveaun, a hol most áll. A segély mellett azonban a kormány befolyást kiván magának biztositani a budai szinházak ügyeit vezető bizottságban s egy tag kiküldését fentartja, valamint a nemzeti szinház intendánsa is tagja legyen a bizottmánynak. A nemzeti szinház műsorának az elnyerésére kilátás van s ez nem fog nehézségekbe ütközni. Ily kedvező előjelek mellett ült össze a főváros emlitett bizottsága ma az uj városháza tanácstermében *Alkér* Gusztáv tanácsnok elnöklete alatt. Előterjesztetvén ugy az Ország-féle inditvány, valamint a miniszteri leirat, hosszabb eszmecsere keletkezett, a melyben *Ország* Sándor (a ki az előterjesztéseket is tette) továbbá *Morlin* Imre, br. *Lipthay* Béla, *Ribáry* József miniszteri tanácsos, *Darányi* Ignácz és mások vettek részt. A bizottság kimondta, hogy a helyzet jelen alakulása után állandósitani kell valamely jó szintársulattal a szinészetet Budán, egy kézbe kell adni a szinkört és a várszinházat s biztositani kell exisztencziáját a társulatnak. Ehez képest a bizottság *sürgősnek* jelenté ki a kérdést s a főváros legközelebbi közgyülése elé haladéktalan intézkedés végett a következő javaslatokat teszi: A közgyülés küldjön ki a budai szinházak művészeti és gazdasági ügyeinek vezetésére bizottságot, a melynek öt tagját a közgyülés választja, egy tagot a belügyminiszter küld ki, egy tagul pedig a nemzeti szinház intendánssa tekintetik. Továbbá: irjon ki a főváros pályázatot a várszinház és szinkör együttes kiadására, a mely bérlet a folyó 1884. évi husvettol három évig tart. A szinházakat elnyerő igazgató pusztán két arany évi bért fizet a földesuri jog elismerése gyanánt. Irjon fel a város a kormányhoz, hogy a budai szinigazgatónak biztositson évi tizezer forint segélyt, a város közgyülése is mondja ki, hogy a várszinháznak eddig adott évi kétezer forint segélyt továbbra is folyósitja s igy a budai szinházak után évi tizenkétezer frt segély járjon. Az igazgató tegyen le 6000 forint kaucziót abból a czélból, hogy ha megtalálna bukni, a tagok iránti s egyéb kötelezettségei abból fedezhetők legyenek. A kiküldendő bizottságnak feladata lesz a népszinházzal is érintkezésbe lépni, ennak müsora elnyerése végett. A mai ülés a helyárakat is megallapitofta már s azok a mostaniaknál valamivel (részben) magasabbak; végül a szinház ügyeit illető némely apróbb javaslatokat tett.

*

Az I. kerületi polgári kör nevében dr. Nendtvich Károly, Zboray Béla, Szénássy Sándor, Bock János urakból álló küldöttség járt ma délután Kamermayer polgármesternél, átnyujtva neki azt a beadványt, melyet a kör a főváros Duna jobbparti részen rendezendő szinészet ügyében a fővárosi tanácshoz intézett. E beadványban a többi közt igy szólnak: A Duna jobbpartján lakó polgártársaink nagy többségének is óhajtása az: mikép az itteni szinészet ügye olykép rendeztessék, hogy a várbeli szinház és a krisztinavárosi szinkör egy és ugyanazon állandó szintársaságnak engedtessék át ama föltétel mellett, hogy a téli évad alatt a várszinházban, nyáron pedig a szinkörben naponkint tartassanak előadások. Nem oszthatjuk tehát azok nézetét, kik már kérelmezték, hogy a szóban forgó két szinház egyesitése elejtessék és a nemzeti szinház művészeinek előadásai a várszinházban eddigi módon továbbra is fentartassanak. Nem csatlakozhatunk e megoldási módozathoz első sorban azért, mert a Duna jobbparti szinészet ügyének magasabb kulturális és hazafias szempontból felfogott nagyfontosságu érdekeit mi nem csupán *müélvezetnek* akarjuk tekinteni és mert nekünk nemcsak a finomabb müérzékkel biró közönség kielégitését kell szem előtt tartanunk, hanem ezenkivül főképp azt, hogy a lakosság alantabb álló részének is minél bővebb forrás nyittassék a közművelődés és léleknemesitésre; és minél több alkalom nyujtassék édes hazai nyelvünk megkedvelése és elsajátitására. Ki kell továbbá azt is jelentenünk, hogy mi nem *csupán a várszinház* ügyének rendezése körül óhajtunk buzgólkodni, de a mit az előbb emlitett kérvényben sajnálattal kellett nélkülöznünk, a *szinkörnek* további sorsa iránt is nagy érdekkel viseltedünk és a mult tapasztalatán alapuló erős hitünk és meggyőződésünk, hogy a főváros budai része, mely annak idejében nemzeti szinészetünknek bölcsője és menedék-helye volt — jogos igényt tarthat arra, hogy fennálló szinházaiba ma, midőn a társadalmi viszonyok általában kedvezőbbek, ne csupán vendég gyanánt köszöntsön be a magyar szinészet. Igényt tarthat értelmiségénél, lakosságának jelentékeny számánál a pesti szinházak távol fekvése, az éjjeli közlekedés hiányosságánál fogva is és méltán elvárhatja, hogy meglevő szinházai addig is, mig a Fazekas-térre tervezett szinházat felállitani sikerül, valamely önálló és szakavatott szinigazgatónak oly szubvenczió biztositása mellett adassanak át, mely lehetéggé tegye, hogy ez a művészet szinvonalán álló társulattal működhessék a főváros azon részének művelődése és magyarositása körül, mely erre hajlandó ugyan, de melynek ez idő szerint el van vágva utja, hogy azt nagyobb idő s anyagi áldozat nélkül elérhesse s el lesz vágva jövőre is akkor, ha csupán a várszinházban ezentulra is hetekint 3-szor s csak a téli időszakban lenne előadás, s ha a krisztinavárosi szinkör ezentulra is vándor szintársulatok kétséges kimenetelü vállalkozásainak tanyájává tétetnék. — A Duna jobb partján élő ős lakosságnak nagyobb fele még mindig német ajku, s ha a jelen nemzedék magyarositásának czélja lebeg szemünk előtt, lehetetlen elejtenünk amaz üdvös társadalmi eszközt, mely a balparton a népszinház felállitása óta máris hatályosnak és gyakorlatinak bizonyult. Ezen eszköz — a budai oldalon levő két szinháznak *egy* szinigazgató kezében leendő egyesitésében s *egy* állandó magyar szintársulatnak létesitésében fekszik. A közel mult nyár megmutatta, hogy egy ügyes és lelkiismeretes szinigazgató alatt működő — habár a nemzeti szinház művészeivel nem is mérkőzhető társulat képes volt a szinkörben magát — állami szubvenczió nélkül is becsülettel fentartani, és örvendetes czáfolatul szolgált azon indokolatlanul uralkodó balhiedelemnek, hogy a budai lakosság közönye miatt itt a szinművészet nem virágozhat. Polgártársaink nagy részét idézzük élő tanuképen arra, hogy mily tömegesen siettek a buzgó és jó akarattal telt szintársulat előadásaira. Nem lehet tehát kétségbevonni, hogy egy állami és törvényhatósági szubvenczióval biztositott s igy a mult nyárinál mindenesetre erősebb s a müizlést inkább kielégitő társulattal, a mindég szemünk előtt lebegő nagy czélok elérése biztositható lesz. De nem lenne elérhető eme kettős czél sem vándortársulatok időleges szerződtetésével a szinkörben, sem pedig a jelenlegi állapot fentartásával a várszinházban. A szinkörben nem, mert egy vándortár ulat vidékies jellegénél fogva sem a nemzeti, sem a népszinház erőivel nem mérkőzhetik; ismeretlen volta miatt pedig a főváro i közönség bizalmát és rokonszenvét rövid tartamu ittlétével meg nem szerezhetvén valódi czéljainak annál kevésbbé felelhet meg, mivel még a többi magyar szinházak játékrendjébe felvett darabokat sem szabad előadnia; a várszinházban pedig a szinművészet magaslatán álló téli előadásokat csakis azon jobbmódu egyének látogathatják, kik magukat a téli évadon előfizetés utjan biztositották s igy a nagy közönség eme szinházból, melyben alig van nehány le nem foglalt ülőhely teljesen ki van zárva. De a mi főleg szól a szinházak egyesitése s egy állandó magyar szintársulatnak megtelepitése mellett — az a tervezett fazekas-téri szinház érdeke. E szinháznak, hogy fenállhasson, közönséget és ennek viszont jól begyakorlott szinésztársulatot kell teremteni. Ez utóbbit a felépitendő szinház készen nyerné az egyesitendő szinházak művészeiben, a közönséget pedig megteremtendi e társulat maga. Ezek azon fontos okok, melyek az I-ső ker. polg. kör választmányát arra birják, hogy jelen beadványunkban felkérjük a tekintetes fővárosi tanácsot arra, hogy a várszinház és Krisztina-városi szinkörnek egy szakavatott és ügybuzgó szinigazgató alatt leendő egyesitését pártolni — törvényhatósági és állami segélyezését kieszközölni, illetőleg ily értelmü javaslatot a fővárosi közgyülés elé terjeszteni méltóztassék.

EGYLETEK, TÁRSULATOK.

— **A tiszti kaszinó** tudományos osztályában ma este báró *Bibra* százados a 44-ik gyalogezredben, felette érdekes felolvasást tartott az 1882. évi egyptomi lázadásról. A kérdést katonai szempontból tárgyalta. Sorra vette a küzdő felek hadmozdulatait, stratégiai és taktikai fölényüket vagy gyengeségüket. Behatóan foglalkozott az angol hajóraj felállitásával és működésével Alexandria előtt, és pontos térképet készitett e hadállásról, a mint az angol hajók épen összelövik Alexandriát. A felolvasást végig hallgatták a főváros majdnem minden szolgálatban nem levő tisztjei. Ott voltak Schemmel és Stubenrauch közös hadseregbeli altábornagyok, Ghiczy és Forinyák honvédaltábornagyok, Gelich Rikhárd honvédtábornok, Szmekál alezredes és számos más törzstiszt.

— **Az angol kör** alelnöke *Black* Mór ma este «Boys a d girls in America» czimen az amerikai gyermekéletről tartott felolvasást. Humorosan vázolta a nagy köztársaság kis polgárainak és polgárnőinek életét születésöktől kezdve egészen tizenöt éves korukig. A fiu-baby mint reményteljes ifju «President» lép a családba s méltósága jelvényét, mihelyt elég hosszu a haja, illő viselet, «coiffure à la Washington» képében viseli. A játékok megválasztásában már a független polgárrá való neveltetést tartják szem előtt. Életének első nevezetes napja a julius negyedike, melyet mint a köztársaság függetlenségének örömnapját a gyermek naiv öröme a családok ünnepére is varázsol. Az iskola tapintatosan alkalmazott szigorával és szabadságával a gyermek lelkébe hinti az önbizalom és becsületérzés magvait. A testi mérkőzés egy-egy «bully»-val (kötekedő fiu) történt összetüzés kapcsán a szülők és a tanitó megértetik a kis vitézzel a bátorság erényét és a gyávaság szégyenét. Vallásoktatásban csakis a «sunday-school» részesiti a kis hiveket, de oly módon, hogy ez az oktatás a gyermekek igazi kedvtelését képezi. Ebben az iskolában rendezett piknikeken találkozik fiu és leány és ott megtanulják, mi képezi «ungentlemanly» és az «unladylike» tilalmait. Azután megindul a klub-élet izgalma, a «boat» (csolnak), «skating» (korcsolya), «cricket», «baseball» és «croquet» (labdajáték) egyletekben, szellemi gyakorlatképen önképző egyleteinkhez hasonlóan az olvasó-körökben. A leányok ezalatt varró- és más kézimunka-szövetkezések gyakorlati örömeit élvezik. A kis legény korán kapja a «Sir» czimet s atyja vagy annak ismerőse üzletében van alkalmazva rendes fizetésért. Mert az, hogy akkor, midőn életének tizennegyedik életévét betölti, emanczipálódik, nem jelent annyit, mintha nem kellene semmit sem tennie, sőt ellenkezőleg, ezidőtől kezdve magára van hagyatva s maga keresi kenyerét. Saját értéke és ideje becsét megtanulva, bár udvarias, naiv és minden izében gyermek, de egészben véve hasonlithatatlanul jobban előkészitett ujoncza a gyakorlati életnek, mint az európai gyermek. Az érdekes felolvasást a nagy számmal összegyült közönség zajos «checr»-ekkel jutalmazta. A hallgatóság közt ott láttuk: dr. Szabó József müegyetem. rektort, Kiss Lajos országos képviselőt, Sterne Henrik amerikai főkonzult. A felolvasást társasvacsora követte, melyen Pulszky Ferencz, Black Mór, Földiák Gyula és Földiák Vilmos mondtak felköszöntőket.

— **A «budai kör»-ben** igen élvezetes felolvasást tartott ma este dr. *Toldy* László «A nők társadalmi helyzete különféle népeknél» czim alatt. Toldy László öt év előtt kezdette meg felolvasásait a budai népszerü felolvasásokat rendező egyletben. Ma volt a befejező felolvasás, mely azonban önálló egészet képezett és rövid, de érdekes vonásokban adta elő portugal, spanyol, franczia és olasz nők jellemzését. A portugál magába vonuló, otthonát szereti, a spanyol heves vérü, szereti a pompát, a déli ég szenvedélyessé teszi. Mindkettő nem nagy fokán áll a müveltségnek, tanultságnak. A franczia nő, jobb hirénél, főleg a vidéki nő. A párisi nem szolgálhat mintájául a franczia nemzet női felének, mert tagadhatatlanul sok az árnyoldala, bár szellemességben s finomságban nem mulja felül a világ egyetlen más nemzetiségü nője sem, Az olasz heves, de nagyban elüt a francziától; korán virul, korán hervad. Az ujabb kor szegény nagy női alakokban. A román népekről felolvasó áttért a délkeleti Európában élő népek női osztályára. Az albán, szerb, bolgár, görög stb. népeknél a nő még ma sem áll azon társadalmi fokozaton, mely nevét megilletné. A román, azaz rumuny nő utánozza ugyan a párizsit, de annak csak fényüzésével képes versenyezni, nem egyszersmind szellemességével. Ezen délkeleti népek között a szlávoknál erősen kifejlett családi érzés uralkodik s ez szép sajátságuk. A harmadik csoportban a szláv nőkről emlékezett meg a felolvasó és főkép az oroszok különböző törzseiről, a lengyelekről és másokról. — Az orosz müvelt nő sokban hasonlit a francziához, van benne sok értelmiség, odaadás, nagy és erős indulatok, tud szeretni igazán, de borzasztó boszut áll, ha csalódik. — Hajlik a politikai extravaganczziák felé, a nihilizmus és szocziálismus számos hivét közöttük számlálja. — A lengyel nő a legrokonszenvesebb a szláv népek között, finom, előkelő s mi egyik ritka sajátsága a nőknek, nem szereti a megszólást. A negyedik csoportban felolvasó előbb az északi germán népekről, majd a hollandokról, angolokról s végre a németekről szólott. Elmondotta a skandináv népek egyes házassági szokásait és a családi élet jellemző vonásait. A hollandok s északi germánok jobban szeretik a franciát, mint a németet. Az angol nép, melynek világuralma ismeretes, a női társadalmi élet tekintetéből is a legkedvesebb képek egyikét nyujtja, bár ott sok a feszesség, de van azért igazi müveltség, nemesség, szivjóság stb. Felolvasó végül mint Európában egészen álló népre, a magyarra tért át, a magyar nőt, helyzetét, a társadalomban, a családban és a politikában vonzó szinekkel ecsetelte. De szólott nem csupán a magasabb osztályok nőiről, hanem a népről is, melynek szép és kedélyes jellemvonasai valóban elragadók. A felolvasás jó másfél óráig tartott, de a nagyrészben hölgyekből álló diszes közönség feszült figyelemmel hallgatta a vonzóan előadott ismertetéseket és végül élénken megéljenezte a felolvasót.

— **A Kisfaludy-társaság** pénteken, f. hó 18-án d. u. 5 órakor a m. t. akadémia szeglettermében, sürgos folyó ügyek elintézése czéljából rendkivüli ülést tart, me yre a társaság tagjai meghivatnak.

— **A magyar orvosok és természetvizsgálók** vándorgyülése alkalmából kitüzendő palyakérdés megalapitására kiküldött bizottság ma *Temesváron Török* János polgármester elnöklete alatt ülést tartott. A bizottság abban állapodott meg, hogy a nagygyülésnek következő pály.kérdés kitüzését hozza javaslatba: «Melyek a gyermekhalálozások okai Délmagyarországon». A határidő két év, a jutalom száz arany.

— **A tudomány és müegyetemi olvasókör** e hó 20-án (vasárnap) délelőtt 11 óraker a központi egyetem disztermében (uj épület, II. emelet, bejárat a szerb-utcza felől) szépirodalmi matinét rendez. A műsor a következő: 1. A hő hatásairól. Sántha Györgytől. Felolvassa a szerző. 2. Élő szobor, Vörösmarty Mihálytól (szavalat), előadja Festetich Géza gróf. 3. «Kalevi-poeg» eszt eposzból, forditotta és felolvassa Vikár Béla. 4. A »Báró és bankár» Palotán, Csiky Gergely elbeszéléseiből, felolvassa Rónay Károly. 3. Most már késő, költemény, Kadocsa Elektől, felolvassa Lukachich Béla. 6. Jön a kérő! (Farsangi történet) Thewrewk Istvántól. Felolvassa Rónay Károly.

— **A gróf Károlyi István** védnöksége alatt álló, budapesti általános szolgálati viszonyban álló egyének betegsegélyző, temetkezési és helyközvetitő egylete, üllői ut 12. sz. a. vendéglő helyiségben rendes évi közgyülést tart.

— **A budapesti fodrász-segédek** betegsegélyző és temetkezési egylete e hó 15-től február hó 15-éig beiratási dij nélkül vesz fel tagokat. Beiratkozhatni e határidőig minden csütörtökön este 9 órakor az egyleti helyiségben (kerepesi ut 19. szám.)

— **A borbélyok és fodrászok** első félévi téli tanfolyama befejeztetett. A második félév kezdetét annak idején tudtul fogják adni.

A természettudományi társulat közgyülése.

— jan. 16.

Az akadémia kis termében Magyarország legnépszerübb egyesülete: a természettudományi társulat tartotta ma közgyülését. Tömött padsorok előtt olvasták föl a különféle jelentéseket, melyek mind arról tanuskodnak, hogy e kiváló testületünk évről-évre gyarapszik anyagi jólétben és erkölcsi tekintélyben egyiránt.

A közgyülést öt órakor nyitotta meg *Szily* Kálmán a társulat elnöke, ki mellett a két titkár: *Fodor* József és *Paszlavszky* József foglalhat helyet.

A napirend előterjesztése után bemutatá az elnök a mult évi közgyülés hitelesitett jegyzőkönyvét, s a mai gyülés jegyzőkönyvének hitelesitésére három tagot kért föl. Jelentést tett ezután az alapszabályok értelmében lelépett választmányi tagokról s szavazatszedő bizottságot nevezve ki, elrendelte a nyolcz uj tag megválasztását.

Mialatt a jelenvolt tagok átadták a bizottságnak szavazó jegyeiket, szünetet tartott a közgyülés s csak azután olvasták föl a mult évről szóló jelentéseket. Legelőbb *Fodor* József titkár mutatta be a magáét, melyből megtudtuk, hogy a lefolyt évben 8 tariatott, a melyekben a választmány a társulati megbizatások, pályázatok, kiadványok, gyülések iránt intézkedett, a költségvetést megállapitotta, a pénztár állását ellenőrizte, más tudományos tár ulatokkal és testületekkel érintkezésbe lépett és a tagságra ajánlottak felvétele iránt — a közgyülés jóváhagyásának reményében — intézkedett. *Szakülés* 7 volt, a melyeken 15 előadó 19 tárgy fölött értekezett. — *Referáló előadás* három volt; ez előadások már eddig is kimutatták életrevalóságukat, tehát hasznosságukat: a hallgatóság ugyanis ezen előadásokon egyre növekedő számmal jelenik meg. *A népszerü természettudományi estélyek* már régen meghonosodtak s a hozzájok kötött várakozásnak ez évben is bizonyára megfeleltek.

Hat előadó 7 előadást tartott. Összegezve a gyüléseket, kitünik, hogy a lefolyt esztendőben a társulatnak 25 ülése volt, és hogy azokon 24 előadó 29 tárgyról értekezett. Az előadásokban képviselve volt a természettudományoknak majdnem valamennyi fontosabb ága.

A társulat kiadványai a lefolyt évben a következők voltak: A Természettudományi Közlönynek megjelent a 161—172. füzete (XV. kötete) 34½ iven, 56 ábrával. E füzetek 33 nagyobb czikket 29 szerzőtől és 174 apróbb közleményt és e félét munkatárstól tartalmaztak. A Term. tud. Közlöny ez évi folyama 26 kötetből álló kiadvány-sorozatot zár be, a mely 1841-ben «Kir. magy. Természettudományi Társulat Évkönyvei» czim alatt indult meg. 1841-től 1859-ig ezen Évkönyvekből 4 kötet jelent meg. Azután következett «A kir. magy. Természettudományi Társulat Közlönye», a mely 1860-tól 1868-ig 7 kötetben látott világot. Egy év multán, 1869-ben csatlakozott hozzá a «Természettudományi Közlöny», melynek 15-ik kötetét a lefolyt évvel bezárták. Eme 26 kötetnyi folyóiratban közel egy félszázad természettudományának fejlődése, állása van többé-kevésbbé hiven és kimeritően tükrözve. Igen kevesen vannak a társulat mai tagjai között, a kik e kiadványok fejlődéstörténetét figyelemmel kisérhették, és a legtöbben alig birnak tudomással arról a tudományos anyagról, a mely e kötetekben fel van halmozva. A választmány éietet kivánt lehelni ama tudományos kincsbe; azt az egész, a mai társulat vagyonává kivánta tenni. Azért elhatározta, hogy abból a 26 kötetnyi folyóiratból név- és tárgymutatójegyzék készittessék, és hogy e jegyzék a társulat összes tagjainak dij nélkül megküldessék. A társulatunk egyik legbuzgóbb munkásának, Lengyel István szakavatott és gondos keze a jegyzéket tényleg már el is készitette, s csakis a nyomdának elhalmozottsága gátolta meg, hogy az a mai napra még nem jelenhetett. Remélhető azonban, hogy a füzet még e hónapban elkészül s a Közlöny legközelebbi számával szét fog küldetni.

A *Népszerü gyüjtemények előadásából* megjelent a 37—40 füzet, a melyek dr. Antal Géza előadását «az elvérzésről», dr. Ring Armin-ét «a világitó körről és festékről», dr. Réczey Imré-ét «a mozgásról», Kerpely Antal két előadását «a vasról és gyártásáról» s végre dr. Szabó József két előadását «Északamerikai utjáról» tartalmazzák. E kiadvány terjedelme 18 iv, 27 ábrával s egy melléklettel. Az aláirók száma pedig 1287.

A könyvkiadó vállalat IV. cziklusának a harmadik éve tölt be ez esztendővel. Megjelent Emery «A növények élete» czimü nagyszabásu és gyönyörüen illusztrált munkája, 50 nagy — vagyis 65 közönséges — iven, 432 ábrával. A munka maga vonzó és nagyon tanulságos. Emery művének első részét Mendlik Alajos tanár, a másodikat, a munka nagyobb részét Király Pál tanár forditotta. Szakszerüen Klein Gyula tanár revideálta. A IV-ik cziklus kiadványai közé tartozik Darwin-nak alapvető munkája, az ember származásáról A titkárság minden tőle telhetőt elkövet, hogy a munka minél előbb megjelenhessék. A könyvkiadó vállalatnak 1381 aláirója van.

Az *országos segélyből* kiadták a lefolyt évben dr. Gruber Lajosnak «Utmutatás földrajzi helymeghatározásokra czimü munkáját, — továbbá Schenzl Guidónak «Utmutatás földmágnességi helymeghatározásokra» czimü kézikönyvét.

A földrajzi és földmágnességi tudományos megfigyelés és buvárkodás hazánkban alapos és igen gyakorlati utmutatót nyer e két munkában, a melyek irodalmunkban kétségen kivül régen érzett hiányt pótolnak.

E két munka 41 nyomtatott ivre terjed s 141 ábrával van illusztrálva.

Az *országos segélyből* kiadandó munkák közül sajtó alatt van Hazslinszky Frigyesnek «A magyar irodalom zuzmóflórája» czimü müve; rövid idön sajtó alá kerül ugyanannak «A magyar birodalom moh-flórája» czimü munkája is, valamint Plósz Pál és Csanády Gusztáv tanároknak bor.szati kézikönyvük. Örömmel hozhatom a közgyülés tudomására azt is, hogy az országos segélyből tudományos szakmunkák megirásával megbizott tudósaink közül 8-an igérték a folyó évre munkájok teljes elkészitését és benyujtását. Adja a jó sors, hogy mindnyájan beválthassák igéretöket.

Sajtó alá rendezetten készen áll, s jelenleg német nyelvre forditattik, — hogy egyszerre két nyelven jelenhessék meg — Entz Géza tanárnak a Protozóákról szóló terjedelmes munkája. E mü kiadásának tetemes költsége, mint ismeretes, Semsey Andor urnak, társulatunk tiszteletbeli tagjának nemeslelkü adományából fedeztetik.

Az előadottak szerint a lefolyt esztendőben kiadott a társulat összesen 16 füzetet és 3 kötetet, 158 ivnyi tartalommal 657 ábrával és mümelléklettel.

A jelentés rátér ezután a társulati pályázatokra s tudományos megbizásokra.

A mult közgyülés chemiai és kohászati tárgyu munkákra nyilt pályázatot hirdetvén, arra 6 ajánlat érkezett be. Közülök a választmány László Ede müegyetemi tanársegéd ajánlatát fogadta el, a ki a magyarországi agyagok chemiai és mechanikai elemzését fogja kidolgozni, a midőn egyszersmind kiváló tekintettel leend a nalunk található agyagoknak a hazánkban egyre nagyobb jelentőségre emelkedő agyagipari czélokra alkalmazhatására. A munka tiszteletdija 1000 forint.

A második pályázat eredménytelen maradt. Ugyanis a Schuster-Bugát alapból növénytani kérdésre két esztendő előtt kiirt, s 1883-ki októberrel letelt növénytani pályázatra munka nem érkezett be. Ugylátszik, a megszabott idő nem volt elégséges a kitüzött feladat alapos megfejtésére, ebből kiindulva a választmány inditványozza, hogy a pályakérdés ujból kitüzessék.

Még egy igen fontos és érdekes megbizásról tesz jelentést a titkár. A választmány megbizta *Herman* Ottót «A magyar halászat könyve» czimü munka megirásával. A véletlen és a lelkesedés közös müve lesz ez a könyv. Herman véletlenül kézbe kapja elhunyt ichthyológunk — Petényi Salamon — iratait, sok érdekes adattal, nevezetesen nyelvünk szempontjából följegyzésekkel gazdagon. E véletlen lelet szikra volt, a mely a tudósban lelkesedést gyujtott. Utra kel s bejárja az országot, a merre csak magyar halászt munkában tud, a Balatontól az Olt vizéig, az ecsedi laptól az alsó Dunáig. Beszélteti ezt a tipikus magyar népet ősi mesterségéről, hogy megismerje mesternyelvét; meglesi fogását, hogy kitanulja fortélyait; tanulmányozza szerszámát, hogy abból itéljen eszére, leleménye ségre fölött. Adatai együtt vannak, sorai gyorsan sorakoznak, s mire megjön az aratás ideje, talán már az ő könyvét is beszállithatják irodalmunk tárházába.

A lefolyt évben a társulat, ugy bevételei tekintetében mint tagjainak számát illetőleg ismét örvendetes gyarapodást tüntet elő.

A társulat vagyona ugyanis — nem számitva a könyvtárt, bebutorzást s efféleket, hanem csupán a tényleges pénzértéket — 59,892 frt 67 krra rug, vagyis a társulat vagyona — megint nem számitva értékes beruházásokat a könyvtárba és nem számitva a kiadványainkba fektetett érték t — a mult év óta 6292 frt 1 krral gyarapodott.

A lefolyt esztendőben 336 uj tag választatott meg, a kikkel együtt a társulat tagjainak összes száma jelenleg **5733**, kik közül **132** alapito tag.

Örvendetesen szaporodtak ezen évben az örökitő tagok is; Balla Pál Ujvidéken 60 frttal. A ref. főgimnáziumi ifjuság önképző társulata Budapesten 100 frttal. Klein Gyula müegyetemi tanár Budapesten 100 frttal. Dr. Mészáros Károly orvos Budapesten 100 frttal. Mikó János Pécsváradon 60 frttal. Papp Ragány János Berczelen 51 frttal. Válya Miklós Budapesten 100 frttal. Dr. Vidéky Ferencz orvos Budapesten 100 frttal. Alapitványt tettek összesen 8-an; közülök 5-en Budapesten. Az idei alapitványok összege 671 frt.

A jelentés utolsó szava a kegyeleté. Megemlékezik ama tagokról, kiket a halál munkás életök köréből kiragadott. Elvesztette a társulat ez évben Montedegoi Albert Ferenczet és Stockinger Tamás orvostanárt. Mindketten 1843 óta, tehát 40 éven keresztül valának tagjai. Elveszitette Zsivora Györgyöt is, a ki 1874 óta örökitő tag volt. Az a példátlan áldozat, a melylyel az akademia vagyonát gyarapitotta, hálás emlékezetet érdemel e társulat körében is. Összesen 55 tag elhunytát sajnálhatja a társulat.

Hatodfél ezer tag közül 55 — a statisztikusnak — ug mond a jelentés — ez a szám feltünik; a halálnak rendesen tapasztalt törvényevel szemközt az feltünően alacsony; csupán egyharmada legfölebb kétötöde a várható halálozásnak. Feljegyzéseink volnának oly hiányosak, hogy több mint 100 tagtársunknak ez évben elhunytáról hirrel sem birunk? Avagy a természettudományok müvelése s az azok iránt érdeklődés felvilágositja az embereket egészségük ápolása körül s képesebbé teszi őket a betegség és halál ellen küzdelemre?

Ez a kérdés bizonyára érdekes és tanulságos. A megoldására talán határozottabb alapot sikerül szereznünk a jövő évben.

A titkár megéljenzett jelentése után Leutner Károly pénztárosét hallottuk, melyből kiemeljük a következőket:

A mult évi összes pénztári forgalom 133,803 frtot tett ki. Az *alaptőke* a mult évben is szépen gyarapodott s ma már 58,000 frtra rug. A *forgótőke* mult évi számláját, mely egymagában 53,931 frt évi forgalmat mutat fel: nem kevesebb mint 3866 frt tiszta maradványnyal zárták le. A társulat *tiszta vagyona* készpénzben és értékpapirokban 59,892 forintot tesz, bele nem számitva a gazdag könyvtárt, raktárt és a teljes felszerelés értékét. Maga az 1883. évi vagyongyarapodás 6300 forint volt. *Az országos érdekü kutatások* számlája 8072 frt, a *könyvkiadó vállalat* számlája pedig 578C frt pénztári maradványt hozott át az 1884-ik esztendőre.

Mind e szép eredmény azt mutatja, hogy a társulatnál a helyes takarékosság elve uralkodik, mely takarit a hol lehet a szellemi munkálkodás bénitása nélkül, de kész örömmel áldoz, ha a tudomány müvelése, az ismeretek terjesztése ugy kivánja.

A *könyvtáros* jelentése, mely ezután következett, igy tünteti föl a természettudományi társulat könyvtárának mostani állapotát: A könyvtárban van 6556 munka, ez áll 12,153 kötetből, 1147 füzetből és 69 atlaszból, összesen 13369 darabból. (Ez évben fog a főczimjegyzék megjelenni.) — A társulat jelenleg 143 bel- és külföldi tudományos intézettel áll kiadványcserében. Ezek közt van hazai 18, osztrák 16, németországi 55, svájczi 7, franczia 5, angol 3, németalföldi 2, belga 4, svéd és norvég 2, orosz és finnországi 7, olasz 10, északamerikai 12, mexikói 1, braziliai 1. A mult évben 1984 frt 87 krajczárt költött könyvtárára a társulat. A könyvtárt használta 208 tag, kik 1356 müvet kölcsönöztek ki házi használatra.

Felolvasta a titkár a számvizsgáló bizottságok rendről tanuskodó jelentéseit is, melyeket a tiszti jelentésekkel együtt minden észrevétel nélkül vett tudomásul a közgyülés.

Most az 1884-diki *pályázatok kihirdetésére* került a sor. A természettudományi társulat az 1884-ik évben 1000 forintnyi összeget oly tudományos munkálatok előmozditására kiván forditani, melyek országos érdekü fizikai és meteorologiai vizsgálatokat, vagy az ország viszonyainak e tekintetekből való kutatását és a tudomány jelen állásának megfelelő leirását, avagy e kiemelt feladatokat előmozditó szakmunkák irását tüzik ki czéljokul. Mindenkinek egyenlő alkalmat akar nyujtani, hogy a föntebb emlitett szakmához tartozó munkával versenyre kellhessen s ezért nyilt pályázatot hirdet. A tervezetek ápr. hó 30. a k. m. természettudományi társulat titkári hivatalába (Budapest, Lipótváros, Eötvös-tér 1.) küldendők. A pályázók kötelesek nevöket beküldeni s egyszersmind kifejezni, vajjon a kitüzött egész összegre, vagy annak mily nagy részére tartanak számot. A beadott tervezetek megbirálására a választmány szakférfiakból álló, legalább három tagu bizottságot választ, mely azoknak czélszerüsége felett itél, s a választmány beleegyezésével a pályázók közül egyet, vagy ha a rendelkezésre álló összegből telik, többet megbiz terveiknek kivitelével, s egyszersmind a kivánt összeget dij gyanánt odaitéli. A dij rendszerint a munkálat befejeztével, mégis, ha annak kivitele pénzkiadással járna, részben már a megbizatás alkalmával adatbatik ki. A dijat nyert munkálat a társulat tulajdona. A kiadás joga első sorban a társulatot illeti; ha a társulat e jogát egy év alatt nem érvényesiti, akkor ez visszaszáll a szerzőre.

E nyilt pályázaton kivül titkos pályázatot is hirdet a társulat, még pedig: 1. *A növénytanból*. (Másodszor.) «Tanulmányoztassanak összehasonlitólag boncz- és fejlődéstani szempontból a gyékényfélék (Typhacea) családjához tortozó nemek (Typha. Sparganium) kiváló tekintettel a világ fejlődésére.» Jutalma a Bugát-alapitványból 300 (háromszáz) frt. A beküldés határideje 1885. okt. 31-ike. 3. *Az állattanból* függőben van a tavalyi közgyülésen kitüzött következő kérdés: «Kivántatik valamely érdekesebb állat vagy kisebb állatcsoport boncz, szövet és életana, fölvilágositó ábrákkal, önálló buvárlatok alapján.» Jutalma a Bugát-alapitványból 300 (háromszáz) frt. A beküldés határideje 1884. okt. 31-ike. Tekintettel e kérdés széleskörü voltára, a közgyülés elhatározta volt, hogy az esetre, ha a pályamüvek közül kettő mutatkozik érdemesnek a jutalomra, a második is 300 forint jutalomban részesittetik. — E kérdésre csupán a k. m. természettudományi társulat tagjai pályázhatnak.

A mult évben választott tagok bejelentésétől fölmenté a közgyülés a titkárt, a ki e helyett a választmánynak amaz ajánlatot terjeszté elő, hogy válaszsza meg a közgyülés a társulat levelező tagjául *Topinard* Pált, a kiváló franczia antropologust, kit akadémiánk is érdemesnek tartott e tisztességre. A közgyülés egyhangulag elfogadta a választmány javaslatát, mely dr. Török Aurél inditványából kelt.

A jövő évi számadások megvizsgálására Egressy Rezsőt, Ghiczy Gézát és Somogyi Rudolfot kérte föl az elnök, mire aztán a *szavazatszedő bizottság* elnöke tette meg jelentését, mely szerint a választmány uj tagjai: Kriesch János (88 szavazattal), Friedvalszky János (63-mal), Krenner János (78-al), Mihálkovics Géza (65-tel), dr. Staub Mór (63-al), Dietz Sándor (62-vel), Schuller Alajos (67-tel) és Lengyel Béla (91-el).

Az elnök megköszönte a megjelent tagok részvételét s aztán berekeszté a közgyülést, mely teljes hét óráig tartott.

TÖRVÉNYSZÉKI CSARNOK.

— **A budavári gyilkosság** ügyét tovább tárgyalta ma délelőtt a királyi kuria II. büntetőtanácsa. *Ocsvay* Ferencz előadó fölolvasta csaknem szószerint az elsőbirósági tárgyalás stenografált jegyzőkönyveit, melyek az élő szó közvetlenségével hatnak. A tegnapinál nagyobb hallgatóságnak nem nehéz volt maga elé képzelnie a bünbánó Spangát, a vallomásaiban habozó Pitélyt meg a hiába tagadó Bereczet. — Ugylátszik, hogy a kuria Bereczre fordit legnagyobb figyelmet, mert valahányszor őt emlitette az előadó s a vádlottak vallomásában egy terhelőbb adat merült föl ellene: a tanácselnök vagy szóval, vagy kézmozdulattal figyelmezteté rá a biróság tagjait, kik mindannyian gondosan jegyezik ama nyilatkozatokat, melyek az országbiró huszárjára vonatkoznak. Az elnök akkor is figyelmezteté a tanácsot, midőn az előadó dr. *Cserey* Gyulának, a Mailáth György házi orvosának olvasta föl vallomását, melyből kitetszik, hogy Berecz a gyilkosság éjszakáján nem készitett vizet az éjjeli szekrényre, a mit már a törvényszék is arra magyarázott, hogy gazdája kimulásában bizva, nem félt többé a gazdától. Kezével intett az elnök, midőn arról volt szó, hogy Ujhelyi és Péchy csendőrszázadosok a gyilkosság előtt való napon két és három óra közt Spanga társaságában látták Bereczet, ki hajadonfővel állott a Ferencz József-lépcső mellett s beszélgetés közben gazdáját emlegette. Figyelmezteté a tanácsot Cserey Gyula házi orvosnak ama vallomására is, hogy az országbiró papucsai, melyeket rendesen az ágy elé kellett tenni a huszárnak, a gyilkosságra következett reggel az éjjeli szekrényben voltak, hiányzott a szekrény mellől az országbiró vasbotja is, melyet valószinüleg Berecz tett el onnan, hogy gazdája ne védhesse magát büntársai ellen. Az előadó fölolvasta a Spanga öngyilkossági kisérletéről szóló rendőri jelentést, valamint a gyilkos leveleit, melyeket e kisérlete előtt irt nénjének és anyjának, bemutatta a vallomásáról fölvett jegyzőkönyvet, mely szerint nem öngyilkosságot kisérlett meg Spanga, hanem csak a pisztolyát próbálgatta egy barátjával, a török konzul komornyikjával. Végül az elnök kivánságára felolvasta Szakállas Györgynek, az országbiró régi huszárjának vallomását, melyből kitünik, hogy már az ő szolgálata idején is megkövetelte a boldogult, hogy éjjelre vizet tegyenek a szekrényére. Holnap a két alsóbb biróság itéleteit és a föllebbezéseket olvassák föl. A kuria itéletét szombatnál előbb aligha fogják kihirdetni.

— **A Nyiry-ügyhöz.** A székesfehérvári kir. törvényszék e hó 12-én tárgyalta Nyiry Aladár ercsii volt közjegyzőnek védője, dr. Neuman Bernát által vádlottnak szabadlábra helyezése iránt beadott kérvényt s azt föltétlenül elutasitotta; az összes iratokat ujból kiadta a vizsgálóbirónak.

MULATSÁGOK.

— **A pesti izr. nőegyesület** által ma este megtartott mulatság fényes eredményével minden tekintetben meg lehetnek elégedve azok a hölgyek, a kik az egyesület élén állva, annak ügyeit intézik. Kevés alkalommal van a vigadó termeiben olyan fény és annyi gazdagság együtt, mint ma este volt, eljött a Lipótváros egész előkelősége, hogy gyarapitsa azt a jövedelmet s elősegitse azt a jótékony czélt, a melynek érdekében volt meg a mai mulatság is. Kilencz óra felé a mulatság hangversennyel kezdődött, melynek müsora ez volt: Deutsch Villi, Kohlert, Böhm, Franck és Drescher (zongorán, fuvolán, klarinéton, bugó-sipon és kürtön) Spohrnak egyik darabját. Ney Dávid a nemzeti szinház tagja német szöveggel elénekelte Loewe balladáját s még egy másik német dalt. Layer-Popelka József Sarasatenak czigánydalát hegedülte. Befejezésnek a müsor legjobb pontja maradt. Hegyi Aranka k. a. elénekelte Strausznak «Tavaszi hangok» czimü dalát, (a mivel az Ischia-ünnepen is olyan fényes sikert ért el) és néhány népdalt. A hallgatóság megtapsolta ugyan az összes közremüködőket, de legjobban Hegyi Aranka kisasszonyt. A kisasszony pompás bokrétát is kapott az izr. nőegyesület választmányától. A hangversenyt a vigadó kis termében tartották meg, a mi annyira megtelt, hogy a későbben jövők már alig fértek be. Tiz órakor a hangverseny bevégződött, mire a közönség a nagy terembe vonult át, a hol csakhamar megkezdődött a táncz. A négyeseket 60—80 pár tánczolta. A mulatságon jelen voltak a nők közül: Bschitz Dávidné egyesületi elnök, Böke Gyuláné, Schwarcz Sándorné, Palotai Fülöpné, Fürst Jakabné, Munk Mórné, Neuwelt Arminné, Heidelberg Mórné, özv. Schreiber Mórné, özv. Glattauer Frigyesné és Neumann Antalné választmányi tagok; ott voltak még: Goldstein Ida, Bischitz nővérek, Pollacsek Etelka, Schlesinger Mariska, Fürst Lenke, Rrüll Zsófika, Pulitzer kisasszony, Gruber Regina, Belgrader Anna, Herzfelder Sarolta, Böke Nelli, Lázár nővérek, Haas Flóra, Strasser nővérek, Herzfelder Klotild, Weiss nővérek, Neuwelt Malvin, Kohn Anna, Spitzer Irén, Kaiserling Emma, Birnbaum Vilma, Roheim k. a. (Bezdanból), Neumann Jenny, Feld Ilka, Dalnoki Gizella, Eisenstädter Klemmi, Nagel nővérek, Schulz Leontin, Dunkel Zoe, Karsai k. a. Ullmann Irma, Garai Flóra, Lövi nővérek, Schüller Berta, Kurzweil Sarolta stb., továbbá: Goldsteinné, Birnbaum Imréné, Popper Istvánné, Garai Károlyné, Wei shut Alajosné, Bloch Mórné, Krausz Lajosné, Schlesinger Sámuelné, Heller Gáborné, Schwarzné, Weisz Adolfné, Karsai Ignáczné, Nagelné, Farkas Emilné, Singerné, Weissbergerné, Brüll Miksáné, Wellisch Alfrédné, Weltner Zsigmondné és mások.

— **A ferenczvárosi II. iskolaszék** ma este az Ozinger-féle vendéglőben kedélyes tánczmulatságot tartott a ferenczvárosi szegénysorsu iskolás gyermekek javára. A mulatságon igen diszes és nagyszámu közönség jelent meg, ugy hogy kezdetben alig lehetett mozogni. Lady patronesse Fekete Elekné volt, a ki igen szeretetre méltóan töltötte be tisztét. Tiz óra után huzta rá a czigány az első csárdást, melyhez a fiatalság kitünő jó kedvvel látott hozzá s a tánczot bizonyára reggelig fogja járni. A négyeseket 40—60 pár tánázolta. A mulatságon a nők közül jelen voltak: Torisz Elekné, Czenki Imréné, Kovács Pálné, Mayer Sándorné, Tyukos Józsefné, Satrán Fülöpné, Dvoracsek Antalné, Wizi Mátyásné, Lipp Tódorné, Paczona Imréné, Preisz Jánosné, Schaller Károlyné, Preisz Györgyné, Nagy Károlyné, Meliszer Józsefné stb., továbbá Vágnegyi Anna, Nagy Juliska, Feit Róza, Schaller Irma, Jankó Anna és Teréz, Dezsényi Irén, Kommer Paula, Doglai Vilma,

Marschal Anna. Vizi Gizella, Hanis Irén, Paczona Anna és Gizella, Stein Francziska, Varsályi nővérek, Recs Ilona, Schober Etelka, Hanck Francziska, Ludvig Irma, Lipp Anna, Mihldrexler Olga, Turcsányi Gizella s még többen. A mulatság anyagi sikere igen kedvező.

— **A pestmegyei bál** rendező bizottsága Báji Patay Ferencz nagybirtokos nejét *Podmaniczky* Gizella bárónőt kérte fel a febr. 6-án tartandó bál lady patronessének. A bárónő készséggel engedett a kérelemnek.

— **Ujpesten** az izr. nőegyesület e hó 12-én a Széchenyi-teremben az ujpesti szegények javára zártkörü tánczvigalmat rendezett, mely igen sikerültnek mondható. — A hölgyek közül jelen voltak: Eibenschütz G., Sonnenfeld nővérek, Maracki nővérek, Réti P., Kirchhoff I. és mások. Az első négyest 40 pár tánczolta. — Ujpesten a Türr István nevét viselő hadastyán-egyesület és a tüzoltók egyesülete is tartott mulatságot.

— **Az ujpesti** állami elemi és polgári iskolák tantestülete az ujpesti kórház valamint az orsz. tanitói árvaház javára e hó 19-én az ujpesti lóvasuti indóház termeiben zártkörü tánczestélyt tart.

— **Szegeden** a nőegyesület bálja képezte a napi érdeklődés tárgyát, mielőtt megtörtént volna s most, hogy lezajlott, csak erről beszélnek az érdekelt körökben. Ezzel sok van mondva, mert az emlitett bálon Szegednek csaknem egész előkelősége ott volt. A felsővárosi kaszinó termében tartották, a mit erre az alkalomra az egyesület ügyeit intéző hölgyek a saját izlésök szerint diszitettek fel szines szövetekkel és exotikus növényekkel. A terem gyönyörüen nézett ki s méltó keretét képezte annak a szinpompás élőképnek, a melyet a nyüzsgő, diszes közönség alkotott benne. A terem felső végén virágok keritették az ülőhelyeket s itt gyülekeztek, innen gyönyörködtek, itt élvezték az est sikerét a nőegyesület ügyeit intéző hölgyek, mint: özv. Wöber Györgyné, özv. Erösköví Antalné, Keméndi Nándorné, Pálmai Istvánné és özv. Vidovics Imréné s ezek társaságában: Pálfy Ferenczné, Fluck Ferenczné, Abafy Aurelné, Szeghő Gézáné, Kelemen Istvánné, Kátai Ferdinándné, Lillin Károlyné, Endré Istvánné, Polczner Jenőné, özv. Burger Zsigmondné, özv. Schmidt Ádámné, Haris Jánosné és mások. A mulatságon ott voltak, asszonyok: Csikós Józsefné, Gál Jánosné, Korpássy Menyhértné, Kolumbán Imréné, Reök Ivánné, Parnitzki Gézáné, Schmidt Hermin, Szojka Kornélné és még többen. Leányok: Abafy Gizella, Alacs Mariska, Boros Margit, Bába Linka, Burger nővérek (Sándorfalváról), Burger Gizella, Buzáth nővérek, Dörner nővérek, Endrényi Ilonka, Fluck Rózsi, Gál Jolán, Haris Emilia, Kelemen Malvin, Koller Tinka, Kiss Mariska, Korda Rózsa, Lillin nővérek, Mayer Irén, Molnár Ilka, Pálfy Margit, Pálfy Ida, Petries nővérek (O-Kanizsáról), Pacher Irén, Szeghő Gizella, Szekula Etel, Szontagh Margit, Winkler Katicza, Üchtriczki Zsenka stb. A négyeseket 60—70 pár tánczolta.

— **A miskolczi izr. nőegyletnek** e hó 13-án rendezett tánczestélye, melynek tiszta jövedelme szegény iskolás gyermekek téli ruházatának beszerzésére és az egylet felügyelete alatt álló népkonyha javára forditatik, ezuttal is kitünően sikerült. A Stögermayer szálló nagy terme egészen megtelt fényes közönséggel és kiváló kedélyesség jellemezte a mulatságot. A fiatalság esti 9 órakor kezte a tánczot és azt annyi jókedvvel és oly kitartással járta, hogy csaknem legnagyobb része reggeli 6 óra után kezdett oszolni. Az első és második négyest 52 pár tánczolta. Ott voltak: Bródy Juliska, Buksbaum Laura, Buttermann nővérek, Ferenczi Ilona, Fischer Róza, Fischbein Lujza (Debreczen), Frank Ida, Gajger Etel, Goldman Hermina, Grosz Szerén (G. Ruszka), Grün Berta, Guthman Lujza (Zsiboról), Klein nővérek (Sály), Laksz Hermine, Lang Francziska, Majzler Ilka (Vatta), Paczauer Róza, Polliczer Vilma, Robicsek Etel, Röszler Paula, Rot Lina, Schlesinger Fáni, Steiner Malvin, Sugár nővérek, Stern Ilona (P.-Ladány), továbbá Fischer Lajosné, Blau Gyuláné, Bródy Ignáczné, Ganzel M.-né, Geiger Lászlóné, Gencsi Samuné, Grünfeld Sándorné, Klammer Adolfné, Ixel Sománé, Koos Sománé, Lövy Ferdinandné, Kohn Fülöpné, Hollender Edéné, Röszler Zsigm.-né stb. urhölgyek. Az estély fényes sikere, melynek bevétele meghaladja a 700 frtot, főleg a buzgó elnöknő dr. Grosz Józsefné urnő fáradhatlanságának érdeme.

— **Maros-Torda vármegye** tisztviselői kara a megyei «Gazdasági egylet» javára február hó 6-án báró Bánffy Zoltánné, gróf Teleki Elise főispánné védnöksége alatt, a «Transylvánia» disztermében zártkörü tánczvigalmat rendez.

HÁZASSÁG.

— **Gróf Cziráky Antal** gr. Cziráky János tárnokmester legidősb fia, tegnapelőtt jegyezte el Keglevich Rózsa grófnőt, özv. gr. Keglevich Gyuláné kedves leányát s ifj. gróf Almássy Kálmánné nővérét.

— **Frimm Antal**, fővárosi tanitó eljegyezte magának Schwarcz Regina k. a.-t, az izr. siketnémák orsz. intézete tanitónőjét.

GYÁSZROVAT.

Báró Nopcsa László elhunytáról a következő gyászjelentést adta ki a család: Felső-szilvási báró Nopcsa Ferencz cs. kir. kamarás, valóságos belső titkos tanácsos, ő felsége a császárné és királyné főudvarmestere, felső-szilvási báró Nopcsa Élek cs. kir. kamarás és neje, született gróf Zelenski Matild csillagkeresztes hölgy, saját, valamint gyermekeik Ferencz, Elek és Ilona nevében mély fájdalommal jelentik a feledhetetlen apa, illetőleg após és nagyapa felső-szilvási *báró Nopcsa László*, Hunyadmegye volt föispánjának és főrendiházi tagnak folyó évi január hó 12-én, reggeli 3 és fél órakor, öregségi végelgyengülésben, élte 90-ik évében történt gyászos elhunytát. A boldogultnak földi maradványai f. hó 13-án d. u. 3 órakor dévai lakásán beszenteltetvén, kivánságához képest Alsó-Farkadinra szállittatnak és ottan f. hó 14-én d. e. 10 órakor a családi sirboltba öröknyugalomra helyeztetnek. Az engesztelő szentmiseáldozatok pedig f. hó 16-án d. e. 10 órakor fognak Hatszegen és Déván a róm. katholikusok egyházaiban az egek urának bemutattatni. Déván, 1884. január hó 12. Béke legyen porai felett!

A hivatalos lap jan. 16-i számából.

Rendjeladományozás. Ő felsége Rácz Athanáz, királyi tanácsos és Temesmegye volt alispánjának, a közügyek terén sokévi működése közben szerzett kiváló érdemei elismeréseül, a III-ad osztályu vaskorona-rendet dijmentesen adományozta.

Ügyvédi kamara. A szombathelyi ügyvédi kamara részéről ezennel közhirré tétetik, miszerint *Stettner* Máté, szombathelyi ügyvéd, a kamara lajstromába folytatólag felvétetett; továbbá hogy *Kemény* Imre szentmiklósi ügyvéd, annálfogva, mert az ellene kirótt büntetés Ő császári és Apostoli királyi Felsége által legkegyelmesebben elengedtetett, — a 14/882. fegyl. sz. felfüggesztés hatályon kivül tétele mellett, — az ügyvédség gyakorlatába visszahelyeztetett.

Czimerhasználat. A m. királyi miniszterelnök, a «*Strobl, Baris és Kollerich*», budapesti gazdasági gépgyáros czégnek, Magyarország külön czimerének használhatását, az 1883. XVIII. törvényczik alapján megengedte.

Névváltoztatás. Kiskoru *Scherer* Alajos és István, veszprémi illetőségü, pannonhalmi lakosok vezetéknevüknek «Seredi»-re kért átváltoztatása, belügyminiszteriumi rendelettel megengedtetett.

Községalakulás. *Sáson* és *Nyulas* mosonmegyebeli községeknek megengedtetett, hogy nagyközségekké alakulhassanak.

Uj posta. *Alsó-Domborun*, Zalamegyében egy uj, póstával egyesitett m. kir. államtávirda-állomás nyittatott meg, korlátolt napi szolgálattal. Békésmegyei *Gyulavári* községben, Esztergommegyébe kebelezett *Barth* községben, Borsodmegyébe kebelezett *Szendrő-Lád* községekben postahivatal lép életbe.

Alapszabálymegerősités. A Szapáry-falva községben alakult polgári olvasó-kör alapszabályai, a m. kir. belügyminiszterium által, a bemutatási záradékkal elláttattak. A verseczi park-egyletalapszabályai, a m. kir. belügyminiszterium által a bemutatási záradékkal elláttattak.

TAVIRATOK.

A horvát tartománygyülés.

A horvát tartománygyülés tegnapi üléséről közölt távirati tudósitásunkat a következő részletekkel egészitjük ki.

Loncsarics: A tegnapi ülésben magam és társaim nevében tett inditványom több képviselőnek a tartománygyülés üléseiből nyolcz napra való kizárására vonatkozott. Ezek a képviselők a következők: Barcsics, Turkán, Kutuzovics, Pisacsics, Pilepics, Paulovics, Starcsevics Dávid.

Starcsevics (közbeszólván): Tessék előbb engem meghallgatni. A tegnap tartott titkos ülés alatt egy szót sem szóltam, utólag azonban határozottan kijelentettem, hogy a hozott határozatoknak, a mennyiben személyemre vonatkoznak, semmiféle kötelező erőt nem tulajdonitok. A lapok oly hirt terjesztettek, mintha én valakitől bocsánatot kértem volna. Ez nem igaz, *nem is kérek bocsánatot.* Ti pedig (a jobb oldalhoz fordulva) tegyetek, a mi nektek tetszik. Én semmivel sem törődöm.

Loncsarics: Kijelentem, hogy az elnök részéről tett nyilatkozat után a fentemlitett képviselők kizárására vonatkozó inditványomat visszavonom, Starcsevics képviselőre azonban — az imént tett nyilatkozata következtében — inditványomat továbbra is fentartom. (Mozgás a baloldalon.)

Starcsevics: Ime, most már mit tartson felőletek az ember? (Mozgás. Az elnök csönget.)

Starcsevics: Ti azt csináljátok, a mi nektek tetszik. Hiszen a szuronyok védelme alatt álltok. (Nyugtalanság. Rendre!)

Az elnök: (Csönget.) Ha igy beszél, kénytelen leszek öntől megvonni a szót.

Starcsevics: Talán nincs igazam? Nem áll a zsandárság a tartománygyülés bejáratainál? Ez erőszakos eljárás! Én azokat a törvényeket és határozatokat, melyek a szuronyok védelme alatt hoznatnak, jog- és törvényellenesnek tartom. (Tetszés a baloldalon.)

Az elnök: Kérem azokat a képviselőket, kik Loncsarics képviselő inditványát pártolják, hogy helyeikből álljanak föl. (A többség megteszi.)

Starcsevics: Nyomorult többség! Nem is hiszem, hogy ez a többség lenne! Tessék csak olvasni.

Az elnök: Meg vagyok győződve, hogy ez a többség és határozatilag kimondom, hogy Starcsevics Dávid képviselő nyolcz ülésre kizáratik.

Starcsevics: Gyönyörü elnök az ilyen!

Kamenar: A nép képviselőjének kizárása forog szóban. Névszerinti szavazást kérek.

Az elnök elrendeli az ellenpróbát. 25 képviselő a kizárási inditványt elveti.

Csrnadak: Pontos számlálást kérek. Szavazásoknál pontosan kell eljárni.

Ezután a kizárási inditvány 34 szavazattal 25 ellenében elfogadtatik.

Starcsevics: Köszönöm szépen. Büszke vagyok, hogy hazaárulástokban nem vehetek részt. (Mozgás.)

Kamenar heves beszéde után napirendre térnek.

Zágráb, jan. 16. (Az «Egyetértés» távirata.) A tartománygyülés épületének minden részében ma *csendőrök* s a rendőrség közegei voltak elhelyezve. A bejárat előtt Zoracz városi kapitány, Vidovics rendőrbiztos, a háznagyi iroda egyik hivatalnoka és egy csendőrtiszt álltak. Midőn tiz perczczel tiz után jelentették, hogy a tartománygyülés 8 üléséről kizárt *Starcsevics* jön, a csendőrtiszt sorakoztatta az őrséget. A bejáratnál a háznagyi iroda hivatalnoka *Starcsevics*-nak kijelentette, hogy a tartománygyülés épületébe nem szabad belépnie. *Starcsevics* a hivatalnokot félre tolta, mire *Vidovics* rendőrbiztos figyelmeztette, hogy erőszakot ne kövessen el. Starcsevics ezzel nem törődött s a kapuba lépett, a hol a csendőrtiszt, egy Starcsevicshez hasonlóan hatalmas termetü ember, fogadta. A csendőrtiszt a katonák szuronyaira mutatván, megmagyarázta Starcsevicsnek, hogy hasztalan minden erőszakos lépése. Starcsevics erre azt kiáltotta: «Hogy ha már nem lehet máskép, igy is jó van: S'Bogom.»

A *tartománygyülésben* a jegyzőkönyv hitelesitése után *Barcsics* kérdi, hogy csak az ülésekről kizárt Starcsevicsnak miért akadályoztatik meg a tartománygyülés épületébe s a klubhelyiségekbe való belépése csendőrök által. Igaz ugyan, hogy az ülésekről ki van zárva, de a házszabályok értelmében nem lehet őt abban megakadályozni, hogy a bizottság üléseiben és a klub tanácskozásaiban ne vehessen részt. Szónok a hozott intézkedést törvényellenesnek tartja.

Az elnök kijelenti, hogy ő ezt az intézkedést a tartománygyülés termében fentartandó nyugalom és rend érdekében tartotta szükségesnek, mert Starcsevics kijelenté, hogy kizáratása daczára is el fog jönni az ülésekre. (Ellenmondás baloldalról.)

Ezek után a ház áttér a napirendre és folytatja a *11-es bizottság jelentésének* tárgyalását.

Mihalovich Károly védi a pártonkivüliek feliratát és elfoglalt álláspontját s éles birálat alá veszi a nemzeti párt eljárását.

12 óra felé Omciku, Barcsics, Tuskan, Kutuzovics és Brandtner interpellácziót nyujtanak be.

Mihalovics programmbeszéde után elhatároztatott, hogy az interpellácziók csak *Sramm* beszéde után terjesztessenek elő.

Sramm hosszabb beszédben az egész Európában tapasztalható közgazdasági és társadalmi hanyatlás okait fejtegetvén, Arnold (pártonkivüli) ellen fordul, kinek álláspontját e szavakkal ismerteti: konzervativ a végletekig!» A Starcsevicspárt programmjának csak akkor van jelentősége, ha a monarchiában fönálló kötelék határain belül mozog. A mi pedig Vojnovics programmját illeti, szónok azt találja, hogy minden keresztülvihető a kiegyezés segélyével, mely Horvátország önkormányzatát, politikai és területi egyéniségét biztositja. Szónok egy köztiszteletben részesülő lelkész szavait idézi, ki azt mondá: «Ha az isten maga bán volna, három hónap mulva kénytelen volna leköszönni.» A Starcsevics-párt különben kezdettől fogva nyilt ellenségnek vallotta magát. Az ugynevezett mérsékelt ellenzék lejtős ösvényre jutott, mely a Starcsevics-párt karjai közé fogja vezetni. Nem bánja, ha ez mielőbb megtörténik, már csak azért sem, hogy nyilt ellenféllel lehessen dolga. Végül Mihalovics Károly állitásait vette birálat alá.

A nagyobbára közgazdasági ügyekre vonatkozó *hét interpelláczió* előterjesztése után a napirenden lévő tárgyalás folytattatván, *Folnegovics* képviselő Sramm és a nemzeti párt ellen polemizált. Elmondja, hogy minden programm lényeges alkatrészét a társadalmi kérdés képezi. A nemzeti párt és a kormány azon bizonyitékát adták annak, hogy nem képesek orvosolni azon bajokat, melyekben Horvátország sinlődik. A Starcsevics-párt programmja az, a mely a természetrajzi következményeknek leginkább megfelel, és azért valósulni is fog és valósulnia kell. Övé a jövő!

A «mérsékelt ellenzék»-kel szemben megjegyzi szóló, hogy az a kérdés, hogy e párt mikor egyesül a Starcsevics-párttal, már gyakran tárgyaltatott ugyan, de arról, hogy a Starcsevics-párt mikor csatlakozik a mérsékelt ellenzékhez, még sohasem volt szó, a mi mindenesetre eléggé jellemző. — Ezután Gyurkovics ellen polemizál, ki tegnap helytelen módon a képviselők magánéletét támadta meg, a mit a Starcsevics-párt sohasem tett, és azzal fenyegetődzik, hogy majd a Starcsevics párt is vissza fogja fizetni e kölcsönt. Beszédjét pártja ismert álláspontjának körvonalozásával végzi.

Gyurkovics személyes kérdésben emelve szót, kijelenti, hogy a Starcsevics-párt naponként megtámadta a nemzeti párt egyes tagjainak magánbecsületét, valamint az egész párt becsületét is, az ő védekezése és átalánosságban mondott vádjai tehát teljesen igazoltak voltak. Utal a Zsivkovics és mások ellen intézett támadásokra. Egyébiránt kijelenti, hogy Folnegovics fenyegetődzése őt legkevésbé sem ijeszti meg.

Ezzel az ülés véget ért. Holnap d. e. 10 órakor ismét ülés lesz.

Zágráb, jan. 16. (O. É.) A *nemzeti pártkör* ma esti értekezletében a *válaszfölirat* felolvasása és névleges szövegezése fog megejtetni, melyet Miskatovics megbirálás végett már tegnap benyujtott.

Zágráb, jan. 16. (O. É.) A tartománygyülés mai ülésének befejezése után *Loncsarics képviselőt a Jellacsics-téren sulyosan inzultálták és tojásokkal dobálták meg* ama inditványa miatt, hogy Starcsevics a tartománygyülés üléseiből kizárassék. A csőcselék közül egy betüszedőt elfogtak.

Zágráb, jan. 16. (O. É.) A *Loncsarics* képviselőn elkövetett durva sértés általános indignácziót keltett. A nemzeti párt ma este tartott értekezletén némely képviselő kiemelte hogy a történt megtámadás nem horvát, hanem fiumei természetü. (?) *A tartománggyülés Eszékre leendő áthelyezésének* kérdése, ismételten felvettetett a pártkörben és a botrányok folytatása esetére valószinüleg érvényre is emeltetik. — *Kresztics* elnök ma a tartománygyülés nevében ama kérelemmel fordult a bánhoz, hogy a *várostól elégtételt eszközöljön ki* a törvénysértésért.

Bécs, jan. 16. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) A rendőrség letartóztatott ma egy rovott életü embert, a kinek minden valószinüség szerint része volt a *mariahilfi* gyilkosságban. Eddig konstatálták, hogy testi-lelki barátja Trautznak és Dürschnernek.

Lincz, jan. 16. Hallstadt közelében *lavina-omlás* volt, mely az erdőt elpusztitva, *a vasutat 300 méternyi hosszuságban elrombolta.* A hóomlatag 15 méter magas.

Lincz, jan. 16. A helytartósági épülettel szemben levő raktárban *roppant tüzvész* pusztit, mely azonban már csökkenőfélben van.

Prága, jan. 16. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) Dr. Strecker afrikai utazót athiopiai János király személyes barátját, ki jelenleg Prágában időzik, s ki János királytól levelet hozott a berlini, párisi s londoni kabinetekhez, — a Politik értesülése szerint — Sir Baring Kairóban felszólitotta, hogy mondjon véleményt arról, mely alapon lehetne Egyiptom s Abyssinia közt békét kötni. Strecker erre vonatkozólag Angliától diplomácziai megbizatást fog nyerni.

Berlin, jan. 16. (Az «Egyetértés» távirata.) A *Nationalzeitung* Giers miniszter bécsi utazásához azt a megjegyzést füzi, hogy ez a czár határozott parancsa következtében történik.

Montreux, jan. 16. (Az «Egyetértés» távirata.) Pol. Corr. *Giers* orosz külügyminiszter szombat este vagy vasárnap reggel érkezik Bécsbe s az orosz nagykövetséghez fog szállni. A miniszter valószinüleg két napig marad Bécsben s igy kedden, e hó 22-én Pétervárra utazik.

Lausanne, jan. 16. A Gazette de Lausanne szerint *Giers* külügyminiszter ma Freiburg és Stuttgárton át Bécsbe utazott. Fia Konstantin és Cantacuzene herczeg londoni nagykövetségi tanácsos kisérik.

Róma, jan. 16. (Az «Egyetértés» távirata.) Pol. Corr. *Umberto* király Ghazi Mukhtár pasának a Mauritius és Lázárus-rendjel nagykeresztjét, Kiamil bejnek pedig az olasz korona-rendjel nagykeresztjét adományozta.

Róma, jan. 16. A «Moniteur de Rome» megczáfolja a hirlapok ama jelentését, mely szerint *Hohenlohe* herczeg berlini pápai követté neveztetett volna ki.

Madrid, január 16. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) Castellar beszédének az a tétele, melyért elnöki rendreutasitásban részesült következőleg hangzik:

Én vádolom a német császárt azzal, hogy a büszke spanyol nemzetet királyának személyében megsérteni igyekezett, a királyt használva fel arra, hogy Francziaország iránt való ellenséges érzületét kifejezze. A minisztereknek a nagy német kanczellártól magyarázatot kellett volna kérniök.

Páris, jan. 16. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) A franczia lapok nagyban foglalkoznak Castelar beszédével.

Páris, jan. 16. Saigonból hivatalosan jelentik, hogy Hue fellegvár megszállása elvileg elhatároztatott.

Berlin, jan. 16, (Az «Egyetértés» távirata.) Tegnap alakult meg a *Lasker* temetését rendező bizottság. A bizottság tagjai Levetzov elnök, Forkenbeck és Bamberger. A temetés e hó 28-án az itteni zsinagógában fog végbe menni.

Berlin, jan. 16. (Az «Egyetértés» távirata.) A *Nationalzeitung* hitelt érdemlő oldalról értesült, hogy *a czár bal*esetével egyidejüleg a császár és a trónörökös meggyilkolására irányzott összeesküvést fedeztek fel s a baleset ugy történt, a mint azt a *Germania* annak idején közölte. Ugyanily értelmü jelentéseket küldtek Ferencz József királyhoz, a német császárhoz és Viktoria királynéhoz.

Pétervár, jan. 16. Udvari értesités szerint a vizkereszti ünnepélyesség a szokásos szertartás szerint a téli palotában fog megtartatni.

Bukarest, jan. 16. (Az «Egyetértés» távirata.) Pol. Corr. *Uruszov* herczeg orosz nagykövet Giers üdvözlésére Bécsbe utazott.

Szutomore, jan. 16. (Az «Egyetértés» távirata.) A határszabályozási munkálatokat félbeszakitották s a montenegrói biztosok Czetinjébe visszatértek. Musztafa Aszim pasa nemsokára Skutariba érkezik.

Athén, jan. 16. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) A görög kormány a Vörös tenger vidékén való érdekének óvása végett oda szintén ágyunaszádot akar küldeni.

Athén, jan. 16. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) *Kandiából* érkezett jelentések szerint ott az ökuméniai patriarka leköszönése s a nép kebelében ezáltal keletkezett izgatottság következtében *rendzavargásoktól* tartanak.

Bécs, jan. 16. (Az «Egyetértés» távirata.) A «Pol. Corr.» deczember 12-dikéről kelt levelet kapott *Khartumból:*

E levél szerint *Hicks pasa vereségének* első hire november 20-dikán jutott el oda s ámbár titkolták, hamar elterjedt a városban s nagy rémületet okozott, mert attól tartottak, hogy a máhdi egyenesen Khartumnak tart, melynek másfélezer főnyi serege nem mérkőzhetnék meg vele s könnyen kiéheztetné a várost. A hatóság elrendelte az ostromállapotot; kilencz óra után senki sem járhatott az utczán s a ki a vereségről beszélt, azt megkorbácsolták vagy lánczra verték. Az idegen s részben a benszülöttek is szökésre készültek. A következő hirek megerősitették az első jelentést. December 5-én egy sebesült katona érkezett Khartumba, ki a máhdi oldalán küzdött. Az ő előadása szerint nov. elsején kezdődött a csata Birket, Kasgeh és Rahat közt. Az ellenség körülfogta az expediczionális sereget. Az első három napon 6000 katonáját veszté el a máhdi, mig végre Hicks pasának elfogyott minden lőszere. Midőn a negyedik napon elhallgattak az ágyuk és a puskák, az arabok ujult erővel rohanták meg a sereget és szétrebbentették. — A máhdi alól kilőttek egy lovat. A sebesült azt állitja, hogy a saját szemeivel látta Hicks pasát, a mint egyik kezében kardot, a másikban revolvert tartva elszántan harczolt. — Az ujabb jelentések szerint nagy veszedelem fenyegeti a tartalékcsapatot, mely négy nappal megkésett s azonnal vissza is fordult a csatatérről. A máhdi nagy diadallal vonult be Obeidbe s hadosztályokat küldött ki Darfur és Darhome meghóditására s lőszert gyüjtött a Hicks pasától elvett ágyukhoz. Az egyiptomi helyőrségek Khartumba vonultak. Azt hiszik, hogy a máhdi egész a tengerig vonul seregével, hogy összeköttetésbe lépjen a tulsó parton lakó hitrokonaival. Khartumból mind elmenekültek az idegenek, az osztrák-magyar misszió és a görögök kivételével. A kormány sok gabonát halmozott össze. Az arany értéke nehány nap óta nagyot csökkent, mig az élelmi szerek rendkivül megdrágultak. A csata előtt alkudozást kezdett Hicks pasa a máhdival, ki elrejtőzött egy barlangban s három nap multán azt izente a pasának, hogy nem fogadja el feltételeit. Erre aztán megkezdődött a csata, mely oly szerencsétlenül végződött.

Syra, jan. 16. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) *Syriában a máhdi egy állitólagos proklamáczióját terjesztik*, a melyben felszólitja a syriaiakat arra, hogy ragadjanak fegyvert, mivel legközelebb megjelenik közelökben s *Damaszkuszt* a kalifa második székvárosává teszi.

KÖZGAZDASÁG.

Arad, jan. 16. Az *arad-csanádi* vasuthoz tartozó kétegyház-kisjenői szárnyvonal ünnepélyes megnyitását — mely vonal József főherczeg kezdeményezése következtében létesittetett — e hó 20-ára tervezik. A vonal a megnyitás után azonnal átadatik a közforgalomnak.

Róma, jan. 16. A nemzeti bank a kamatlábot 4½%-ra szállitotta le.

Róma, jan. 16. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) Az osztrák-magyar-olasz kereskedelmi szerződés megkötése legközelebbre várható.

Washington, jan. 16. A képviselőház felszólitotta a köztársaság elnökét, hogy a külföldről az Egyesült-Államokba szállitott áruk értékének alacsony bevallása fölött, mi által a vámjövedék károsittatik, felvilágositásokat adjon és egyszersmind a kárositás megakadályozása végett törvényjavaslatot terjeszszen elő. Hir szerint a pénzügyi bizottság határozati javaslatot fog a kongresszus elé terjeszteni, melyben ugyan tetemes, de nem általános vámleszállitásokat inditványoz.

Páris, jan. 16. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) ***Boulevard-forgalom.*** 10 óra 30 percz. 3 százalékos franczia járadék 76.52, 4½ százalékos franczia járadék 106.75, olasz járadék 91.05, ottomán bank 652.50. Csendes.

A hitelszövetkezetek terjesztése Magyarországon.

A gazdakörben ma nyitotta meg gróf *Dessewffy* Aurel ama értekezési cziklust, melyet a kör igazgatósága a hitelszövetkezetek Magyarországon való terjesztése érdekében kitüzött. A mai értekezést, melyet alább egész terjedelmében adunk, a kör igen sok tagja hallgatta meg. Értekező ez ügyben való nézeteit következőkben adta elő:

A pénzgazdaság korszakában a gazdasági fokozottabb termelés egyik kivánalma, hogy a mezőgazdasággal foglalkozóknak, különösen a kisebb gazdáknak (kisbirtokos) hiteligényei kielégittessenek. Ezt nálunk még ma senki sem találja fel, a kik pedig feltalálják, nem oly módon és oly feltételek mellett, mint az kivánatos lenne. E baj képezte az utolsó évtizedben és képezi sok helyen még ma is sok család vagyoni tönkremenetelének okát. És daczára az e téren beállott előremenetelnek, még most is előfordul, hogy sok kisbirtokos, különösen a községekben, nem ismerve a segédforrásokat, melyek léteznek, megszorult helyzetben, hallatlan magas kamatra kénytelen kölcsönt venni, mi későbbi vagyoni pusztulását vonja maga után.

És az uzsoratörvény, mely csak a legközelebbi időben hozatott meg, méltán költheti azon aggodalmat, hogy korlátoló hatása a gyakorlatban érezhető nem lesz, hogy a létező bajokat orvosolni nem fogja, mert utóvégre az, ki valóban megszorult helyzetbe jut, a kölcsönt, mely neki nyujtatik, legyen az még oly magas kamatu, áldásosnak kénytelen tekinteni, mert csak ez által lesz képesitve elodázhatlan szükségleteinek kielégitésére.

Ezen bajnak orvoslása és a paraszt osztály megmentésének egyedüli óvszere, a megfelelő intézmények életbe léptetésében keresendő. Forgalmi eszközeink tökéletesbülése és a versenyképes termelés a tőkének nagyobb mérvü igénybe vételét teszi szükségessé. A baj egyik kutfeje tehát, a hitelforrások elégtelensége, vagy a hitel drágasága. Sajnos, hogy a kór nem ismertetett fel, és hogy nem tulajdonittatott annak akkor kellő fontosság, a midőn még sok ezer és ezer családnak megmentése volt lehetséges. Itt az ideje, hogy ezzel ismételten foglalkozzunk.

A kisebb vagyonu gazdáknak hitelforrásai gyanánt, ugy a szakirodalom, mint a gyakorlat az önsegélyző népbankokat, szövetkezeteket ismerte föl. Mi tehát az oka, hogy ilyeneket elvétve találunk és hogy ezek általánosságban nem terjedhettek el? Miért nem lépnek ki tétlenségükből a gazdasági egyletek, melyek a vidéken lakva naponta tapasztalják ezen intézmények hiányát?

Ennek indokát, fenálló viszonyaink közt egyrészt a legyőzhetlen nehézségekben, másrészt abban vélem találni, hogy az a kevés egyén, ki erre alkalmas volna, vagy a közéletben való tevékenység és az anyagi gondok által van igénybe véve ugy, hogy erre időt nem talál, vagy pedig a fenálló pénzintézeteknél van érdekelve s igy erre magában kedvet nem érez.

Jelenlegi hitelszervezetünk mikénti szervezete is akadályozza az önsegélyző szövetkezetek egész hálózatának az ország minden részében való elterjedését. — Vidéki pénzintézeteink és takarékpénztáraink ugyanis, mint nyerészkedésre alakult vállalatok, legnagyobb részét azon kevés tőkének, mely létezik, pénztáraikba vonják és sokkal kedvezőbben és kevesebb fáradsággal gyümölcsöztetik már üzletük természeténél fogva is, mint oly szövetkezet, mely csekély betétek utján lassan gyüjtheti kicsiny tőkéjét. — Az a korlátlan müködési kör, melynél fogva a takarékpénztárak váltóra és ingatlanra egyaránt kölcsönöznek és részben valódi bankszerü üzletet folytatnak, ezeket a filantropikusabb iránytól teljesen elvonja és minthogy müködési körük eddigi törvényeinkben megszabva nincsen, nem lehet reményleni, hogy másként müködjenek jövőben.

Nem tekinthető-e ennélfogva jogosultnak ama módok és eszközök keresése, melyek a gazdasági válságot, mely több év óta a legérzékenyebben nehezedik a mezőgazdaságra, egész Európában és különösen nálunk elviselhetővé teszik? A kisbirtokoson kivül, a kis iparos is kedvezőtlen helyzetben tengődik. Fogyasztási, előlegezési, betegsegélyző és kölcsönpénztárak ezek számára nincsenek még hazánkban elterjedve és igy ezeknek addig is, mig a kis iparos osztály szervezete foganatosittatni fog, mi évek óta a pium desideriumok közé tartozik, a kisebb önsegélyző egyletek nagyobbmérvü elterjedése, előnyükre válhat.

A tapasztalás még azt is mutatja, hogy a létező hitelnyujtó pénzintézetek, melyek személyes hitelre is adnak kölcsönt, a kisbirtokos és csekélyebb vagyonu egyének hiteligényei kielégitésére nem igen terjeszkednek ki, mert a rendelkezésre álló pénzkészlet, a nagyobb vagyonnal biró közép-birtokos, iparos és kereskedő szükségletei kielégitésére alig elégséges és igy azok, kik kevesebb vagyonnal birnak, a megfelelő intézményekkel nem birnak.

Én e helyen a személyes hitelre nyujtott és nem a jelzálogos kölcsönadási módot akarom közelebbről szemügyre venni.

Ott, hol az egyéni erő elégtelen, az erők szövetkezése által lehet a legsikeresebben, a legczélszerübben valami eredményt elérni. Nézzük csak, hogy Németországban, minő mozgalom fejtetett ki egy részről az embertársakon való segités folytán, másrészt az önsegély alapján létesitett intézmények szervezete utján. Az 1882. év végén Németországban a Schultze Delitsch-féle előleg egyletek száma 3550 volt; ezeken kivül az idei szövetkezeti nagygyülés 3485 egyletről teszen emlitést. Ezek közt van 2779 hitelszövetkezet, 803 fogyasztási, 18 nyers anyag beszerző, 36 épitő szövetkezet. Ebbe nincsenek beszámitva a Raiffeisen-féle előleg-egyletek, (számuk 6—700) és az azokkal összeköttetésben levő mezőgazdasági szövetkezetek. Az előbbiek az iparos, kereskedő és mezőgazdasággal foglalkozók hiteligényeit, (többnyire három havi rövid időre) elégitik ki épen ugy, mint a mi segélyző egyleteink; a Raiffeisen-féle egyletek pedig kizárólag a mezőgazdasággal foglalkozók számára lettek életbe léptetve, és igy különösen a kisbirtokos osztály érdekeit tartják szem előtt, melynek évenkint egyszer, aratás után van jövedelme, a miért is a legrövidebb idő a kölcsönnyujtásra, egy év szokott lenni.

A «Nemzetgazdasági Szemle» novemberi füzetében, Pólya Jakab ur e tárgyban való értekezésében fölötte érdekes párhuzamot vonván a két szervezet különbsége között, ebből meggyőződhetünk arról, hogy melyiknek általánositása czélszerübb és kivánatosabb hazai viszonyaink között. Oly országban, hol a népesség gyér; hol a gazdasági előhaladás a magasabb termelési költségeknél fogva is meg van nehezitve és a közegészségi viszonyok nem kedvezők, mi a népesség szaporodását is akadályozza; hol ezenkivül a kivándorlás által a hazai munkaerő tetemesen apasztatott; hol az állami és ezzel kapcsolatban, a községi évi adóteher, a nép anyagi terheit folytonosan és annyira nagyobbitja, hogy azok, különösen a szegényebb vidékeken, már-már elviselhetetlenek: kétszeresen szükséges hozzáférhetővé tenni amaz intézményeket, melyek ezen czélzatoknak másutt is megfeleltek.

Ilyenek az önsegélyző népbankok, szövetkezetek, de különösen a Raiffeisen-féle kölcsönpénztárak (a takarékpénztárakat azonban hazánkban ezek közé nem sorozhatom.) A Compass 83-ki füzete, 278 szövetkezetről teszen emlitést, de ezeknek nagy része az üzletkört tekintve inkább takarékpénztár gyanánt müködik, és inkább a magasabb osztalékadásra törekedik, mint embertársain való segités által a jótékonyságra.

Ott pedig, a hol az anyagi jólét foka a legalacsonyabb: a hitelnyujtás is a legdrágább szokott lenni.

Takarékpénztáraink száma 1882. végén 338 volt. Ezek a takarékossági hajlamot tagadhatlanul növelték, és az átmeneti időben, midőn beléptünk a pénzgazdaság korszakába, az üzérkedésnek bizonyos gátat vetettek és kielégiteni törekedtek a forgalmi és kereskedelmi élet kivánalmait. Minthogy azonban első sorban, mint nyerészkedési vállalatok müködtek: a mezőgazdasággal foglalkozók, kisebb birtokosok vagy kis községek hiteligényei kielégitésére müködésüket nem terjeszthették ki és inkább azoknak szolgáltak, kik nagyobb hitellel birnak és a kiknél a pénzkészlet gyakoribb megforgatása több haszonnal jár.

Tehát mint mondám, az öntőkeképzés és a hiteligényeknek önerőnkből való kielégitése egészséges alapon a czél, melyre minden eszközzel törekednünk kell és pedig kisebb keretben az ország azon részein, hol a jólét foka alacsonyabb, és hol erre a legnagyobb szükség van; nagyobb keretben, a hol a szellemi képzettség foka már nagyobb és a jólét ma asabb.

Nehogy félreértessem, kiemelem, hogy sem az állami ingerencziát, azaz az önsegélyző vagy kölcsönpénztár egyleteknek, bizonyos állami szubvenczió utján való létesitését, sem pedig a posta-takarékpénztárak életbeléptetését, illetőleg ezen kérdésnek amavval való kapcsolatba hozatalát nem értem, mert az állam által adott segély, az egész intézményt már kezdetben egészségtelen alapra fektetné.

Bizonyos törvényhozási és adó-kedvezmények, gyorsasága a peres eljárás és behajtásnál, elsőség más követelésekkel szemben — származzék a kötelezettség akár kötelezvényszerü, akár pedig folyó számla tartozásból: ezen kérdés megoldását hathatósan előmozditaná.

Elismerem, hogy a törvényhozás az által, hogy a népbankok részére, bizonyos adókedvezményeket már is életbe léptetett; hogy a Kisbirtokosok földhitelintézete alapitásához egy fél millióval hozzájárult, és hogy ezen intézetnek husz mezőgazdasági előleg egylet alapitását, kötelességévé tette: a kisbirtokosok helyzete javitásának, állami és közérdekü szükségességét tényleg kifejezésre juttatta. — Azt sem lehet kétségbe vonnunk, hogy a hitel terén a legutolsó években nagy haladás konstatálható, mihez a jelzálogra és törlesztés mellett kölcsönző intézeteink körültekintő kezelése is hozzájárult, mert ezeknél a kölcsönöknél a verseny felköltése a kamatláb mérséklésére is hatott. E tekintetben tehát alapos panaszra nem lehet okunk.

Azonban a kisbirtokosok földhitelintézete sem volt képes eddig ezen kérdés nehézségeivel sikeresen megküzdeni és az előlegegyletek mikénti szervezését megoldani. Minthogy pedig az illető körök maguk is meggyőződtek erről, kivánatos, hogy minél előbb módositsák alapszabályaikat akként, hogy a kitüzött czél némileg megközelithetővé váljék.

Tekintsük már most közelebbről a szorványosan itt-ott létező önsegélyző egyletek alapszabályait. Ezen egyletek több év óta hasznothozólag müködnek, sok családot mentvén meg a végenyészettől. Ezek szervezete lényegileg azon alapra van fektetve, mint például a koltai (Komárommegye) vagy a büd.-sz.-mihályi (Szabolcsmegye). Példa gyanánt a koltai alapszabályt veszem elő. E szerint:

A szövetkezet czélja, a résztvevőknek alkalmat nyujtani, heti, apró törzsbetétek utján, meghatározott kamatnyerés mellett, néhány év alatt tőkét gyüjteni; a tagok hiteligényeit kielégiteni. Alakult 5 évre olyformán, hogy a tagok kötelezik magokat törzsbetételeiket 5 éven át folytatni. Ezen idő után léphetnek ki a tagok a szövetkezetből, de ekkor a kilépők 5 év alatti összes törzsbetételeiket és a 6% kamatosztalékot, esetleg a kamatok kamatát kikapják. Minden év elején uj 5 évi belépési időszak veszi kezdetét.

Tagok lehetnek, kik magukat egy-egy törzsbetét után, évenkint 5 frt 20 krnak, hetenkint 10 kros részletekkel való betételére kötelezik. — A tagok, az egylet pénztári készletéhez, fizetési képességök és befizetett tőkéjékhez mérve igényt tarthatnak kölcsönre, és birnak azon joggal, hogy más, kölcsönt kérő egyleti tag mellett kezeskedhetnek, ha más vagyonnal nem birnak, legalább is befizetett tőkéjük erejéig, és hogy az egylet közgyülésein, szavazatuk gyakorlása által a választásokba befolyhassanak.

Viszont kötelesek a törzsbetétek utáni heti fizetéseket, hetenkent, vagy hosszabb időre előre, az egylet pénztárába pontosan befizetni. A hanyagfizetők, minden törzsbetét esedékes 10 krja után hetenkint 1 kr késedelmi kamatot tartoznak fizetni; de ha ezen mulasztás 12 héten tul terjed, a mulasztó a tagok sorából kitöröltetik, és befizetett tőkéje az egyleti pénztár javára visszamarad.

A tőkeképzés történik a tagok törzsbetéteinek befizetése által, egy törzsbetét 26 frtban állapittatván meg, évenkint 5 frt 20 kr fizetendő az egylet pénztárába, vagy egyszerre, vagy hetenkénti részletekben előre. — A kamatosztalékok a tagoknak befizetett törzsbetéti tőkéi arányában kiszámittatván, a tagok javára könyveltetnek.

A betéti összeg után az egylet 6% kamatot fizet. Kölcsöneit 8% kamatra adja ki. A tiszta jövedelem 2%—20%-ig tartalékalapra fordittatik, mely a társulat előre nem látható kárainak kárpótlására szolgáland és a törzstőkétől elkülönitve kezeltetik; a társulat feloszlása esetén pedig ez valamely közmüvelődési vagy jótékonyczélra fog fordittatni.

Az egylet kölcsöneiben csak egyleti tag részesülhet; a kik köztudomás szerint uzsoráskodással foglalkoznak, azok az egylet kölcsöneiben nem részesülhetnek.

A nyerendő kölcsön mennyiségét a kölcsönkérő és a kezesek törzsbetéti összege, vagyona és a pénztár állapota határozzák meg.

A nyerhető kölcsönösszeg netovábbja egy törzsbetét után 50 frtban állapittatott meg, mely, ha a pénztár kedvezőbb állapotba jön, fel is emelhető. — A pénzalapnak minél gyakrabban való forgathatása végett, a kölcsönök csak 3 hóra adatnak, rendesen két jóhitelü kezes jótállása mellett, (kik lehetnek nem-társulati tagok is), azonban a kölcsön e 3 hónapon tul is meghosszabbitható, mely esetben a kamat előre befizetendő.

Szegény-sorsu vagy rögtöni segély által tetemes csapásoktól megmenthető egyleti tagnak az igazgatóság, minden korábbi bejegyzett előtt kölcsönt szavazhat.

Ezek a főbb rendelkezések; ezeken fölül rendelkezik még az alapszabály az egylet megszüntetéséről, továbbá a közgyülésről, tisztviselőségről és azok teendőiről, a felügyelő bizottságról s czégjegyzésről.

Már most láttuk, hogy ezen jótékonyczélu és kisebb keretben mozgó önsegélyző-egyletek, melyek bizonyára sok áldást hoztak, müködésük területén, nagyobb mérvü elterjedésnek azért nem örvendenek, mert a szükséges pénzkészlet előteremtése, mely a müködés megkezdésére mulhatatlanul szükséges; mert az alkalmas egynehány egyén megnyerése, kik a szükséges képzettséggel és képességgel birnak, nehézséggel jár. A mi az utóbbit illeti nem hiszem, hogy kis községeink legnagyobb részében, ne találkozzék egy-egy postamester, tanitó, lelkész vagy más alkalmas egyén, ki képes egy ily egyletet összehozni — ha annak üdvös voltától át van hatva és hogy ne akadjon valaki, ki az egyletnél az igazgatói tisztet viselje! Szükséges továbbá egy pénztárnok, ki a teljesitett befizetéseket és kiadásokat pontosan jegyzékbe veszi, és a kiben bizonyos erkölcsi biztositék is van, és egy könyvelő, ki az egylet könyvvezetését, kereskedelmi szellemben képes vezetni.

Egy elkerülhetlen és állandó kiadást képez tehát a tisztviselő szerény dijazása, és az egylet könyveinek beszerzése a megalakuláskor. A kezelési költségek a legcsekélyebb mérvre akkor redukálhatók, ha a tisztviselők tisztüket, legalább addig, mig a fejlődés első nehézségei legyőzettek, dijtalanul viszik.

A második nehézség és akadály, hogy a tőkeképzés igen lassu léptekkel halad és hogy a készpénzkészlet, a mely a müködésre szükséges, nem állitható könnyen elő, ha az intelligens elem bizonyos anyagi hozzájárulás utján nem gyarapitja azt. Már pedig csak bizonyos áldozatok hozatala mellett lehet várni, hogy embertársainkon igazán segitve is legyen.

Az önsegélyző egyletek szervezetének három módja ismeretes. Az elsőnél a korlátlan egyetemes felelőség az alap. Itt a résztvevők egymásért egyetemlegesen jót állanak. E módozat elterjedésében azon önkénytelen bizalmatlanságnál fogva, melylyel az emberek egymás iránt viseltetnek és a melynél fogva senki sem vállal szivesen felelősséget másnak cselekedeteiért és vagyonáért, — nem bizunk hazai viszonyaink közt.

A másodiknál, és ez már sokkal kivihetőbb és egyszerübb: a korlátolt felelősség elve van a szövetkezet tagjai között keresztülvive. Itt a tagok pl. az üzletrészek háromszorosáig vagy ötszöröséig vállalnak felelősséget, miáltal a szövetkezet hitelalapja növeltetik.

A harmadiknál csak a jegyzett üzletrészek képezik a szövetkezeti alapot. Itt a heti vagy havi betétek utján történik a tőkeképzés, és a kölcsönnyujtás is akkor veszi kezdetét, a midőn már egy bizonyos pénzkészlet gyült össze a befizetésekből. Ilyen a például felhozott koltai segélyegylet is.

Ezen szervezetnek mind a három neme ismeretes nálunk és a multban meg volt kisértve azok létesitése; de ezen igyekezetet siker nem koronázta.

Ez arra vezet, hogy egy más módról kell gondoskodni. Ilyen lehet a Reiffeisen-féle kölcsönpénztár mintájára alakult e yleti szervezet.

Az önsegélyző egyletek érintett módozatai közül, még a harmadik volt viszonyaink között a legkönnyebben keresztülvihető, de ez sem terjedt el, minek akadálya azon körü mény is, hogy ez nem mindenben felel meg földmivelő osztálunuk igényeinek.

Például a váltóra való kikölcsönzés módját nem tekinthetjük czélszerü intézkedésnek ily kisebb körü egyleteknél, mert a kötelezvényre adott kölcsönök, két kezes jótállása mellett, kikben vagyoni biztositék van, ugyanazon szolgálatot teszik, mint az, mert a földmivelő osztály fejlettségi fokának és szokásainak inkább megfelelnek és a váltónyargalás veszélyeit teljesen elkerülhetővé teszik.

Tekintetbe kell vennünk még, hogy a mezőgazdasággal foglalkozók szükségletén a 3 havi hitel nem segit, mert főjövedelmi forrásaikat az aratáskor találják, a miért is előbb lejáró kötelezettségeknek nehezen képesek eleget tenni.

Arra, hogy eme egyletek minél nagyobb számban elterjedhessenek, kivánatos, hogy azok egy község területére terjeszkedjenek ki müködésükben, mert ugyanazon község lakosai képesek legczélszerübben megbirálni a kölcsönvevők hitelképesség t akkor, a midőn nemcsak a vagyoni viszonyokban található az egyedüli biztositék, hanem az illető kölcsönvevő személyes munkaképessége és szorgalmában is. A gyakorlat meg is mutatja, hogy egyes egyletekben a kölcsönöket megszavazók mennyire ösmerik a kölcsönkeresők vagyoni viszonyait. Ebből kifolyólag nem igen képzelhető, hogy az ilyen egyletnek több községre való müködése előnyös volna.

Egy más kelléke a czélszerü mük désnek minden ilyen czélzatu egyletnél az, hogy megszabott egyszerü müködési körrel birjanak és hogy a számviteli mód könnyen megérthető és kezelhető legyen, mert az ily egyletek egyrészt bankszerü müködést folytatni ugy sem hivatvák, másrészt pedig a tapasztalat bebizonyitotta, hogy a jelzálogos kölcsönök közvetitése, ha azzal az egylet bizonyos felelőssége van összekötve, ismét a tagokat tartja vissza az egyletbe való tömeges belépéstől. Ez egy nem ignorálandó körülmény az általános elterjedés akadályainak kutatásában.

Már gyakran emlitettem, hogy a mezőgazdasággal foglalkozók, kik bizonyos vagyonnal birnak, meglévő pénzintézeteinknél most is kielégithetik hiteligényeiket, a mit azonban kétségbevonni bátorkodom, mert ha elismerem is, hogy az ország bizonyos vidékein kielégithetik azt, de csak is csekély részben, és akkor is reájok nézve nem megfelelő és kedvező módon, azaz rövid időre és drágán, mégis állitom, hogy az ország egy nagy részében, különösen hol a jólét foka csekélyebb, még a bizonyos vagyonnal birók sem tehetik ezt. Azt meg pedig nem merem tagadni, hogy a kisbirtokosnak, földmivelő osztályunk kisebb vagyonnal biró részének ily irányu segélyezéséről, megfelelő módon gondoskodva lenne, mert az a csekély számu egylet jótékony hatását, már gyenge anyagi erejénél fogva sem terjesztheti annyira ki, a mint az kivánatos.

Már most, képzeljük el, hogy hazánk minden községe bir egy ily önsegélyző-egylettel, vagy kölcsönpénztárral, hogy ezek egymással bizonyos összeköttetésben vannak, s hogy ezeknél ugy a jobbmódu földmivelő, mint a szegényebb sorsu is feltalálhatja hiteligényének kielégitését: nem lenne-e ez az uzsora korlátozásának leghathatósabb eszköze és a mezőgazdasági hitelkérdés megoldásának legczélszerübb módja?

Ezen elérendő végczél akadálya és ez az önsegélyző-egyletek és kölcsönpénztárak kellő elterjedését a czél elérése előtt is, nem csekély mértékben gátolja különösen az, hogy ez egyletek nehezen fogják a versenyt kiállani a létező pénzintézetekkel, ha előbb a meglevő tőkék megosztása nem fog keresztülvitetni.

Hitelszervezetünk egyik hiányát ebben vélem feltalálni. Hogy a megtakaritott tőke gravitatiója természetszerüleg arra van, hol magasabb kamatot hoz, ez mindennap tapasztalható. Ezért félni lehet, hogy a megtakaritott tőke mindig inkább azon pénzintézeteket fogja felkeresni, melyek gyümölcsözőbben forgatják ugy a saját, mint az idegen tőkét, melyet kezelésére biznak és hogy a filantropikus irányu egyletektől a megtakaritások el fognak tereltetni, a miért is ezek, a pénzkészlet korlátolt voltánál fogva, feladatuk teljesitésében szük határok közé lesznek szoritva.

Egészen más állapottal állanánk szemben, ha minálunk is minden takarékpénztárra nézve meg lenne szabva, a saját és idegen tőke közötti arány, mint ezt más államokban a takarékpénztári szervezetnél tapasztalni lehet. Ezen intézkedés a tőkeelhelyezést és a megtakaritást egészséges alapra fektetné, mert az a tőke, mely a takarékpénztárnál elhelyezést nem talál és ott el nem fogadtatik, más elhelyezést kénytelen keresni. Önsegélyegyleteink és kölcsönpénztáraink ekkor bizonyára a pénzkészlet hiányával nem lennének kénytelenek megküzdeni oly mértékben, mint a mostani hitelrendszerünk mellett.

Nem akarom kétségbevonni, hogy ily intézkedés nagy nehézségekbe ütközik, hogy ennek keresztülvitele a legnagyobb meggondoltságot és elővigyázatot igényli, hogy ezt a pénzintézetek saját részvétele és meghallgatása után hosszabb idő alatt fokozatosan lehet csak életbeléptetni; de az elől sem zárkózhatunk el, hogy pénzintézeteink nagy része mily anyagi károk koczkázatának lehet kitéve egy netáni pénzválság esetében mindaddig, mig a saját és idegen tőke, továbbá a jelzálogos s a személyes hitelre nyujtott kölcsönök közötti arány, bizonyos alapelvek szerint nem szabályoztatik.

Mindaddig, mig ezen intézkedések nincsenek életbeléptetve, a meglévő rendszer mellett kell igyekeznünk, az önsegélyző egyletek és kölcsönpénztárak üdvös voltától áthatva, az ismert szervezet legjobbját meghonositani és a mi viszonyainkhoz alkalmazni, a mint az a legczélszerübbnek látszik.

Azért hoztam fel példa gyanánt a nálunk ismert önsegélyző egyletek alapszabályait, hogy látván abból a szervezetet, az elterjedés egyes akadályaira reámutathassak, habár nem akarom állitani, hogy ezek ott, hol müködtek, sok előnyt ne hoztak volna a résztvevőknek. Kétségtelen, hogy ott, hol önsegélyző egyletek létesültek, az uzsora pusztitása szükebb körre szorittatott, mert a tagok legalább némi részben kielégithették jogosult hiteligényeiket. Minthogy nálunk ily egyletek csak szórványosan léteznek itt-ott, azt hiszem, ezek szervezete könnyen lenne kombináczióba hozható egyelőre a Raiffeisen-féle kölcsönpénztárak szervezetének mintájára, azok alapelveinek alkalmazása által.

A Raiffeisen-féle kölcsönpénztárak rendszerének részben való utánzását az általam czélba vett egyletek szervezésénél azért tartanám czélszerünek, mert ép a földmivelő osztály érdekeit tartja szem előtt, mert hosszabb időre nyujtott hitelen kivül semmiféle üzlettel sem foglalkozik, mert a tisztviselő, a könyvelőt kivéve, ingyen viszi hivatalát, mert a közgyülés határozza meg azt a legnagyobb összeget, melyet az igazgatóság kölcsönökben, vagy takarékpénztári betétekben elfogadhat, miáltal a saját és idegen tőke közti arány meg nem zavarása biztositva van és a melyet egy tagnak kölcsönadni lehet.

A kölcsönösség tudata az által jut érvényre a tagok közt, hogy ezek az ellenőrzést egymással szemben gyakorolják, s ha valamely tag az igényeknek meg nem felelne, a szövetkezetből azonnal kizárható. Előny e szövetkezetnél, hogy a beállható veszteségek fedezésére a tartaléktőke szolgál, a mely a belépési dijakból és a nyereségből képeztetik, a mire a tagoknak még feloszlás esetén sincs joguk, mert az közczélra forditandó.

A tagok ötöde határozza meg a vagyon felosztását és a vagyon hovaforditását. Az általunk már ismert szövetkezetek a nagyobb osztalék nyujtása által buzdittatnak tőkegyüjtésre és több üzletnem folytatása által törekszenek nagyobb nyereségre. Feloszlás esetében a szövetkezet vagyonát a tagok üzletrészek arányában osztják fel egymás közt. E rendszer hátránya azonban az, hogy hosszabb időre ad kölcsönt s hogy mindig kiköti, hogy egy hó alatt a kölcsönt bármikor felmondhatja. E rendkivüli eszközhöz azonban az előző két hadjárat alatt sem voltak kénytelen a Raiffeisen-féle pénztárak nyulni.

Ezen két rendszer összeegyeztetését, egy alapszabályba való foglalását, egy bizottságnak kellene megbeszélni és megállapitani különös tekintettel arra, hogy létező viszonyaink között, mi a legczélszerübb és a legkönnyebben kivihető? Ez által czélunkat a megvalositáshoz lehetne legközelebb hozni. Az egyszer elfogadott alapszabálynak minél szélesebb körben terjesztése lenne a további müködés.

A czél elérésének nehézsége a legczélszerübb szervezet választásán kivül, még a terjesztésben is áll. Hogy ily egyletek egész hálózata jöhessen létre az országban, sok és lelkes ügybarátnak meghóditása is szükséges. Nehézség az is, mit pedig kicsinylenünk nem szabad, hogy azon egyletek, hol az inditási rugó nem az önérdek, hanem az embertársainkon való segitési vágy és a jótékony hatás, csak bizonyos idő mulva erősödhetnek meg annyira, hogy a jogosult hiteligényeket is képesek kielégiteni. Hogy ezek a lassu tőkeképzésnél fogva, életbelépések első idejében pénzhiányban fognak szenvedni, az kétségtelen. Ezek bizonyos pénzkészletnek kölcsön utján való beszerzéséhez lesznek kénytelenek folyamodni, mit egyes vagyonosabb birtokosok támogatása, vagy a községi és megyei közvagyon, valamint esetleg a nagyszámu tagsági, belépési dijak igénybevétele is előmozdithat.

Addig, mig a tagoknak jogosult hiteligényei, minők a beruházási czélokra, gazdasági eszközök és állatok beszerzésére nyujtott kölcsönök, ki nem elégithetők az egylet által, terjeszkedjék az intézet leginkább azok segélyezésére, kik arra legjobban reászorulnak és arra leginkább érdemesek.

A mezőgazdasági hitel kérdésének fontosságától áthatva és annak kedvező megoldását a kisbirtokos osztályra elodázhatlannak tartván, jelen felszólalásom czélja, hogy az ügybarátokh z azon kérést intézzem, hogy ha a hiteligények kielégitésének megfelelőbb módoni szervezését szükségesnek tartják, legyenek szivesek ezen tárgyban véleményüket nyilvánitani, és indítványomat a szabályszerü eljárás végett az igazgatósághoz áttenni.

Az élénken megéljenezett felolvasás után **László** Zsigmond azt inditványozta, hogy tekintettel az értekezésben megpenditett eszmék fontosságát, a kérdés feletti vita ma ne rekesztessék be, hanem a felolvasás nyomassék ki és a legközelebbi szerdán tétessék bővebb vita tárgyává.

Fenyvessy Adolf a bizottsághoz való utasitást nem ellenzi, de kéri, hogy az örökös tanulmányozás fejeztessék be, mert annyi gyakorlatilag kipróbált minta van már, hogy azok közül igen könnyen lehet egyiket vagy másikat a hazai viszonyokra alkalmazni. A feladat az, hogy az ügy élére oly emberek álljanak, a kik azt megvalósitani képesek.

Takácsy felszólalásában adatokat kiván a bizottság rendelkezésére bocsátani.

Gr. **Keglevich** István pedig hangsulyozza, hogy a központban évek óta tárgyaltatik ugyan a mezőgazdasági hitel kérdése, de a vidéken még csak a kezdeten sincsenek. A k zdeményezést a gazdasági egyesületek szövetkezetére kivánja bizni. A bizottsághoz való utasitást nem pártolja, hanem kéri, hogy a kérdés nyilvánosan beszéltessék meg.

Göndöcs Benedek apát óhajtja, hogy e kérdéssel foglalkozók gondolják meg, hogy megfelel-e az élet követelményeinek az, mit gr. Dessewffy előadott. A hézagokat, ha vannak pótolja a bizottság, s ha ez megtörtént, beszéltessék meg a kérdés nyilvánosan.

Dessewffy Aurel gr. és **Apponyi** Albert gróf felszólalása után **Kodolányi** Antal hangsulyozza, hogy a mig a középbirtokosok nem karolják fel a kérdést, addig az elmondottak megváltoztatásából semmi sem lesz.

Somssich Pál konstatálván, hogy e kérdéshez többen, és pedig dr. Schmidt József, Pólya Jakab és Károlyi Sándor gróf szólni kivánnak, a vita folytatását a jövő szerdára halasztja.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

⁂ **Vasutak államositása.** A közlekedésügyi és a pénzügyi miniszterek — mint értesülünk — ma aláirták a *szerződéseket*, a melyek az első erdélyi vasut és a duna-drávai vasut igazgatóságával eme vasutak *államositása* ügyében köttettek. A duna-drávai vasut a nélkül is már a magyar államvasutak üzletvezetősége alatt áll, — az erdélyi vasut pedig, mihelyt a február 14-re egybehivott közgyülés a szerződést elfogadja, tehát febr. 15-én azonnal átvétetik az államvasutak igazgatósága által. — A magyar államvasutak igazgatósága a nyár folyamában a szolnok-arad-károly-fehérvári vonalrészeken is *gyorsvonatokat* szándékozik berendezni. Az emlitett két vasut államositására vonatkozó törvényjavaslat legközelebb a képviselőház elé terjesztetik.

⁂ **A magán vizi ügyekben** eljáró hatóságok illetékessége tárgyában a közlekedési miniszteriumban törvényjavaslat készül. E törvényjavaslat az 1840. évi X. t. czikknek még érvényben levő azon határozmányait fogja módositani, melyek az 1871. évi XXXIX. t. czikk által, ezen törvény hatálya alatt meghagyattak. Az intézkedések, melyeket a törvényjavaslat magában foglal, a vizépitészeti ügyekre nézve igen üdvösek és kivánatosak, mert azok jövőre, az uj törvény határozmányai következtében, a megkivántató gyorsasággal lesznek elintézhetők.

⁂ **A munkács-beszkidi** vasut kiépitéséről a közmunka és közlekedési miniszter ma a következő törvényjavaslatot terjesztette be a képviselőháznak: 1. §. A magyar-északkeleti vasut munkácsi állomásából kiinduló Szolyván és Valóczon át a magyar-gácsországi határig vezetendő gőzmozdonyu vasutnak államköltségen leendő kiépitése elrendeltetik. 2. §. E vasut mint elsőrendü vasut épitendő egy vágánynyal és kiépitése olykép osztandó be, hogy az legkésőbb a jelen törvény érvényre emelkedésétől számitandó három év alatt befejeztethessék. 3. §. A nevezett vasut épitési és felszerelési költség i az időközi kamatok nélkül 10.400,000 frtban állapittatnak meg. 4. §. Az e vonalon 1884. év folyamán végrehajtandó munkálatok költségeinek fedezésére két millió forintnyi hit l engedélyeztetik, mely hitel az 1884. évi állami költségvetés II. Beruházások II. fejezetében megfelelő czim terhére lesz elszámolandó. 5. §. Jelen törvény kihirdetése napján lép életbe s végrehajtásával a közmunka és közlekedési és a pénzügyminiszterek bizatnak meg. Budapesten, 1884. január 15. B. *Kemény* Gábor s. k., m. kir. közmunka- és közlekedési miniszter. Gr. *Szapáry* Gyula s. k., magy. kir. pénzügyminiszter.

⁂ **A csácza-magyarországi határszéli vasut** engedélyezése tárgyában a közlekedési miniszter ma a következő törvényjavaslatot terjesztette a képviselőház elé: 1. §. A cs. kir. szab. kassa-oderbergi vasut csáczai állomásából, esetleg valamely a nevezett állomás és a sziléziai határszél közt fekvő pontjáról kiinduló s a gácsországi transversalis vasut Saybusch határszéli vonalával Zwardonnál való csatlakozás czéljából a magyarországi határszélig vezetendő gőzmozdonyu vasut kiépitése tárgyában előterjesztett engedélyokmány jóváhagyatván, beczikkelyeztetik. 2. §. E törvény kihirdetése napján lép életbe s végrehajtásával a közmunka- és közlekedési és a pénzügyi miniszterek bizatnak meg. Budapest, 1884. január hó 16-án. Gr. *Szapáry* Gyula s. k. pénzügyi m. k. miniszter. Br. *Kemény* Gábor, közmunka- és közlekedésügyi m. k. miniszter.

⁂ **A belga-osztrák-magyar kötelék** forgalomban 1884 január 1-től érvényes tengeri kikötő kivételes dijszabás jelent meg, mely a belga államvasutak Antwerben (Entrepôt, Bassins, Sud) átm., Brügge átm., Brüsszel átm., Pent átm., Löwen átm., Neuport átm., Ostende átm., Termonde átm. állomásai; a mecheln-terneuzeni vasut Terneuzen átm. állomása, valamint a nagy belga központi vasut Antwerpen (Entrepôt, Bassins) átm. és Löwen átm. kikötő állomásai közt egyrészt s több magyarországi, nevezetesen pedig valamennyi budapesti állomás közt másrészt, az abban felsorolt árukra nézve közvetlen dijtételeket tartalmaz. A dijszabás által a belga-osztrák-magyar kötelékben 1883. szeptember 15-től érvényes tengeri kikötő kivételes dijszabásnak ugyanezen viszonylatokra s árukra vonatkozó dijtételei egyuttal hatályon kivül helyeztetnek. E dijszabás példányai a m. kir. államvasutak dijszabási osztályaban haphatók.

KIÁLLITÁSI ÜGYEK.

= **Az országos kiállitás mücsarnoka.** Mint már emlitettük, *az országos kiállitási bizottság* utolsó ülésében ama határozatot hozták, hogy az *1885-diki országos kiállitás mücsarnokára ujabb pályázatot hirdetnek*, mert a f. é. augusztus 16-án kihirdetett első pályázatra beérkezett terveket a bizottság a kivitelre alkalmasaknak nem találta. *A pályázati hirdetés* szövege a következőképen hangzik: A kiállitási épületekre vonatkozó mult évi augusztus hó 16-án kiirt pályázat következtében a képzőmüvészeti csarnokra beérkezett pályatervek az országos bizottság által kivitelre nem fogadtatván el, ama csarnokra az orsz. biz. a következő pályázati hirdetést teszi közzé: A tervezendő épület egy képzőmüvészeti csarnok, tüzbiztos anyagból, 1100 □ m. befedett területtel. A tervezendő épületet illetőleg fentebb közölt területnagyság megállapitásán kivül más korlátozás nem tétetik, minthogy az akként terveztessék, hogy az iparcsarnokhoz viszonyitva az együttes benyomásnak hátrányára ne legyen. A styl, ugy nemkülönben az anyag megválasztása a tervezőre, illetőleg az ajánlattevőre bizatik. Megjegyeztetik azonban, hogy a tervezendő képzőmüvészeti csarnok tüzbiztos szerkezettel, diszes épületnek tervezendő. Az épület olyképen tervezendő, hogy az szükség esetén kibővithető, esetleg oldalszárnyakkal kiterjeszthető legyen a nélkül, hogy az épület külseje épitészeti szempontból változást szenvedne. — A pályázat a tervezésre és épitkezés kivitelére együttesen eszközlendő. Ebből kifolyólag köteles a pályázó nem csak a terveket, hanem ajánlatát a munkakivitelre is megtenni; mi végből az illető tervekhez a részletes költségvetés csatolandó. A kiállitási helyzetterv a kiállitási hivatal által (Budapest, Ferencz-József-tér, Nákóház) kivánatra rendelkezésre bocsáttatik. A pályázótól megkivántatik a tervezendő épület alaprajza, homlokzata, legalább egy metszetrajz, magyar nyelven szerkesztett tervmagyarázat és, a mint már fentebb emlitve volt, részletes költségvetés. — A pályázók kötelesek ajánlatot tenni arra nézve, hogy a kiállitás bezárása után az épületet az épitési költségnek mily százalékában vagy összegben hajlandók átvenni, vagy esetleg arra nézve, hogy az általuk tervezett és felépitett épületet a kiállitás tartamára mily bér mellett hajlandó átengedni. Az a pályamunka fog dijaztatni, illetőleg elfogadtatni, a mely diszes és helyes külseje mellett a kiállitási czéloknak a legjobban megfelel és a legolcsóbb. Két pályadij tüzetik ki és pedig az I-ső dij 1200 frt, a II-ik dij 800 frt. Az a pályadij-nyertes, a kinek a munka keresztül vitele ki fog adatni, pályadiat nem kap. Az a pályázó a kinek terve és ajánlata elfogadtatik, az köteles a szerződésnek megkötése előtt és a felszólitástól számitandó három nap alatt 20 százalék bánatpénz készpénzben vagy értékpapirokban letenni. A pályatervek és ajánlatok a budapesti kiállitási orsz. bizottsága czime alatt (Nákó-ház) lepecsételve, jeligével és jeligés levélkével ellátva adandók be. Beadási határidő 1884. február hó 20. déli 12 órája. Későbben érkező pályamunkák a pályázatból kizáratnak. A pályamunkák megbirálására alakitott biráló bizottság a következő tagokból áll: *Matlekovics* Sándor elnök, gróf *Zichy* Jenő másodelnök, dr. *Schnierer* Gyula, a kiállitási hivatal igazgatója, *Bobula* János épitész, *Hieronymi* Károly az osztrák-magyar államvasut igazgatója, *Steindl* Imre müegyetemi tanár, dr. *Szvetenay* Miklós kir. tanácsos és kamarai titkár, *Thék* Endre müasztalos, lovag *Ybl* Miklós müépitész. A biráló bizottság javaslata alapján a kereskedelemügyi miniszter jóváhagyásának fentartása mellett a kiállitási orsz. bizottság a pályázat felett véglegesen dönt. A birálat eredménye a beadási határidőtől számitott hat hét alatt fog közhirré tétetni. A pályanyertes tervek a kiállitási orsz. bizottság tulajdonát képezik, mely azok felett szabadon rendelkezik; a többi pályázók terveiket 3 hó alatt visszavehetik. A pályázatot illetőleg a kiállitási hivatal (Budapest, Ferencz József-tér, Nákó-ház) közelebbi felvilágositással szolgál.

KERESKEDELEM ÉS TŐZSDE.

⁂ **A budapest-pécsi vasut elsőbbségei**, mint azt már régebben jelentettük, csak kinyomtatásuk után bocsá tatnak ki, de mivel ez értékpapirok nyomatása még legalább is 14 napot igényel, azért a mai napig sem kibocsátásukról, sem pedig az elsőbbségek árfolyamainak meghatározásáról nem lehetett szó.

⁂ **A miskolczi terménycsarnok**, mint a választmánynak a rendes közgyülés részére készitett évi jelentéséből kitünik, alig egy évi fenállása óta igen szépen fejlődött. A csarnok 1883. évi október 28-án alakult 40 taggal, kiknek száma azóta 227-re szaporodott. A csarnoknak nyolcz alkusza és négy kereskedelmi megbizottja van. A csarnok választmánya a mult évben összesen 12 ülést tartott, melyeken folyó ügyeket intézett el és tiszteletbeli tagokat választott. A csarnok választott birósága összesen hat ügyet intézett el, két ügyben itéletet hozott, négy esetben a feleket békés uton kiegyeztette. A választmány a mult évi jelentésében a mult évi terményüzletre is kiterjeszkedven, azt igen kedvezőtlennek mondja, melyben a kereskedők nagyon csalódtak.

⁂ **Csőd.** «*Gerson* Perlesz» budapesti bej. bőrkereskedő ellen (kerepesi-ut 6. sz.) a budapesti kir. kereskedelmi és váltótörvényszéknél 1884. évi 2795. sz. alatt a csőd megnyittatott. Csődbiztos Nagy Ödön törvényszéki biró. Tömeggondnok Preyer Hugó ügyvéd. Helyettes dr. Nagy Dezső ügyvéd. Bejelentési határidő 1884. márczius 17-én. Felszámolási határidő 1884. április 1-én. Csődválasztmány megválasztása 1884. április 4.

⁂ **Fizetésképtelenségek.** A bécsi Kreditorenverein következő fizetésképtelenségekről tesz jelentést: Caniuga Frigyes kereskedő Bécsben, Hambock János szabómester Klagenfurtban, *Primás* János czipész Komáromban, *Alföldi* és *Goldmann* kereskedők Kecskeméten, *Pálfy* Ignácz kereskedők H.-M.-Vásárhelyen, Pick Jakab ruhakereskedő Karlsbadban, Rosenberg Juda üzlettulajdonos Czernoviczban.

BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE.

— Január 16. —

Gabonatőzsde.

A *buza*-üzlet iránya ma megszilárdult. A kinálat nagyon gyenge volt, a vételkedv mérsékelt és daczára annak, hogy malmok hajlandók voltak kisebb engedményeket tenni, jelentékenyebb forgalom még sem fejlődött ki és mintegy 6000 mm. adatott el métermázsánkint átlag 5 krral magasabb árakon. — Egyéb gabonanemek csekély forgalom mellett ugy árban mint irányban teljesen változatlanok. — Eladatott:

Buza. *Tiszavidéki* 100 mm. 78.5 k. 9.70 frt pótlékos, 100 mm. 78.2 k. 9.67½ frt. 100 mm. 77.4 k. 9.70 frt, 100 mm. 77.3 k. 9.60 forint, 100 mm. 77 k. 9.60 frt, 300 mm. 77 k. 9.65 frt, 200 mm. 76 k. 9.55 frt, 100 mm. 76 k. 9.50 frt, 200 mm. 76 k. 9.50 frt, mind három hóra.

Pestvidéki 150 mm. 79 k. és 100 mm. 78 k. 9.60 frt, 200 mm. 78 k. 9.60 frt, mind három hóra.

Felső-tiszavidéki 600 mm. 81 k. 9.87½ frt, 500 mm. 79.5 k. 9.72½ frt, mindkettő három hóra.

Aradi 1400 mm. 76 k. 9.45 frt, három hóra.

Bácskai 100 mm. 73.5 k. 9.10 frt, három hóra.

Bánsági 100 mm. 76 k. 9.50 frt, három hóra.

Rozs 900 mm. 7.75 frt, 200 mm. 7.90 frt, mindkettő készpénzen.

Árpa 400 mm. 8.15 frt, 300 mm. 7.30 frt, mindkettő készpénz.

Zab 200 mm. 7.10 frt, 100 mm. 7.10 frt, 100 mm. 7 frt, mind készpénzen.

Tengeri 500 mm. 6.75 frt készpénz.

Mai hivatalos effektiv árak:

Buza	ó, bánsági	76—80 kg	—.— frttól	—.— frtig
—	» tiszavidéki	76—80 kg	9.30 »	9.75 »
—	» pestvidéki	76—80 kg	9.20 »	9.70 »
—	» fehérmegyei	76—80 kg	9.20 »	9.70 »
—	» bácskai	76—80 kg	—.—	—.—
—	» északmagyarországi	76—80 kg	8.95 »	9.35 »
Rozs	ó,	70—72 kg	7.70 »	8.— »
Árpa	» takarmány	60—62 kg	7.15 »	7.40 »
—	» égetni való	62—64 kg	7.60 »	8.80 »
—	» sörfőzdei	64—66 kg	9.— »	10.30 »
Zab	»	37—40 kg	6.75 »	7 10 »
Tengeri	ó, bánsági	75 kg	6.75 »	6.80 »
—	» másnemü	73 kg	6.70 »	6.75 »
—		— kg	—.— »	—.— »
Köles		— kg	6.90 »	7.30 »
Repcze	uj, káposzta	— kg	—.— »	—.— »
—	» bánsági	— kg	—.— »	—.— »

Határidőüzlet meglehetős élénk forgalom mellett csendes irányban nyilt meg, de az üzlet folyamában megszilárdult. — Köttetett:

Délelőtt.

Szokványbuza tavaszra mintegy 30,000 mm. 9.28, 9.29, 9.30, 9.31, 9,33, 9.34, 9.35, 9.34 és 9.33 forintával.

Szokványbuza őszre mintegy 20.000 mm. 10.04, 10.05, 10.07, 10.08, 10.10 és 10.12 frtjával.

Déli tőzsde.

A déli tőzsdén gyenge volt a forgalom és csendes az irány. — Köttetett:

Szokványbuza tavaszra mintegy 5000 mm. 9.33 és 9.32 frtjával.

Szokványbuza őszre mintegy 5000 mm. 10.12 és 10.13 frtjával.

B.-tengeri május—juniusra mintegy 5000 mm. 6.66 és 6.65 frt között.

Déli 1 órakor hivatalosan zárulnak:

Szokványbuza tavaszra	frt 9.31	— 9.33—
Szokványbuza őszre	» 10.12	— 10.14—
Bánsági tengeri május—juniusra	» 6.65	— 6.67—
Szokványzab tavaszra	» 6.95	— 6.97—

Délutáni forgalom.

A délutáni forgalom mérsékelt volt; az irány szilárd. — Köttetett:

Szokványbuza tavaszra mintegy 20,000 mm. 9.32, 9.33, 9.34, 9 35, 9.36 és 9.35 frtjával.

Szokványbuza őszre mintegy 10,000 mm. 10.12, 10.13, 10.15, 10.18, 10.20 és 10.18 frtjával.

B.-tengeri május—juniusra mintegy 5000 métermázsa 6.66 és 6.65 frtjával.

Esti forgalom.

Az esti tőzsde szilárd irány mellett üzlettelen volt.

Esti 6 órakor zárulnak:

Szokványbuza tavaszra	frt 9.35	— 9.37—
Szokványbuza őszre	» 10.16	— 10.18—
B.-tengeri május—juniusra	» 6.64	— 6.66—
Szokványzab tavaszra	» 6.95	— 6.98—
Kaposzta-repcze aug.—szept.-re	» 14.3/8	— 14.1/2—

Terménytőzsde.

Terményekben mérsékelt volt a forgalom.

Szilva csendes, *boszniai* zsákáru 9—9.50—10.75 frton 56 kilókint minőség szerint.

Disznózsir pesti áru hordóval együtt 60⅜ forinton adatott.

Szalonna vidéki légenszáritott 47½ forinton vásároltatott.

Értéktőzsde.

Lanyhább londoni és párisi jegyzésekre a tőzsde ma nagyon le volt hangolva és főleg hitelrészvényekben nagy kinálat mutatkozott, minek következtében az érték árfolyama további 3½ frttal gyengült, a nélkül, hogy csak némi javulás is követte volna. Járadékok aránylag szilárdak voltak. Az utótőzsde eleintén mérsékelten javult, de végül ujból ellanyhult; az esti tőzsdén szintén javult előbb, de végül még is csak ellanyhult megint.

Előtőzsde.

Alacsonyabb külföldi jegyzésekre az előtőzsde lanyha irányban folyt le. Osztrák hitelrészvény 300.20 és 293.10 közt ingadozott, maradt 298.80 pénz, magyar hitelbank 298.50—296.50-en, magyar 4 százalékos aranyjáradék 88.75—88.65-ön, magyar papirjáradék 86.35—86.30, osztrák-magyar államvasut 316.75-ön vásároltatott.

11 óra 30 perczkor zárulnak: Osztrák hitelrészvény 298.30—298.40.

Déli tőzsde.

Miután a külföldi jegyzések ismét alacsonyabbak voltak és a contremine folyton adott, a déli tőzsdén tovább lanyhult az irány. Helyi értékek kevés figyelemben részesültek. Osztrák hitelrészvény 298.70 és 297.50 között ingadozott, maradt 297.60 pénz, magyar hitelbank 297.25 és 296.50 között mozgott, maradt 296.25 pénz, pesti magyar kereskedelmi bank 588 pénz. Befektetési értékek közül: Magyar 4 százalékos aranyjáradék 88.67½—88.60, magyar papirjáradék 86.32½—86.27½ frton köttetett; Egyéb értékek közül forgalomba jöttek: Erzsébet malom 217-en, budapesti közuti vaspálya 480-on, ujlaki téglagyán 119-en. Valuták és váltók szilárdak, német birodalmi márka 59.32½ frton vásároltatott.

1 óra 30 perczkor zárultak: Osztrák hitelrészvény 297.60—297.70, magyar hitelbank 296¼—296.50, magyar 4 százalékos aranyjáradék 88.55—88.60, magyar papirjáradék 86.25—86.30.

Praemiumüzlet: Árfolyamállás osztrák hitelrészvényben holnapra 4.50—5 frt; nyolcz napra 12—12.50 frt, egy hóra 20—22 forint.

Utótőzsde.

Délután valamivel jobb irányban indult az üzlet, de végre ujra ellanyhult. Osztrák hitelrészvény 299.20 és 297.40 között ingadozott, maradt 297.50 pénz; magyar hitelbank 295.75 és 297.25 között mozgott, maradt 296, magyar 4%-os aranyjáradék 88.65—88.57½, magyar papirjáradék 86.27½—86.35.

5 órakor zárulnak: Osztrák hitelrészvény 297.50—297.60.

Esti tőzsde.

Az esti tőzsde eleintén mérsékelten jobb irányt követett, de végül ujból ellanyhult. Osztrák hitelrészvény 298.40 297.20 között ingadozott, maradt 297.60, magyar hitelbank 295.¾—296½, magyar 4%-os aranyjáradék 88.70—88.62½, maradt 88.62½, magyar papirjáradék 86.35 86.30, osztrák-magyar államvasut 318½ pénz.

6 órakor zárulnak: Osztrák hitelrészvény 297.60—297.70, magyar 4 százalékos aranyjáradék 88.62½—88.65,

Felszámitolási árfolyamok.

Magy. 4% aranyjárad.	—.—	Osztrák hitelintézet	298.—
» 5% papirjáradék	—.—	Angol-osztrák bank	—.—
» általános hitelb.	—.—	«Union» bank	—.—
» pénzv.-éslesz.bank	—.—	Állami vasut	—.—
Tiszai és szegedi kölcsön	—.—	Déli vasut	—.—
Magy. jelzálogbank	—.—		

Sertéskereskedelmi csarnok.

Budapest-Kőbányán.

Kőbánya, jan. 16. Szedett sertések nagy mennyiségben hajtattak fel, miért az üzlet ismét lanyha. Magy. urasági, öreg nehéz 45—46 frt, fiatal nehéz 48—49 forint, fiatal közép 48— frt, könnyü —.— frt. Szedett nehéz 46—47, közép 45——46 forint, könnyü 43—46 forint. Romániai átmeneti, bakonyi nehéz 48—49 forint, átmeneti közép 46—47 forint, átmeneti könnyü 44—46 forint, eredeti nehéz —.——, átmeneti, közép ——— frt átmen. — Szerbiai nehéz 48—49, közép 46—48 forint, könnyü 44—46 frt. Hizó 1 éves élősulyban 4% ———, hizó két éves élősulyban 4% ———. Két éves hizó a vasutról mázsálva ———. Az árak hizlalt sertéseknél páronkint 45 kilos és 4 százalékos levonással kilogrammonkint értendők. Romániai és szerbiai sertések, melyek mint átmeneteliek adattak el, vevőnek páronkint 3 aranyban vám fejében megtérittettek,

BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE.

Előtőzsde.

Bécs, jan. 16. (Az «Egyetértés» távirata.) A mai előtőzsdén a lanyhult irányzat még erőteljesebben mutatkozott, mint tegnap, mivel a helyi üzérkedés nagyobbmérvü eladásokat eszközölt. Az üzlet ma is jelentéktelen maradt; a sorompónál épen semmi forgalom. Valuták változatlanul merevek.

11 órakor zárulnak: Osztrák hitelrészvény 298.60, *magyar hitelbank* 296.75, angol-osztrák bank 113.50, osztrák tartományi bank 112.60, tramway 220.20, osztrák-magyar államvaspálya 317, Károly-Lajos vasut 292.75, déli vasut 142.75, májusi járadék 79.75, *magyar 4 százalékos aranyjáradék* 88.75, husz frankos arany 9.60½.

Déli tőzsde.

A déli tőzsde bágyadtan indult, de később a kedvezőbb berlini jegyzésekre a hangulat javult, a minek következtében egyes nagyobb üzérek osztrák hitelrészvényt vásároltak. A játékpapirok árfolyamai megjavultak, a forgalom valamivel megélénkült. A sorompónál csend van, a vasutak és elhelyezési értékek bágyadtabbak. Váltók, valuták merevek. Zárlat eléggé kedvező a jobb párisi jegyzésekre.

2 órakor zárultak: Osztrák hitelrészvény 298.40, *magyar hitelbank* 296.50, angol-osztrák bank 112.50, unio-bank 109.80, bankegyesület 106, osztrák-magyar államvaspálya 318.20, Károly-Lajos vasut 292.75, gőzhajózási részvények 560, Lloyd részvények 621, elbavölgyi vasut 200.50, tramvay 220.10, déli vasut 141.90, májusi járadék 79.50, osztrák aranyjáradék 100.05, *magyar 4%-os aranyjáradék* 88.72, husz frankos arany 9.61, birodalmi márka 59.37½, osztrák alpesi bányatársaság 66.10.

Bécs, jan. 16. (*Magyar értékek hivatalos zárlata.*) Magyar földtehermentesitési kötvények 100.—, Erdélyi földtehermentesitési kötvények 99.50. 5½% magyar földh. int. záloglevél 101.—. Erdélyi vasut 169.75. Magyar keleti vasut 97.80. Magyar sorsjegy 112.75. Szőlődézsma váltsági kötvények 97.50. 6% aranyjáradék 121.15. Tiszavölgyi sorsjegyek 110.80. Magyar 4%-os aranyjáradék 88.72 Magyar vasuti kölcsön 139.75. Magyar hitelbank 296 50. Alföldi vasut 169.25. Magyar északkeli vasut 152.25, Keleti vasuti elsőbbség 92.80. Tiszav. vasut-részvény 248.50 Magy. lesz. és váltób. részv. 87.—. Kassa-oderbergi vasut 145.25. Magyar papirjáradék 86.45.

Bécs, jan. 16. (*Osztrák értékek hivatalos zárlata.*) Osztrák hitelrészvény 298.40. Déli vasut 141.90. 4%-os aranyjáradék 100.10. Váltó Londonra 121.15. Károly-Lajos vasut 293.—. 1864-es sorsj. 169.—. 1860-as sorsjegy 137.25, 4·2%-os ezüstjáradék 80.05. Török sorsjegy 20.50, Angol-osztrák bank 112.50. Államvasut 317.80. Napoleondor 9.61, 4·2%-os papirjáradék 79.47. Hitelsorsjegy 172.50. Váltó német bankhelyekre 59 35. Csász. kir. arany 5.69. Osztrák-magyar bank 846.—. Nyomott.

Esti tőzsde.

Bécs, jan. 16. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) Az esti tőzsde lanyhán nyilt meg. *Jegyeztek:* Osztrák hitelrészvény 297.30, *magyar hitelbank* 296, angol-osztrák bank 112.50, osztrák tartományi bank 112.80, tramway 221, osztrák-magyar államvaspálya 317.90, déli vasut 141.90, elbavölgyi vasut 201.25, *magyar 4 százalékos aranyjáradék* 88.72½.

Ot órakor zárulnak: Osztrák hitelrészvény 398.10, *magyar hitelbank* 296.—, angol-osztrák bank 113.25, unio bank 110.—, bankegyesület 106.27, osztrák tartományi bank 113.30, tramway 221.50, osztrák-magyar államvasut 318.10, Károly-Lajos vasut 293.50, déli vasut 142.25, elbavölgyi vasut 201.25, alpesi bányatársaság 66.40, *magyar 4 százalékos aranyjáradék* 88.77½, mérsékelt birodalmi márka 59.35. husz frankos arany 9.61. Valamivel javult.

Az esti tőzsde **zárlata után:** Osztrák hitelrészvény 297 után 297.30, *magyar 4 százalékos aranyjáradék* 88.65.

Végül marad osztrák hitelrészvény 297 és 296.50 után 296.40, *magyar négyszázalékos aranyjáradék* 88.60.

Bécs, jan. 16. (*Esti tőzsde.*) Osztr. hitelrészvény 297.30, Osztrák államv. részv. 317.80, Unio bank —.—. 1860. sorsjegy —.—. Angol-osztr. bank-részv. 112.80, 20 frankos 9.61, Déli vasut-részvény 142.—, Magyar hitelb. részvény 295.75, 1864. sorsjegy —.—, 4%-os m. aranyjáradék 88.72. Bágyadt.

Praemiumüzlet a bécsi értéktőzsdén.

Bécs, jan. 16. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) Osztrák hitelrészvény holnapra 3—3½ frt, nyolcz napra 9—9½ frt, egy hóra 18—19 forint, három hóra 30—32 forint. Egyéb változatlan.

Magánkamatláb: Első helyi váltóra 3½—3¾ százalék, távolabbi látra és domiczil váltóra 4—4¼ százalék.

BÉCSI GABONATŐZSDE.

Bécs, jan. 16. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) A tegnapi esti forgalomban beállott szilárdság ma is érvényben maradt, annál inkább is, mert rég idő óta ma ismét Amerikából is csekély szilárdságot jeleztek. *Buza* tavaszra indult 9.67 frton, emelkedett 9.75 frtig, május—juniusra jegyez. 9.90—9.95, őszre 10.32—10.35 frt. *Rozs* tavaszra 8.12—8.15, *zab* tavaszra 7.38—7.40 és *tengeri* május—juniusra 7—7.03. Jelentékenyebb üzlet azonban csak tavaszi buzaban volt.

Szesz ára tartott. Kész gabonaáru jegyez 30.75 frtot mint pénz.

Délután a hangulat jól tartott. *Buza* tavaszra 9.73—9.75, május—juniusra 9.92—9.94, őszre 10.33—10.35; *rozs* tavaszra 8.10—8.12, őszre 8.12—8.15; *zab* tavaszra 7.38—7.40; *tengeri* május—juniusra 7.02—7.04. *Kész áru* teljesen üzlettelen.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTŐZSDÉK.

Trieszt, jan. 16. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) Ingadozó. Váltó Londonra 121.10, olasz piaczokra 48.05, husz frankos arany 9.61, májusi járadék 79.45, *magyar 4 százalékos aranyjáradék* 88.75, Lloyd részv. 620, osztrák hitelrészvény 298.50, olasz járadék 48.10.

Berlin, jan. 16. Nyomott hangulat mellett a külföldi tőzsdéken uralkodó bágyadt irányzat és pangás felbátorították a kontreminet. Játék- és bankpapirok kináltattak. Vasuti papirok árfolyamai javultak. A külföldi értékek árfolyamai kevéssé hanyatlottak. Kamatláb 2⅞%. Az utótőzsdén az árfolyamok ism t emelkedésnek indultak.

Berlin, jan. 16. (Utótőzsde.) 4,2% papirjáradék —.—, 4.2% ezüst-járadék —.—. 6% magy. aranyjáradék —.—, 5% magyar papirjáradék —.—. 5% keleti vasut elsőbbs. kötv. —.—. Magy. hitelrészvény —.—. déli vasut részvény 241.—, kassa-oderbergi v.-részv. —.—, orosz bankjegyek —.—, II. kibocs. kel. kölcsön —.—. M. jelzál. hitelb.-részv. —.—, magyar országos bankrészv. —.—, 5% osztr. papirjáradék —.—, ultimo aranyjáradék —.—, 4% magyar aranyjáradék —.—, magyar kel. vas. kötv. —.—, hitelrészvény 517.50, osztrák államvasut részvény 537.—, Károly-Lajos vasut részv. 123.90, román vasut részvény —.—, bécsi váltóár —.—, 4% osztr. aranyjáradék —.—, magyar lészámitoló és váltóbank részv. —.—. Gyönge.

Frankfurt, jan. 16. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) Kezdetben bágyadt a londoni jegyzésre, később szilárdabb a kontremine fedezési vásárlásaira. Osztrák hitelrészvény 258.62, osztrák-magyar államvaspálya 268.25, osztr. déli vasut 119.12, Károly-Lajos vasut 247.12, váltó Bécsre 168.83, Londonra 20.38, Párisra 81. Kamatláb 2⅞%.

Frankfurt, jan. 16. (*Esti tőzsde.*) Papirjár. —.—, ezüst járadék —.—, 4% osztrák aranyjár. —.—, Osztr. hitelrészv. 562.87, osztrák államvasut 267.87, déli vasut részv. 119.12, magyar galicziai vasut —.—, váltóár Bécsre —.— magyar leszámitoló- és váltóbank —.—, osztrák járadék —.—. Magyar orsz. bankrészv. —.— 5% osztr. papirjár. —.—, 4% magy. aranyjár. —.—, 5% magyar papirjáradék —.—, osztrák-magyar bankrészvény —.—, Károly-Lajos vasut 246.75, Erzsébet nyugati vasut —.— 4½ százalékos földhitel záloglevél —.—. Bágyadt.

Páris, jan. 16. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) A tőzsde meglehetős szilárd irányzattal indult, de később az ottomán bank erős lanyhultsága következtében bágyadt. Ehhez hozzájárultak a Mobilier Espagnol nagymérvü eladásai. Az a hir is járta, hogy az ottomán bank osztaléka csak 22 frank lesz, amit azonban alaptalan feltevésnek tartottak. Megjegyzendő, hogy a franczia járadékok és egyiptomi aránylag szilárdak, az utóbbi keresett is.

1 óra 30 perczkor zárultak: 4½%-os járadék 106.77, osztrák-magyar államvaspálya 660, osztrák déli vasut 312.50, olasz járadék 90.95, török 8.72, egyiptomi 331.87, török sorsjegy 41.75, ottomán bank 656.25, Fonciere 12.41, osztr. tartom. bank 486.25, Szuez részv. 1995, spanyol 56.62. Határozatlan

3 óra 40 perczkor zárultak: 4½%-os járadék 106.67, 3%-os járadék 76.47, törlesztési járadék 77.60, osztrák-magyar államvaspálya 660, osztr déli vasut 312, *magyar 4%-os aranyjáradék* 74⅛. Ultimo árfolyamok. Az irányzat bágyadt.

London, jan. 16. (Az «Egyetértés» tudósitójának távirata.) Egyiptomi 65.81, spanyol 56.56, török 8.62, ottomán bank 16.18, osztrák déli vasut 12.43, olasz járadék 90.25, *magyar 4 százalékos aranyjáradék* 73.25.

Külföldi értéktőzsdék zárlata.

Az árfolyamok az illető helyi szokványok szerint készpénzben, medióra vagy ultimóra értendők, e szerint a mellékelt paritás is készpénzre vagy medióra illetőleg ultimóra értendő. A készpénz-árfolyamok *K*-val, a medióra *M*-mel, az ultimóra *U*-val vannak megjelölve. Magától értetődik, hogy afenti átszámitásokhoz még a transakczió-költségek, továbbá a medió- és ultimó-árfolyamokhoz azonkivül még a mindenkori budapesti prolongáczió-tételek is számitásba veendők. A *-gal jelölt értékek a budapesti tőzsdén nem jegyeztetnek. Átszámitási árfolyam 100 márka vista = 59 frt 40 kr. 100 frk vista = 48 05 kr.

Január hó 16		Árfolyam	Budapesti egyenleg	Különbözet az utolsó zárlathoz képest osztr. é
PARIS.				
*Franczia 3%-os járadék		76.47	——	——
* « 4½%-os «		106.67	——	——
Osztrák-magyar államvasut	M	660.—	316.71	— 2.03
Osztrák déli vasut	M	312.—	149.50	+ 0.39
*Osztrák földhitel-részv.-társaság		—.—	——	——
*Franczia törleszthető járadék		77.60	——	——
Magyar 6%-os aranyjáradék	U	——	——	——
Osztrák 4%-os aranyjáradék	M	——	——	——
Magyar vasuti kölcsön	U	——	——	——
Magyar jelzáloghitelbank	K	——	——	——
Bécsi uniobank	K	——	——	——
Magyar 4%-os aranyjáradék	U	74.13	88.70	— 0.23
Magyar 5%-os papirjáradék	U	——	——	——
Magy. leszám. és pénzv.-bank	K	——	——	——
Magyar országos bank	K	——	——	——
BERLIN				
Osztrák 4.2%-os papirjáradék	K	66.70	79.63	——
« 5 %-os «	K	78.70	93.85	——
« 4.2%-os ezüstjáradék	K	67.60	80.34	+ 0.11
« 4 %-os aranyjáradék	K	84.60	100.73	— 0.11
Magyar 6%-os aranyjáradék	U	102.50	121.86	——
» 4%-os «	U	75.—	89.17	— 0.11
« 5%-os papirjáradék	U	72.70	86.54	— 0.11
« keleti vasuti kötvények	K	78.20	92.95	——
Keleti v. 5%-os elsőbbs. kötv.	K	98.—	116.39	— 0.22
Osztrák hitelrészvény	U	517.—	299.05	— 3.56
Magyar hitelbank	U	——	——	——
Osztrák-magyar államvasut	U	537.—	318.92	— 0.59
Osztrák déli vasut	U	241.—	142.94	— 1.79
Károly-Lajos vasut	U	123.50	293.33	— 2.38
Kassa-oderbergi vasut	K	61.40	145.97	——
*Román vasuti részv.		——	——	——
Orosz bankjegy		197.30	117.20	— 0.29
Váltó bécsi piaczra		168.20	59.41	——
*Keleti kölcsön II. kib.		56.10	—.—	——
Magyar jelzáloghitelbank	K	——	——	——
Magy. leszám. és pénzv.-bank	K	——	——	——
Magyar országos bank	K	——	——	——
FRANKFURT.				
Osztrák 4.2%-os papirjáradék	K	66.43	79.33	— 0.41
« 5 %-os «	K	——	—.—	——
« 4.2%-os ezüstjáradék	K	67.50	80.23	— 0.15
« 4 %-os aranyjáradék	K	84.68	100.82	+ 0.06
Magyar 6%-os aranyjáradék	U	102.25	121.57	— 0.14
« 4%-os «	U	74.75	88.89	— 0.20
« 5%-os papirjáradék	U	72.88	86.74	— 0.02
Osztrák hitelrészvény	U	258.25	298·90	— 4.46
Osztrák-magyar bank	K	—.—	—.—	——
Osztrák-magyar államvasut	U	267.62	318.06	— 2.28
Károly-Lajos vasut	U	246.75	293.15	— 2.16
Osztrák déli vasut	U	119.25	142.06	— 1.48
Erzsébet osztrák nyugoti vasut	K	191.75	227.86	— 0.74
Magyar-gácsországi vasut	K	—.—	—.—	——
Tiszavidéki v. elsőbbs. kötv.	K	—.—	—.—	——
Váltó bécsi piaczra		168.32	59.37	— 0.02
4½%-os földhitelint. záloglevél	K	79.—	94.15	——
Magy. leszám. és pénzv.-bank	K	——	——	——
Magyar hitelbank	U	——	——	——
Magyar jelzáloghitelbank	K	——	——	——
Magyar országos bank	K	——	——	——

KÜLFÖLDI ARUTŐZSDEK.

Newyork, január 15. (Kabelsürgöny.) Gyapot Newyorkban 10¹¹⁄₁₆, Neworleansban 10⁷⁄₁₆. — Petroleum Newyorkban januárra 9½, Philadelphiában januárra 9⅜. — Nyers petroleum 7¾. United pipe line certificates 108. — Liszt 350. Piros őszi buza helyben 105.50 (= 9.60 forint), januárra 104.25 (= 9.49 frt), februárra 106.50 (= 9.70 forint), márcziusra 109 (= 9.92 frt) 100 kilokint. — Tengeri 62¾ forint. Czukor (Fair rafining Muscovados) 5¹³⁄₁₆. Rio kávé 12½. — Zsir (Wilcox jegyü) 9⁷⁄₁₆, (Fairbank jegyü) 9¼. — Gabonafuvardij imperial-quarterenkint Észak-Amerikából az angol kikötőkbe és az ezekkel egy magasságon fekvő kontinentális kikötőkbe 4 (= 1.08 frt 100 kilokint). — Napi felhozatal gyapotból 18,000 bál.

Külföldi árutőzsdék zárlata.

Gabonaszállitási dij waggon-rakományokban 100 kilokint értendő. Beviteli vám Németországba 100 kilo buzáért, rozsért és zabért 1 márka, árpáért, tengeriért s bükkönyért ½ márka, lisztért 3 márka, malátáért 1.20 márka. Beviteli vám a Svájczba 100 kilo gabonáért 0.30 frank, malátáért 0.60 frank, lisztért 1 frank. Átszámitási árfolyam a német piaczokra 100 márka vista 59 forint 40 kr. Párisra 100 frk vista 48 frt 05 kr.

Január hó 16	Árfolyam	Budapesti egyenleg	Különbözet utolsó záráthoz képest osztrák ért.
PÁRIS.			
Buza folyó hóra	22.90	11.—	+ 0.04
— februárra	23.30	11.20	+ 0.10
— márczius-áprilisra	23.60	11.34	——
— márcziustól 4 hóra	24.10	11.58	——
Liszt folyó hóra	48.25	14.59	——
— februárra	48.75	14.74	——
— márczius-áprilisra	50.—	15.12	+ 0.06
— márcziustól 4 hóra	51.10	15.45	+ 0.09
Olaj folyó hóra	81.25	39.05	+ 0.25
— februárra	80.25	38.56	+ 0.22
— márczius-áprilisra	79 25	38.08	— 0.12
— májustól 4 hóra	79.—	37.96	+ 0.24
Szesz folyó hóra	45.25	23.69	— 0.39
— februárra	45.75	23.95	— 0.26
— márczius-áprilisra	46.50	24.08	— 0.65
— májustól 4 hóra	48.—	25.38	— 0.13
Szállitási dij: Budapestről	8.27	3.93	
— « Bécsből	7.87	3.74	
BERLIN.			
Buza április-májusra	175.—	10.40	+ 0.06
— junius-juliusra	179.—	10.63	+ 0.06
Rozs januárra	146.50	8.70	+ 0.01
— április-májusra	147.50	8.76	+ 0.04
Zab januárra	—.—	—.—	——
— április-májusra	129.75	7.71	+ 0.02
Olaj januárra	66.—	39.20	+ 0.06
— április-májusra	66.90	39.73	— 0.07
Szesz januárra	48.90	29.04	— 0.07
— április-májusra	49.60	29.46	— 0.06
Szállitási dij: Budapestről	3.93	2.30	
— « Bécsből	3.24	1.90	
STETTIN.			
Buza április—májusra	179.—	10.63	+ 0.06
— május-juniusra	180.50	10.72	+ 0.06
Rozs április—májusra	144.—	8.55	+ 0.03
— május-juniusra	144.50	8.58	+ 0.03
Olaj januárra	65.50	38.91	——
— április—májusra	65.50	38.91	——
Szesz kész szállitásra	47.70	28.33	+ 0.11
— januárra	48.20	28.63	+ 0.12
— április—májusra	49.20	29.22	——
— junius-juliusra	50.60	30.06	——
Repcze januárra	—.—	—.—	——
Szállitási dij: Budapestről	4.81	2.80	
— « Bécsből	3.62	2.10	
KÖLN:			
Buza márcziusra	17.80	10.57	+ 0.06
— májusra	18.20	10.82	——
Rozs márcziusra	13.80	8.20	——
— májusra	14.40	8.52	——
Olaj kész szállitásra	35.50	42.17	——
— májusra	34.50	40.99	+ 0.12
Szállitási dij: Budapestről	5.95	3.45	
BOROSZLÓ.			
Buza	19.80	11.76	——
Zab	14.—	8.32	——
Olaj	48.50	28.81	+ 0.06
Rozs	15.40	9.15	——
Repcze	29.40	17.46	——
Tengeri	14.—	8.32	——
Szállitási dij: Budapestre	2.95	1.71	——

NAPIREND: Január 17-én.

Naptár: Csütörtök. — Római kath.: Remete apostol. — Prot.: Remete Antal. — Görög-orosz: (január 5.) Theopempt. — Zsidó: (teb. 19.) — Nap kél 7 ó. 44 p., nyug. 4 ó. 37 p. — Hold kél 10 ó. 28 p. este, nyug. 9 ó. 47 p. regg.

Horvát miniszter fogad d. e. 10-től d. u. 2-ig.

A képviselőház ülése d. e. 10 órakor.

A Szent István-társulat választmányi ülése d. u. 4 órakor saját helyiségében.

Az orsz. iparegyesület ipariskolai felügyelő bizottságának ülése d. u. 5 órakor.

A fővárosi iparosok körének felolvasó estélye 8 órakor. Felolvasó: P. Szathmáry Károly.

A budapesti kereskedő ifjak társulatának felolvasó estélye ½9 órakor. Felolvasó: Várady Antal.

A tud. és műegyetemi olvasókör bizottsági ülése d. u. 5 órakor.

Állandó gyümölcskiállitás a Köztelken d. e. 10—12-ig és d. u. 2—4-ig.

Gazdasági és tanszermuzeum a Köztelken d. e. 10—12-től d. u. 2—4-ig.

Iparművészeti muzeum a műcsarnok épületében d. e. 9-től d. u. 1-ig.

Műszaki iparmuzeum a kerepesi-uton (Beleznay-kert) nyitva d. e. 9—1-ig és d. u. 3—7-ig.

Egyetemi füvészkert az üllői-uton d. e. 8—12 és d. u. 2—4.

Muzeumban: term. rajz és népismetár d. e. 9— d. u. 1.

Muzeumi könyvtár d. e. 9-d. u. 1 óráig.

Egyetemi könyvtár d. u. 3—7.

Akadémiai könyvtár d. u. 3—7-ig.

Állatkert nyitva egész nap.

Kivonat a hiv. lap jan. 16-i számából.

Árverések a fővárosban. Konrad Antalné 556 forintra becs. ingatl. febr. 26 (I—III). Kafka Ferenczné 17,636 forintra becs. ingatl. febr. 1 (aradi-utcza). Oblath Katalin 666 frtra becs. ingóságai jan. 17 (agród-utcza 3). Feldman Márton 404 frtra becs. ingóságai jan. 18 (vadász-utcza 15).

Árverések a vidéken. Pancsovai takarékpénztár 9800 forintra becs. ingatl. febr. 12 Pancsova. Dvoncz István 2298 frtra becs. ingatl. jan. 24 Bars-Szent-Kereszt (Körmöczbánya). Kádár Krisztina 4244 frtra becs. ingatl. ápril 4 Beregszász. Báró Perényi Zsigmond 11,665 forintra becs. ingóságai jan. 31 Nagy-Szöllős. Békásy Héder 2200 forintra becs. ingóságai febr. 12 Kasz. Feuerlicht Sámuel 1500 frtra becs. ingatl. jan. 28 Ungvár. Holbig Józsefné 1167 forintra becs. ingatl. márcz. 20 Soroksár (pestv. tvszék). Steiner Simon 9598 forintra becs. ingóságai jan. 28 Zala-Egerszeg.

A kis lottó huzásai január 16-án.

Brünn 85 75 29 12 36

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:
Csávolszky Lajos.

IDEGENEK NÉVSORA.

Fehér hattyu szálloda.
Váradi I. F.-Szentmárton
Szavets D. Orsova
Altmann Gy. F.-Gyarmat
Stein Gy. Sz.-Szállás
Hoffer M. M.-Berény
Hetényi I. Zsolt
Bezák L. Ozora
Ehrenfeld M. Nyitra
Blau M. Örkény

Hungária szálloda.
Mr. Oldham R. Anglia
Balogh K. Füss
Tua Teresina Genua
Basch Gy. Budapest
Masjon Anna Nagyszeben
Schlotterbeck A. Szatmár
Nogáll K. Kalocsa
Fischhof S. Páris
Rokstadl M. Eibenstock
Lichtschein A. Dob
Bünger K. Brünn
Grünfeld M. Bécs
Süss Zs. Bécs
Grossmann Gy. Bécs
Witte Gy. Bécs
Winheim P. Bécs
Lampelmayer K. Bécs

István fhg. szálloda.
Weisz B. Kaposvár
Szönyi Zs. Izsák
Lövi N. Izsák
Melocco L. Ujvidék
Ristics D. Gyurgyevó

Marchal-szálloda az «Angol királynő» hez.
B. Bánffy D. Erdély
Latinovits A. nej. Duka
Vojnovits M. T.-Kanizsa
Satzger K. Bécs
Mitrinszky G. Posen
Dimitrievits G. Szabadka
Rigyitzky P. Lugos
Wiener L. Bécs
Rosner I. Bécs
Rühringer G. Drezda
Kopstein I. Siófok
Medgyessy S. V.-Mikula

London szálloda.
Paszmann I. Szeged
Opitz T. Bécs
Remch J. Prága
Schaffer Anna Bajmok
Politzer I. Szeged
Czineli M. Szeged

Magyar király szálloda.
Hámos A. Gömör
Korics E. Zombor
Klinovszky J. Pécs
Liebermann J. Becskerek
Fuchs M. N.-Palánka
Kühlberger I. B.-Füred
Lederer M. Lackenbach
Czuczák L. A.-Alap
Kiess M. Bécs
Sigmond S. Bécs

Nemzeti szálloda.
Gr. Szirmay A. Borsod
Waik M. B.-Tur
Glück M. Alvincz
Ganczaugh M. Borsod
Probstner B. Borsod
Szabó V. Attala
Miksa E. Tordu
Mayer P. Teschen
Ifj. Váncza M. Miskolcz
Prochaska P. Pancsova

Páris szálloda.
Patkes M. Szeged
Goitein L. Ada
Moskovitz I. Arad
Kohn M. Madaras
Kattner S. T.-Becse
Müller L. Debreczen
Jakobi I. Nagyvárad
Magen M. Szered
Schuster A. Bécs

Pannonia szálloda.
Nagy S. Ipolyság
Felletár Gy. Vinga
Dumcsa I. Szentendre
Kóssa A. Debreczen
Somogyi F. Szolnok
Sztarek T. Sajóvámos
Dr. Weinberger Ungvár
Virányi S. Ungvár
Vadnay A. Zánka
Salzberger S. Dab
Politzer M. Dömsöd
Szikray Ö. Pozsony
Kinelovits M. Szolnok
Lavatka B. N.-Abony
Ungar D. Dévény
Horváth L. Veszprém

Schmidt-Orient szálloda.
Dr. Stahlberg E. Hannover
Wiltchefsky A. Lemberg
Gerhard J. Berlin
Petrás A. Olop
Sziklay J. Kolozsvár
Schwartz J. Szabadka
Almásy K. Tolna
Czucz E. Pécs
Vitális M. Irsa
Leitner G. Bécs
Neumann S. Kassa
Gross M. Zimony
Feugel D. Ungvár
Varga K. Belényes
Pataky S. Csongrád
Adler M. Eger

Tigris szálloda.
Simonyi M. Paks
Fried K. Nagysurány
Liebhardt E. Bécs
Skaril E. Grácz

Erzsébet szálloda.
Pilissy F. Rozvány
Schlegel M. Pozsony
Dr. Kovács I. Szeged
Nagy K. Gerle
Özv. Gál I.-né S.-Szentgyörgy
Fonfeder M. Ürmény
Steiner I. Almás
Nemes G. Vácz
Krausz M. Keszthely
Mályva B. Beszterczebánya

Vadászkürt szálloda.
König M. Sz.-Fehérvár
Metzner Gy. S.-A.-Ujhely
Vásárhelyi B. Arad
Boros G. Arad
Henrich S. Arad
Kovács L. Paks
Dani I. Kompolt

Gradwol E. Pécs
Lion A. Hamburg
Schauer J. Nürnberg
Strausz R. Nürnberg
Ehlisz G. Romscheid
Ummer E. London
Grünbaum I. Bécs
Freund F. Bécs
Steinwarg F. Bécs
Leven A. Bécs

Európa szálloda.
Zdeborszky J. Zalatna
Kupelwieser P. Wittkovitz
Holcz E. Wittkovitz
Husserl L. Brünn
Pick M. Zsombolya

Fehér ló szálloda.
Gr. Rédey A. Erdély
Szemeri A. Somogy
Együd I. Lopujtán
Czetler A. T.-Ságh
Francsek P. Tura
Mozer A. Welri
Welter A. Nagyvárad
Wigner M. Gyömrő
Ruff A. Bécs
Szeblinger M. Csanád
Preisz S. R.-Csaba

Elhaltak Budapesten 1884. jan. 14.

Marschal J. 52 é. kalauz lakástalan agybántalom. Saller M. 29 é. II. k. hajós-u. 13. tüdőlob. Fahl E. 47 é. asztalos VII. k. Izabella-u. 25. tüdővész. Weisz B. 45 é. kdő utról csontszu. Sztrecska B. 17 é. napsz.-nő IX. k. malom-u. 15. agylob. Rothling J. 54 é. czipész VIII. k. Mária-Terézia-tér 16. bronchitis. Schwarz V. 71 é. kdő VIII. kőfaragó-u. 5. tüdőlegdag. Bachus G. E. 36 é. kőmives neje VIII. k. Hunyadi-u. 3. sorvadás. Lukovitz J. 75 é. zenész neje VIII. k. német-u. 11. vizkór. Prohaszka E. 45 é. napsz.-nő VIII. k. kender-u. 6. gümőkór. Záhonyi L. 2 é. betűszedő fia VIII. k. nap-u. 32. hökhurut. Schlinghof J. 2 é. eszterg. fia VIII. k. tömő-u. 23. bélhurut. Kühl G. 2 é. kémüves fia VIII. sárkány-u. 11. roncsoló toroklob. Mayer F. 63 é. szabó VII. k. akáczfa-u. 3. tüdővész. Szendler M. 50 é. napsz.-nő VII. k. Klauzál-u. 9. kimerülés. Peech M. 43 é. napsz.-nő VIII. k. József-u. 10. rák. Kafka S. T. 81 é. özv. IX. k. soroksári-u. 5. kimerülés.

NYILT-TÉR.

Ifjusági lapok.

A Hasznos Mulattató

czimü ifjusági képes lap

12-ik évfolyamának ujévi első száma

(Szerkeszti és kiadja: **Dolinay Gyula**)

a következő tartalommal jelent meg.

Év kezdetén. Költemény **Várady Antal**-tól. **Képpel.** Az édes mostoha. Elbeszélés. Irta: B. **Büttner Lina.** A drága gyürü. Költemény. Persa eredetiből Dr. **Erődy Béla.** Boldog ujévet! **Thewrewk István.** Az ujévhez. Költemény. Az ezredik év... Költemény **Földváry István**-tól. A jégen. **(Képpel).** A kis hadsereg. **(Képpel.)** A hol nincs uj év. **Tóth Béla.** Betegen. **(Két képpel).** Akarj! Költemény **Léval Sándor**-tól, A rágalom. Mese. **(Képpel).** Hittérités. **(Képpel.)** A jó nagynéne. **(Képpel).** Az ujévi ajándékok és üdvözlések. A vándorló legény. Költemény. **Inczédi László**-tól. Nagyapónál. Csevegések egyről-másról. Irta **Mayer Miksa.** **(Képpel.)** Rövidlátás a tanulói életben. Háromszinü. Költemény. **Várkonyi Dezső**-től. Szomoru ujév. **(Képpel.)** A testvérek. **(Képpel.)** Bemenet ingyen. Tréfa. Szeliditett fóka. **(Képpel.)** Zsugori. Költemény. Francziából forditotta: **Bogdánfy Lajos.** A Balaton tó eredete. **György Aladár.** Feladványok. Vegyes hirek. — Fél iv melléklet a magyar királyok és hősök arczképcsarnokából: **Batthyányi Lajos** az utolsó nemzet. nádor, **Hadik Endre tábornok** arczképeik és életrajzaik — A diszes, uj czimképpel ellátott boritékon: Felhivás, Névsor stb.

A Hasznos Mulattató megjelenik **harmadfél iven**, boritékkal havonkint kétszer érdekes, gazdag tartalommal, gyönyörü kiállitásban, szép képekkel, szines boritékba füzve. **Előfizetési ára** egész évre **4 frt**, félévre **2 frt.** Az eddig megjelent 23 ivnyi történelmi mellékletért **65 kr.**

A ,Lányok Lapja'

czimü képes folyóirat

10-ik évfolyamának ujévi első füzete.

(Szerkeszti és kiadja; **Dolinay Gyula**)

a következő tartalommal jelent meg:

Ujév éjjelén. Rajz, irta **Kisfaludy Atala.** — Imádkozó hölgy albumába Költemény. **Ábrányi Emil**-től. — Boldog uj évet! **Két képpel.** — Madárfogás. **Három képpel.** — A kandallónál. Költemény **Földváry István**-tól. — Az öt forint. Beszélyke **B. Büttner Linától.** — Ezer éve... Költemény. — Télen. — **Az örök tél országában. Két képpel.** — A játszók. Külön szines papirra nyomott **képmelléklet.** Vigasz. Költemény **Perényi Kálmántól.** — A néni meséi. Irta: **Majthényi Flóra.** — A szorgalmas. **Képpel.** — A nagy szerencsétlenség. **Képpel.** — A szeretet. Költemény. — Ezer helyett ezernyolczszáz. Rajz. **Thewrewk István**-tól. — Ujdonságok. — Az ujon rajzolt diszes czimlap **boritékon:** Sakkrejtvény, Számrejtvény Betü talány koczkarejtvény.

A Lányok Lapja megjelenik **két iven** boritékkal, havonként kétszer, gyönyörü szép kiállitásban, művészi képekkel, rendkivül gazdag tartalommal, égszinkék boritékba füzve. **Előfizetési ára: egész évre 4 frt, félévre 2frt.** Külön az eddigi 23 iv történelmi mellékletre **65 kr.**

Kiadóhivatal: Budapest, zöldfa-utcza 32.

Kávéházi jelentés.

Ezennel van szerencsém a n. é. közönséget tisztelettel értesiteni, miszerint *sugárut 30. sz.* alatti kávéházamban legujabb szerkezetü

LOVÁSZ-TEKEASZTALT

állitottam fel, melyet szives figyelmébe ajánlok. Tisztelettel **Seeman Károly**, kávés. 8742

SZINHÁZAK ÉS MULATSÁGOK.

NEMZETI SZINHÁZ.

Budapest, január 17-én.

PHILEMON és BAUCIS

Dalmü 2 felv. Irták Barbier Gy. és Carré M. Forditotta id. Ábrányi Kornél. Zenéjét szerzette Gounod Károly.

Személyek:
Jupiter — Ney
Vulkán — Köszeghy
Philemon — Pauli
Baucis — Maleckyné

Ezt megelőzi:

SATANELLA.

Eszményi ballet 4 képben. Irta Taglioni Pál. Zenéjét szerzették: Pougni és Hertel. Betanitotta Campilli Fr. balletmester.

Személyek:
Satanella — Coppini Zs.
Montenero — Rethei L.
Berta — Mayerhoffer
Carlo — Pini Henrik
Stefano — Campilli
Sátán — Weisz R.
Szolga — Gergely
Geneviéve — Vidorné
Florette — Aranyossiné
Julie — Vári Irma
Coralie — Őri Margit
Picard — Kassai
Az orvos — Mezei
De Mailly — Pinter
D'Estrées — Munkácsi
Marton — Ujvári
Lafleur — Kovács
Marest — Komáromi
Egy rendőr — Magyari
Inas — Juhász
Boltos — Bónis
Kocsivezető — Sánta
Kocsis — Kiss M.
Énekes — Deréki
Koldus — V. Kovács

Kezdete 7 órakor.

Holnap, január 18-án.

Rip van Winkle.

NÉPSZINHÁZ.

Budapest, január 17-én.

KÉT ÁRVA.

Népdráma 5 felvonásban és 8 képben, zenével. Irták D'Ennery és Cormon. Forditotta Ukki I. Zenéjét szerzette Serly Lajos.

Személyek:
Liniéres gróf — Horváth
Diane — Klárné
Vaudrey Roger — Rónai
Presles — Szabó
Henriette — Rákosi Szidi
Louise — Tóth Ilonka
Frochardné — Párténying
Jacques — Tamássy
Péter — Eöry
Marianne — Sik Gizella

Kezdete 7 órakor.

Holnap, január 18-án

Rosenkranz és Güldenstern. Ezzel:

Őszi napsugár.

VARSZINHÁZ.

Budapest, jan. 17-én.

A kis szórakozott.

Vigjáték 3 felvonásban, irták Barrière és Gondinet.

Személyek:
Champanet — Szigeti J.
Grimoine — Ujházi
Jules Carpiquel — Náday
Don Stéphano — Vizvári
Joseph — Faludi
Céleste — G. Csillag
Cécile — Palotay P.
Elmire — Györgyné
Olympia — Vizváriné
Le Trottin — Adorján B.
Justine — Gaal I.

Kezdete 7 órakor.

NÉMET SZINHÁZ.

Igazgató és tulajdonos *Lesser Szaniszló.*

Budapest, január 17-én.

TUA Teréz utolsó hangversenye.

Követi:

OH, DIE JUGEND!

Vigj. 4 felv.

Kezdete 7 órakor.

Friss reggeli kávé 10 krajczár.

KÁVÉHÁZ A Zöldfa- s borz-utcza sarkán. Valódi török kávé 12 kr.

KECSKEMÉTI HÁZHOZ Minden este **DUDÁS PÁL**

Valódi török kávé 12 kr.

8726 *Friss reggeli kávé 10 krajczár.*

!ORPHEUM!

hajós-utcza 27. szám alatt.

Ma nagy előadás.

Mr. Melas, a legjobb jelmezváltozási müvész első fellépte, valamint a még egy nő által sem látott eliquibrista forgó gömbön. Azonkivül Mr. Delepiére és családja, the Mephisto, Hottentottok, Emil Lorenz, Brothers, Pooles, Don Espardo, Haydn, Tawn és Jacobson hires clown. 8615

Lindau k. a. énekesnő fellépte.

VIZÁLLÁS 1884. jan. 16.

Névszerint	Méter 0 fölött	alatt	Változik	Névszerint	Méter 0 fölött	alatt	Változik
Duna				**Tisza**			
Pozsony	1.85	—	apadó	M.-Sziget	0.58	—	változtl.
Komárom	1.66	—	apadó	Beregszász	—	—	—
Budapest	1.95	—	apadó	Sárospatak	—	—	—
Mohács	2.82	—	apadó	Szatmár	—	—	—
Vukovár	—	—	—	Tokaj	0.56	—	apadó
Ujvidék	2.75	—	apadó	Szolnok	0.51	—	áradó
Pancsova	0.89	—	áradó	Szeged	0.82	—	apadó
Orsova	1.78	—	változtl.	**Körös**			
Dráva				B.-Gyula	—	—	—
Barcs	—	30	apadó	**Maros**			
Eszék	0.67	—	áradó	Arad	—	—	—
Száva				**Béga**			
Mitrovicza	2.21	—	apadó	Temesvár	0.13	—	áradó

IDŐJÁRÁS jan. 16. regg. 7 órakor.

Az időjelző-intézet távirati jelentése.

Állomások	Légnyomás mm 700 +	Szél iránya és ereje (1—12)		A hőmérséklet Celsius-fokban	Csapadék mm	Felhőzet
Arad	65.5	EK	1	— 5.8	✱12	≡
Beszterce	64.5	◎		— 10.0	✱3	●
Beszterczebánya	63.6	◎		— 2.3	✱3	○
Budapest	64.8	NY	6	+ 0.2	—	○
Csáktornya	66.7	D	1	— 4.8	—	○
Debreczen	—	◎		— 5.4	—	●
Eger	66.1	EK	4	— 7.4	✱2	◔
Eszék	—	—		—	—	—
Fiume	66.7	E	2	+ 3.6	—	◑
Késmárk	66.2	E	4	— 3.6	✱6	◔
Keszthely	66.3	E	3	+ 1.8	—	◕
Kolozsvár	64.4	K	2	— 5.6	✱4	∞
Magyar-Óvár	66.9	ENY	4	+ 0.7	2	◑
Mármaros-Sziget	63.8	E	1	— 5.0	✱4	●
Nagy-Enyed	66.1	NY	1	— 5.9	—	≡
Nagy-Szeben	64.3	E	1	— 4.8	✱2	≡
Nagyvárad	65.6	DK	2	— 2.5	✱4	●
Orsova	63.2	E	2	— 1.0	—	○
Pancsova	64.3	EK	1	— 2.6	✱7	≡
Selmeczbánya	66.3	ENY	9	— 3.0	✱2	◔
Sopron	67.6	ENY	2	+ 3.0	3	○
Szatmár-Németi	63.2	K	2	— 3.8	✱6	●
Szeged	—	—		—	—	—
Sepsi-Szt-György	65.0	◎		— 4.5	✱1	●
Szolnok	66.0	E	2	— 6.3	✱7	○
Temesvár	66.7	E	2	— 6.6	✱7	≡
Trencsén	66.2	DNY	1	— 0.2	1	◔
Ungvár	60.7	DK	2	— 4.2	✱6	●
Zágráb	67.2	EK	2	— 3.9	—	○
Bécs	67.5	ENY	3	+ 1.6	3	●
Bregenz	75.6	DNY	1	+ 1.4	21	●
Lesina	64.7	E	2	+ 6.1	—	○
Pola	67.4	E	1	+ 1.0	—	≡
Prága	68.4	NY	2	+ 3.8	1	◉

Jelek magyarázata ◎ — szélcsend; ○ — tiszta, derült ◔ — ¼ felhős; ◑ ½ felhős; ◕ — ¾ felhős; ● — borult; ◉ — esős, ▲ — jég; ≡ — köd; ✱ — hóeső; ∞ — gőz; ☇ — zivatar villám.

Áttekintése a mai időjárásnak:

Európában: A nagy légnyomás (775—776) a kontinens nyugati, a depresszió (758—759) annak keleti részében van. Az idő helyenkint erős szelekkel változó, csapadékokkal, délnyugaton enyhe, északkeleten fagyos.

Hazánkban: Többnyire északias, helyenkint viharosig erős szelek mellett a hőváltozás kevés, a légnyomás részben kissé nagyobb lett. Az idő általában változó, szeles; az ország minden részében számos csapadékkal, középmennyiségben; többnyire hóval, az északnyugati szélen esővel. Vihar Selmeczbányán volt.

Kilátás a jövő időre:

Hazánkban: Nyugaton részben derülés, keleten változó, szeles időt várhatni, ott kevesebb, itt több csapadékkal.

FRANKLIN-TÁRSULAT KÖNYVNYOMDÁJA.

A budapesti áru- és értéktőzsde hivatalos árjegyzései január 16.

Minőségi súly hektoliterenkint — 100 kilogrammnak ára

Faj	Irányzat	76 kg frttól	76 kg frtig	77 kg frttól	77 kg frtig	78 kg frttól	78 kg frtig	79 kg frttól	79 kg frtig	80 kg frttól	80 kg frtig	81 kg frttól	81 kg frtig	kg frttól	kg frtig	kg frttól	kg frtig
bánsági buza ó	szilárd	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	——	——	——	——	——	——
tiszavidéki «	«	9.30	9.35	9.40	9.45	9.50	9.55	9.60	9.65	9.70	9.75	——	——	——	——	——	——
pestvidéki «	«	9.20	9.25	9.30	9.35	9.40	9.45	9.55	9.60	9.65	9.70	——	——	——	——	——	——
fehérmegyei «	«	9.20	9.25	9.30	9.35	9.40	9.45	9.55	9.60	9.65	9.70	——	——	——	——	——	——
bácskai «	«	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	——	——	——	——	——	——
m. északk. «	«	8.95	9.—	9.—	9.05	9.10	9.15	9.20	9.25	9.30	9.35	——	——	——	——	——	——

Gabona	O vagy uj	Faj	Irányzat	Minőségü súly hektoliterenkint	100 kg ára frt -tól	kr.	frt -ig	kr.
rozs	ó	—	szilárd	70—72	7	70	8	—
árpa	«	takarmány	«	60—62	7	15	7	40
«	«	égetni való	«	62—64	7	60	8	80
«	«	sörfőzdei	«	64—66	9	—	10	30
zab	ó	—	«	37—40	6	75	7	10
tengeri	ó	bánsági	szilárd	75	6	75	6	80
	«	másnemü	»	73	6	70	6	75
köles	—	—	«	nélkül	6	90	7	30
káposzta-repcze	uj	—	szilárd	—	—	—	—	—
bánsági repcze	«	—	«	—	—	—	—	—

Szokvány gabona, határidőre

Gabona	Irányzat	Határidő	pénz frt	kr.	áru frt	kr.
buza	szilárd	tavaszra	9	31	9	33
	«	őszre	10	12	10	14
tengeri	szilárd	1884. máj.—jun.	6	65	6	67
zab	«	tavaszra	6	95	6	97
	«	őszre	—	—	—	—
repcze káposzta	«	aug—szeptemb. 1883	—	—	—	—
« bánsági	—	julius—augusztusra	—	—	—	—

ÉRTÉKPAPIROK

ÁLLAMADÓSSÁG.		Utolsó árkelet pénz	áru
Magyar királyi aranyjáradék adómentes	6%	121.10	121.40
Magyar királyi aranyjáradék adómentes kisorsolt	6%	—.—	—.—
Magyar királyi aranyjáradék adómentes	4%	88.55	88.80
Magyar papirjáradék adómentes	5%	86 25	86.50
Magyar vasuti kölcsön á 120 frt o. ért. (300 frank)	5%	139.50	140.—
Magyar vasuti kölcsön 120 frt egyes darabokban	5%	140.—	140.50
Gömöri államvasuti záloglevelek	5%	—.—	—.—
Magyar 1869. keleti vasut állam-kötv. (elsőbbs.) adóm.	5%	92.75	93.25
Magyar 1873. keleti vasutarany v. ezüstb. (elsőbbs.) adóm.	5%	116.—	—.—
Magyar 1876. keleti vasut állam-kötvény aranyban	5%	97.75	98.25
Magyar királyi nyeremény-kölcsön 100 frt		113.—	113.75
Magyar királyi nyeremény-kölcsön 50 frt		112.50	113 50
Tiszai és szegedi kölcsön	4%	—.—	—.—
1871-iki magyar állam-kölcsön-kötvény font sterlingben	5%	—.—	—.—
1873-iki magyar állam-kölcsön-kötvény font sterlingben	5%	—.—	—.—
Magyar földtehermentesitési kötvények	5%	100 25	101.25
Magyar földtehermentesitési kötvények 1867. záradékkal	5%	99.25	100.—
Magyar földtehermentesitési kötvények temesi	5%	100.—	101.—
Magyar földtehermentesitési kötvények 1867. záradékkal	5%	98.75	99.50
Magyar földtehermentesitési kötvények horvát-szlavón	5%	100.—	102.—

ÉRTÉKPAPIROK		Utolsó árkelet pénz	áru
Magyar földtehermentesitési kötvények erdélyi	5%	99.25	100.—
Magyar országos jelzálog urbéri váltság kötvény (100 frt)	5%	95.—	96.—
Királyi horv.-szlavon jelzálog földváltsági kötvény (100 frt)		—.—	—.—
Szőlődézsmaváltsági kötvény (100 frt)	5%	97.75	98.25
Magyar királyi kamatozó kincstári utalvány 6 hóra (100 frt)		—.—	—.—
Egyesitett államadósság papirban május—nov.	4²/₁₀%	79.35	79.55
Egyesitett államadósság papirban febr.—aug.	4²/₁₀%	79.35	79.55
Egyesitett államadósság ezüst kamat január—julius	4²/₁₀%	80.—	80.25
Egyesitett államadósság ezüst kamat april—október	4²/₁₀%	80 —	80.25
Osztrák aranyjáradék 4% kamat	4%	100 —	100.50
Osztrák papirjáradék, adómentes	5%	94.—	94.50
Osztrák államadósság, kisorsolással 1854-iki á 250 frt p. p.	4%	122.50	123.—
Osztrák államadósság, kisorsolással 1860-iki á 500 frt o. é.	5%	137.—	137.50
Osztrák államadósság, kisorsolással 1860-iki á 100 frt o. é.	5%	144.—	145.—
Osztrák államadósság, kisorsolással 1864-iki á 100 frt o. é.		168.75	169.50
Osztrák államadósság, kisorsolással 1864-iki á 50 frt o. é.		167.75	168.50
Pest város kölcsöne 1870-ből	6%	105.25	106.—
Pest város kölcsöne 1871-ből	6%	105.25	106.—
Budapest főváros 1880-iki kölcsöne	5%	96 75	97.25
Szerbiai nyeremény-kölcsön 100 frank	3%	28.50	29.—

Osztal. 1882-re	ÉRTÉKPAPIROK — RÉSZVÉNYEK.	Befiz. frt	Utolsó árkelet pénz	áru
	a) Bankok.			
12.—	Ált. magyar municipalis hitelint.	200	—.—	—.—
5.—	Angol-osztrák bank	120	—.—	—.—
9.—	Budapesti bankegyes.-részv.-társ.	100	107.25	107.75
14.—	Horvát leszámitoló bank	200	——	——
—.—	Iparbank, budapesti	100	13.—	15 —
2.—	Központi partársulati hitelintézet	80	——	——
19.50	Magyar Általános Hitelbank	200	296.25	297.75
26.¼ frk	Magyar jelzálog-hitelbank	200	—	—
13.¼ frk	Magy. jelzáloghitelb. II. kib. id. e.	100	98.75	99.25
5.—	Magyar leszám. és pénzváltóbank	100	88.—	88 25
20 frk	Magyar országosbank részv.-társ.	100	——	——
17.50	Osztrák hitelintézet	160	297.60	297.80
45.—	Osztrák-magyar bank	300	845.—	850.—
13.—	I. magyar iparbank	150	160.50	161.—
—.—	I. magyar iparbank II. kib.	150	148 —	150.—
45.—	Pesti magyar kereskedelmi bank	500	588.—	590.—
5 50	Sziszeki hitelbank	100	——	——
7.—	«Unio» bank	100	—.—	—.—
	b) Biztositó társulatok.			
12.50	Bécsi biztositó társaság	200	210.—	214.—
13.50	Bécsi élet- és járadék-biztos. társ	200	230.—	240.—
192.—	Első magyar ált. biztositó társ.	1000	3025.—	3050.—
—	Foncière pesti biztositó intézet	100	69.50	70.50
6.25 frk	Magyar-franczia biztos. társaság	50	——	——
46.—	Pannonia viszontbiztositó társ.	300	925.—	950.—
	c) Gőzmalmok.			
50.—	Concordia gőzmalom	500	591.—	595.—
120 —	Első budapesti	500	1230.—	1250.—
20 —	Erzsébet malom	200	245 50	246.50
60 —	Hengermalom	500	600 —	605.—
35.—	Lujza	160	308.—	304.—
35.—	Molnárok és sütők	200	390 —	392.—
150.—	Pannonia	1000	1265.—	1275.—
50.—	Viktória	300	453.—	457.—
	d) Közlekedési vállalatok.			
12.—	«Adria» magy. tengeri hajózási részv.-t.		—.—	150.—
——	Alföld-fiumei	200	169.50	170.50
——	Arad-Körösvölgyi vasut	100	—.—	—.—
——	Battaszék-dombovári	200	169.50	170.50
2.—	Déli vasut	200	142.50	143.50
——	Észak-keleti vasut	200	152.50	153.50
——	Erdélyi vasut	200	169.50	170.50
——	Győr-sopron-ebenfurti vasut	200	—	—.—
——	Kassa-oderbergi vasut	200	145.50	146.50
——	Magyar-galicziai vasut	200	162.50	163 50
——	M. nyug. v. (székesf.-győr-gráczi v.)	200	165.50	166.50
——	Osztrák-magyar államvasut	200	316.50	317.—
——	Pécs-barcsi vasut	200	—.—	—.—
——	Tiszavidéki vasut	200	248.—	249.—

Osztal. 1882-re	ÉRTÉKPAPIROK	Bef. frt	Utolsó árkelet pénz	áru
—.—	Osztrák dunagőzhajózási társaság	500	560.—	565.—
26.—	Pesti közuti vaspálya	200	478.—	480.—
16.—	Pesti közuti vaspálya élv. jegy.		300.—	302.—
	e) Takarékpénztárak.			
5.50	Budapest III. kerületi	50	71.—	72.—
33.—	Országos központi	300	485.—	490 —
300.	Pesti első hazai	1000	4740.—	4775.—
34.—	Egyesült Budapest fővárosi	200	468.—	470.—
4.50	Magyar ált. takarékp. részv.-tár.	100	94.—	95.—
	f) Különféle vállalatok.			
	Alagut	105	125.50	127.—
8—	Általános waggon-kölcsönzőtárs.	80	90.—	90.50
7.20	Ész.-magyarorsz. e. kőszénb. r. t.	100	—.—	—.—
12—	Franklin-Társulat könyvnyomda	150	158.—	159.—
10.50	Ganz és társa vasöntöde s gépgy.	400	868 —	870.—
50.—	Gschwindt-féle szeszgyár	200	432.—	435.—
28.—	Gyapjumosó és bizt. első magyar	200	245.—	250.—
14.—	Kereskedelmi testület épülete	210	590.—	595.—
28.—	Könyvnyomda «Athenaeum»	150	550.—	560.—
40.—	Pesti könyvny. részvény-társaság	500	935.—	940.—
60.—	Kőszén- és téglagyár (Drasche)	130	158.—	159.—
9.—	Nemzetk. waggon-kölcsönző-r. t.	100	109.—	110.—
——	Pesti épitő-társaság	85	—.—	—.—
—.—	Rimamurány-salgótarjáni vasmü	100	113 50	114 —
10.—	Salgó-tarjáni kőszénbánya	100	121 —	122.—
7—	Schlick-féle vasöntöde s gépgyár	200	268.—	269.—
18.—	Schlick-féle vasönt. s gépgy. II. kib.		—.—	—.—
3.—	Serfőzde első magyar	400	660.—	665.—
40.—	Sertéshizlaló	200	392.—	395.—
30.—	Sóskuti kőbánya	200	45.—	48.—
——	Spodium és csontlisztgyár	200	269.—	270.—
20.—	Szálloda részvény-társaság	200	81.50	82 —
——	Tégla- és mészégető, ujlaki	200	119.—	120.
10.—	Téglagyár, kőbányai	160	243.—	245.—
20.—				
	ZÁLOGLEVELEK.			
	Magy. földhitelintézet papirérték	5½%	101.—	102.50
	Magy. földhitelintézet papirérték	5 %	100.25	101.—
	Magy. földhitelintézet papirérték	4½%	93.50	94 —
	Magy. földhitelint. arany v. ezüst	5 %	120.50	121.50
	Magyar jelzálogbank	5½%	101.—	101.50
	Magyar jelzálogbank	5 %	98.25	98.75
	Kisbirtokosok orsz. földhitelint.	5½%	100.—	101.—
	Osztrák-magyar bank osztr. ért.	5 %	101.60	101.85
	Osztrák-magyar bank osztr. ért.	4½%	99.40	99.65
	Osztrák-magyar bank osztr. ért.	4 %	93.20	93.45
	Pesti h. I. takarékp. e. k. kötv.	5 %	99.—	100.—
	Pesti magyar kereskedelmi bank	6 %	101.75	102.25
	Pesti magyar kereskedelmi bank	5½%	101.50	102.—
	Pesti magyar kereskedelmi bank	5 %	99.—	99.50
	«Albina» takarék- és hitelintézet	6 %	100.—	101.—

ÉRTÉKPAPIROK	Befizetett frt		Utolsó árkelet pénz	áru
ELSŐBBSÉGEK.				
Alf.-fiumei v. (n.v.-északi von.)	200	5%	97.75	98.25
Alföld-fiumei vasut 1874. kib.	200	5%	97.—	97.50
Báttaszék-dombovár-zákányi v.	200	5%	95.75	96.25
Dunagőzhajózási társulat	300	5%	——	——
Dunagőzhajózási társulat	100/200	6%	——	——
Észak-keletivaspálya	300	5%	92 75	93 25
Észak-keletivaspálya (aranyban)	300	5%	117.—	—.—
Észak-keletivaspálya (aranyban)	1000	6%	123.25	123.75
Ész.-magyarorsz. e. kőszénb. r. t.	100	6%	——	——
Magyar-galicziai vaspálya	200	5%	95.—	95.50
Magy.-galicziai vaspálya II. kib.	200	5%	94 —	94.50
M. ny. v. (sz.-feh.-győr-gráczi v.)	200	5%	97.25	97.75
Magyar nyugati vasut 1874. kib.	200	5%	96 75	—.—
M. vas. elsőbbs. beruh. aranyban	200/1000	5%	113.50	114.—
I. erdélyi vaspálya	200	5%	94.25	94.75
Győr-sopron-ebenfurti vasut	200	6%	——	——
Kassa-oderbergi vasut, ezüstben	200	5%	99.—	99.25
Kassa-oderb. v. (eperjes-tarn. v.)	300	5%	95.25	95.50
Kassa-oderb. v. (osztrák vonal)	200	5%	100 75	——
Kassa-oderb. v. (magyar vonal)	100	5%	119 50	—.—
Osztrák-magyar államvasut		5%	——	——
Tiszavidéki vasut		5%	102.—	102.50
Budapesti lánczhid	100	6%	103.—	103.50
Kőszén- és téglagyár kötvények	100	6%	——	——
Lloyd- és tőzsde-épület	100	5%	97.—	97.50
MAGÁNSORSJEGYEK.				
Osztrák hitelintézet			170.—	171.—
Budavárosi sorsjegy			38.50	39.50
Keglevich sorsjegy			18.—	19.—
Magy. sz. korona orsz. vörös kereszt egyl.			6.30	6.60
Osztrák vörös kereszt-egylet			11.75	12.25
Pálffy sorsjegy			36.—	37.—
PÉNZNEMEK.				
Császári királyi arany (vert)			5 69	5.72
Császári királyi arany (kör.)			5.65	5.68
Osztrák-magyar 8 frtos arany			9.59	9.61
20 frankos arany			9.59	9.61
20 márka			11.85	11.87
Török aranylira			—.—	—.—
Osztrák- és magyar ezüst			—.—	—.—
Német birodalmi bankjegy 100 márkányi			59.35	59.45
Váltók árfolyama (látra).		Bank-kláb		
Német bankpiaczok 100 márk		4 %	59.40	59.60
Amsterdam 100 hollandi frtért		4 %	100.—	100.25
Brüssel 100 frankért		4 %	48.—	48.10
Páris 100 frankért		3 %	48.05	48.15
Marseille 100 frankért		3½%	——	——
Svájczi pénzpiaczok 100 frankért		3 %	48.—	48.10
Zürich 100 frankért		3 %	48.—	48.10
London 10 font sterlingért		3½%	121.10	121.35
Szentpétervár 100 rubelért		6 %	—.—	—.—
Olasz bankpiaczok 100 lire nuove ital.		5 %	——	—.—

AZ „ELSŐ MAGYAR IPARBANK"

t. cz. részvényesei az **1884-ik évi január hó 31-én délutáni 4 órakor** *az intézet helyiségében (Deák Ferencz-utcza 5. szám alatt) tartandó*

ÉVI RENDES KÖZGYÜLESRE

tisztelettel meghivatnak.

NAPIREND.

1. **Az igazgatóság jelentése.**
2. **A mérleg és zárszámadás előterjesztése a felügyelő bizottság jelentésével.**
3. **A zárszámodások megvizsgálása, a mérleg megállapitása és a nyereség felosztatása feletti határozat.**
4. **Az igazgatóság három, valamint a választmány nyolcz tagjának megválasztása.**

Azon t. cz. részvényesek, kik ezen közgyülésben részt venni szándékoznak, sziveskedjenek részvényeiket az alapszabályok 120. §-a) értelmében folyó évi január 22-től egész január 29-ik napjáig bezárólag délelőtti 9—12 óráig az igazgatóságnál letenni.*

Kelt Budapesten, 1884. január 14. **Az igazgatóság.**

*) 120. §. A rendes közgyülés összehivása, annak megtartása előtt két héttel a magyar hivatalos lap utján eszközöltetik. Minden részvényes, ki a közgyülésen részt akar venni, a közgyülés előtt 3 nappal nevére irt részvényeit az igazgatóságnál letenni tartozik. 8757

GUMMI ÉS HALHÓLYAG

a legjobb s legbiztosabb óvszer készülékek egyedül valódi párisi tuczatja 1, 2, 3, 4. és 5 frt, megküldi titoktartás mellett utánvéttel

Mosé Sándor gummi-áruk ügynöksége

Bécs, Kölnerhofgasse 4. 8665

Ugyszintén párisi szivacskák tuczatja 2 és 3 frt.

A fölkelő nap országa

Regényes utazás Japánban.

Irta

VÉRTESI ARNOLD.

A szövegbe nyomott számos képpel.

Ára vászonba kötve 2 frt.

TARTALMA: **Az uti társak. — A Bucintoro váratlan vendégeket kap. — Dr. Nachtigal és gyámleánya. — A Tajfun. — Borneo szigetén. — Kanton.** — Az elválás. — Egy kis történelmi előadás. — A világi és egyházi hatalom. — Yokohama. — Az országut. — Papiros világ. — Öt japáni nemes ember. — Szinagava. — Az eltünt ember. — A maczuri. — **Kószálás Jedo utczáin. — Folytatják a kószálást.** — A távirgöny. — **Az arisztokratikus városrész.** — Oszkio-Kaido. — **Leigthon Gilbert bemutatja magát.** — Egy rettenetes éj. — **A kalitkák. — Hogyan viszik dr. Nachtigalt temetni. — Mi történt a Bucintoron. — A Bucintoro haza indul.**

Meghivás.

Az **Ungvári Népbank** t. részvényesei a folyó évi február hó 6-án délelőtt 9 órakor az intézet helyiségében tartandó rendes évi közgyülésre tisztelettel meghivatnak. A tanácskozás tárgyai lesznek:

1. Banküzlet jelentés.
2. A felügyelő bizottság jelentése s a számadás alóli felmentés kiadása.
3. Az évi mérleg megállapitása.
4. Az igazgatóság által előterjesztendő inditványok.
5. Az alapszabályok 37. 40. 41. 45. 46. 47. 49. 51. 52. és 56. §§-ainak módositására vonatkozólag beadott inditvány tárgyalása.
6. Alelnök s a kilépő igazgatósági tagok helyett uj tagok választása.

Ungvártt 1884. január 12-én.

Az igazgatóság.

* Az alapszabályok 37. §-a alapján figyelmeztetnek az intézet t. részvényesei, hogy ha szavazat-jogukat gyakorolni óhajtják, részvényeiket a közgyülést megelőzőleg három nappal az intézet pénztáránál tegyék le. 8756

Valóságos alkalmi vétel.

Egy nemesi

uradalom

Magyarországban, szép, egészséges és termékeny vidéken, közel a vasuthoz, szerfölött jutányos áron eladó. Terület **körülbelül 2100 hold,** ebből **mintegy 1000 hold,** nagyon jó, okszerüen kezelt **szántó, rét, szőlő és mintegy 1000 hold makkerdőség. Egy szép kastély teljesen butorozott, kertek által körítve, kellemes tartózkodást képez. Majorság elegendő erősen épült épületekkel, legjobb állapotban** van. A gazdaság tökéletesen berendezett. **Ezen gazdálkodásra,** mint **tőkealapitásra** egyaránt alkalmas birtok, **eladási ára** 120,000 frt. **Cs kis közvetlen vevőknek** adnak készséggel értesitést **Horváth és Pats Richárd magy. kir. főerdészek Bécsben, Margarethensrasse 12. sz.** 8742

MEGHIVÁS.

A **«szegedi kereskedelmi és iparbank»** f. é. február 3-án d. e. 10 órakor az intézet helyiségében tartandó

XVI. RENDES KÖZGYÜLÉSÉRE,

melynek tárgyai lesznek:

1. A jegyzőkönyv hitelesitő bizottság kinevezése.
2. Az igazgatóság évi jelentése és a zárszámadások előterjesztése.
3. A felügyelő bizottság jelentése az osztalék megállapitása és a felmentvény iránti határozat.
4. Négy váltó biráló bizottsági tag megválasztása.
5. Netáni inditványok az alapszabályok 9 §. értelmében.

Szeged, 1884. január hó 14-én.

Az igazgatóság.

Jegyzet. Az alapszabályok 23. §. értelmében minden részvényes, ki a közgyülésen részt akar venni, saját nevén kiállitott részvényeit legalább 8 nappal a közgyülés megtartása előtt a bank pénztáránál téritvény mellett letenni tartozik.

E rovatban minden szó egyszeri beiktatása 2 krba kerül, hirdetésekért, melyek a hirdető félnek lakczimével el vannak átva, minden egyes közlés után 30 kr. bélyegdij is fizetendő.

KIS HIRDETÉSEK

Minden hirdetésre felvilágositást ad a kiadóhivatal. Levélbeli tudakozódásokra pontosan válaszolunk, ha a szükséges postai bélyeg beküldetik, és a hirdetés alatt álló kis szám közöltetik

«B. I. 113.»
Megkaptam és feleltem. A. 5302

Házassági ajánlat.
Egy 38 éves fiatal ember, birtokos, r. kath., óhajt egy hozzá hasonló hajadonnal, vagy gyermektelen özvegygyel házasságra lépni, ki 8000 forint készpénzzel, vagy megfelelő birtokkal rendelkezzék. Ajánlatokat a kiadóhivatalba G. S. R. czim alatt küldendők. 5124

Egy 28 éves, szőke
csinos és 6—8 ezer frt értékü birtokkal rendelkező fiatal ember egy 10—15 ezer frt készpénz hozománynyal biró csinos leányt vagy fiatal özvegyet óhajt nőül venni. Nevezettnek biztos polgári állásra való képesittsége mellett tekintélyes katonai állása is van melyet egy jól berendezett gazdasággal óhajtana felcserélni. Ajánlatok: «Caracter és figyelm» czim alatt a kiadóhivatalba intézendők. 5176

26 éves, megnyerő
külsejü, müvelt nemes ember nősülési szándékból fiatal, müvelt, distinguált és vagyonos nő ösmeretségét óhajtja. Titoktartást állásánál fogva is biztosit. Levelek főposta, poste restante katonatiszt. 5195

Eladás.

Eladó. Alföld fővá-
rosában jó helyen levő, minden comfortial berendezett és felszerelt czukrászda, conditorei eladó. Bővebbet a kiadóhivatal. 5199

Pianinó,
álló zongora, hires külföldi mestertől eladandó váczi körut 22. I. em. 25. 5306

Szép ház eladó,
nagy épitkezési telekkel és nagy kerttel egy kisebb városban Vasmegyében. Bővebbet a kiadóhivatalban. 5179

Pestmegyében a
budapest-zimonyi vasut mentén, az indóháztól félóranyira egy 827 holdas nemesi birtok (a 1200 □ öl) igen szép lakházzal, kert, szöllőgyün olcsón és uj gazdasági épületekkel együtt 32,500 frtért eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 6025

Rövid zongora,
a legujabb mintáju, ugynevezett Picolo, szolid bécsi készitmény, átköltözés végett jutányos ár mellett szükség esetén a tokkal együtt eladandó. IV. ker. molnár-utcza 13. ajtó 14. sz. 5305

Eredeti angol che-
valier árpa vetésre kapható Boglárra szállitva 12 forintért métermázsája. Kinél megmondja a kiadóhivatal. 6037

Szolnokmegyében,
egy 300 holdból álló birtok, uri lakház- és gazdasági épületekkel együtt eladó jutányos árért és kedvező feltételek mellett. Bővebbet a kiadóhivatalban. 6031

Ariston,
(zenehangszer) legujabb találmányu kintornák, elegans szekrényekben melylyel a hangjegy alkalmazásával, bármely darabot, zene vagy szakértelem nélkül is, zenélni lehet, kapható a fóraktárban Eder Antal Gyula zongora raktárában IV. ferencziek tere 4. Itt egyszersmind a hangszerekhez szolgáló hangjegyek a legnagyobb választékban kaphatók. Megrendelések postán, utánvét mellett is eszközöltetnek. 5307

Zongora,
majdnem uj, kitünő jó hanggal, jóhirnevü gyártmány elutazás miatt olcsón eladandó, régi posta-utcza 10. 3. em. 6. sz. 5304

Füszer-üzlet.
Egy alföldi magyar mezővárosban egy jó forgalmu füszer- és vegyeskereskedés eladó. 5161

Kitünő arany- és
ezüst svájczi zsebórákat urak és hölgyek számára elad olcsón készpénzért, esetleg részletekre Altmann M. bizományi üzlete Budapest, V. Józseftér 4. sz. III. emelet. 5043

Végeladás.
Egy 20 év óta fenálló diszmü- és dohányzóáru üzlet, Argauer Imre kigyó-utcza 7. számu czég alatt, feloszlás miatt saját áron alul darabonként valamint egészben eladandó. ép ugy a kirakat és belső berendezés is. 5107

Czukrászda - eladás.
Czukrászda csinos boltberendezéssel, tekeasztallal, intelligens bányavárosban előnyös feltételek mellett eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 5163

Vétel.

Kerestetik 12—16
lóerejü egy jó karban lévő használt fekvőgép kazánnal megvétel végett. Ajánlatok Sz. I. czim alatt poste restante Püspökladányba kéretik. 5193

4 vagy 6 lóerejü
göczséplőgép garnitura megvétel végett kerestetik. Bővebbet a kiadóhivatalba. 5181

Heves vagy Jász-
N.-K.-Szolnok megyében kerestetik egy 300 holdas birtok vasuthoz közel és vizmentes, megvétel végett. Bővebbet a kiadóhivatalban. 6035

Egy szivartőzsde
megvételre kerestetik a belvárosban. Bővebbet a kiadóhivatalban. 5165

A felsőbb megyék-
ben kerestetik egy szép birtok 1500—200 ezer forint erejéig azonnali készpénzfizetés mellett. Kivántatik kastély parkkal, jó földek és könnyü közlekedés. Bővebbet a kiadóhivatalban. 6041

Nyitra, Bars vagy
Hontmegyében kerestetik egy 50—60000 frt értékü birtok megvétel végett. Ajánlatok a kiadóhivatalba intézendők. 6053

Zalamegyében egy
600—700 holdas birtok megvétele végett társ kerestetik. Bővebbet a kiadóhivatalban. 6010

Alkalmazást nyer

Piaczi ügynökök
jutalék mellett kerestetnek. Bővebbet a kiadóhivatalban. 5139

Gazdatiszt, ki ko-
moly, tapasztalt és mozgalmas, kerestetik. Bővebbet a kiadóhivatal. 5188

Okleveles tanitónő
két 6 és 7 éves leányhoz kerestetik. Előnyben részesül az, ki a házvezetéshez is ért. Bővebbet a kiadóhivatal. 5190

Kerestetik
vidékre egy becsületes és szorgalmas kertész, ki irni, olvasni tud, gyakorlatilag mindennemü konyha, asztalra szükségelt veteményeket és gyümölcsöt termelni, nemkülönben a szemzés és ojtás minden nemében és a szőlőtenyésztésről kitünő jártassággal birjon. feltételek a kiadóhivatalban megtudandók. 6055

Egy gyakorlott okl.
gyermekkertésznő, ki már hasonló alkalmazásban volt, két gyermek mellé pusztára alkalmazást nyer. Bővebbet a kiadóhivatalban. 5279

Szén-ügynökök, kik
ezen a téren már müködtek, fizetés és jó jutalék mellett felvétetnek. Bővebbet a kiadóhivatal. 5184

Egy varrónő, ki a
fehérnemüek varrásában ügyes, helyben azonnal alkalmazást nyer. Bővebbet a kiadóhivatalban. 6044

Gyógyszerész gya-
kornoknak elfogadtatik egy 4—5 gymnasiumot végzett fiatal ember. 5145

Alkalmazást keres

Egy már 7 hónap
óta állomás nélküli férfi óhajt alkalmazást ügyvédi irodában v. mint felügyelő egy házban vagy egy gyárban, vaspályán, jó bizonyitványokkal bir. Bővebbet a kiadóhivatal. 6033

Egy 23 éves fiatal
özvegynő, ki a háztartásban teljes jártassággal bir, mint házvezetőnő esetleg gazdasszony, magányos urhoz alkalmaztatni óhajt. Bővebbet a kiadóhivatalban. 6060

Fiatal ember, bizo-
nyitványokkal ellátva, ki több éveken irodában müködött, mint irnok alkalmazást keres. 5300

Egy magyar neve-
lőnő, folyékonyan beszél francziául és németül, zongorázást és tantárgyakat alaposan tanitja; továbbá egy házvezetőnő, ki a külső és belső házvezetést jól érti, beszél jól németül és magyarul alkalmazást keresnek. Budán kacsa-utcza 12. sz. ajtó 1. 5303

Gazdasszonyi állást
keres, vagy mint házvezetőnő kiván alkalmaztatni egy uri családból származó gyermektelen kath. vallásu özvegynő plébánián, vagy öreg magányos urhoz, esetleg idősebb gyermektelen házasokhoz menni, minthogy a gazdaságot vezetni tudja és a gazdasszonyi teendőket alaposan érti. Bővebbet a kiadóhivatal. 5198

Vasalónő alkalma-
zást keres. Bővebbet a kiadóhivatal. 5308

Gazdasszonyi állást
keres egy jó családból való 28 éves nő, ki a háztartás vezetését jól érti, sütni, főzni kitünően tud, valamely nagyobb papi házhoz, vagy egy nagyobb plebániára. Tudakozódhatni Székesfehérváron, Felső királysor 15-ik szám. 5191

Egy fiatal igen
csinos özvegynő, elegans megjelenes, német, bár magyar származásu, házvezetőnő óhajt lenni valamely uraságnál. Ajánlatok «Kellemes» czim alatt a kiadóhivatalba küldendők. 6063

Egy kisasszony, ki
magyarul, németül beszél, zongorázik és a kézimunkákban és varrásban ügyes, gyermekek mellé alkalmaztatni óhajt. Bővebbet a kiadóhivatalban. 5283

Egy csinos fiatal
leány óhajt valamely czukrászdában, szivartőzsdében vagy füszerüzletben, mint elárusitónő alkalmaztatni. Bővebbet a kiadóhivatalban. 5296

Egy müvelt szép
fiatal nő valamely vagyonosabb özvegy férfi házvezetésére ajánlkozik. Bővebbet a kiadóhivatalban «Özvegynő» czim alatt. 6062

Egy a zenében és
nyelvekben képzett uri nő kiván naponta pár órát mint társalkodónő egy felnőtt leány mellett tölteni. Bővebbet a kiadóhivatalban. 6021

Titkári vagy fel-
ügyelői állást keres egy jó ajánlatokkal ellátott középkoru müvelt férfi nagy uri házhoz. Szives ajánlatok R. G. betük alatt a kiadóhivatalba czimzendők. 5125

Egy középkoru öz-
vegy urinő egy tisztességes családban, vagy magányos urnál házvezetőnői állást keres szerény feltételek mellett. Bővebbet a kiadóhivatalban. 5253

Egy csinos 32 éves
özvegy, ki a házi teendőket érti, főzni jól tud, mint gazdasszony alkalmazást keres. Bővebbet a kiadóhivatalban. 6054

Egy tisztességes,
kellemes külsejü nő, ki a házi teendők összes dolgaiban kitünő jártassággal bir, alkalmazást keres. Bővebbet a kiadóhivatalban. 6056

Egy igen jó házból
való urhölgy szép képzettséggel a ki kitünően zongorázik, jeles bizonyitványokkal rendelkezik, állást keres mint nevelőnő, társalkodónő, vagy házvezetőnő, mint uti társ is. Bővebbet a kiadóhivatalban. 6047

Lakás és bérlet.

Egy 14 éves leány,
ki egész napon át keveset van otthon, mint laktárs egy tisztességes családhoz a IV-ik kerületben adatik, hol az illető az ott levő zongorát is használhatná. Szives ajánlatok «Conservatorium» czim alatt e lap kiadóhivatalához kéretnek. 6058

2—300 holdas bir-
tok kerestetik bérbe vétel végett vasuthoz közel május 1-ére átvehető volna. Bővebbet a kiadóhivatalban. 6052

Zalamegyében egy
600—700 holdas birtok 6 évre ujévtől kezdve haszonbérbe kiadó 60 hold vetés és 130 hold tavaszi szántással együtt. Bővebbet a kiadóhivatalban. 6024

Oktatás.

Kerestetik
vidékre egy müvelt keresztény nevelő, ki a gymnasiumi és reál tantárgyakban, valamint a német és franczia nyelvben oktatni képes, fizetés 360 frt és teljes ellátás. Bővebbet a kiadóhivatalban. 6043

Egy idősebb neve-
lőnő, ki jól beszél francziáúl és zongorázik kerestetik vidékre egy 15 éves leányhoz. Fizetés 400 frt és teljes ellátás. Bővebbet a kiadóhivatalban. 6028

Franczia és angol
magánórákra egy hires nyelvtanár ajánlkozik. Bővebbet a kiadóhivatalban. 5187

Egy egyetemi hall-
gató, ki a magyar és német nyelvet jól beszéli, a franczia nyelvben pedig kezdőket oktathat, azonkivül a hegedü- és zongorajátékban jártas, helyben mint nevelő alkalmaztatni óhajt. Bővebbet a kiadóhivatalban. 5256

Kerestetik
vidékre egy nevelőnő, ki magyarul és németül beszél, jól zongorázik és a kézimunkákban gyakorolt. Bővebbet a kiadóhivatalban. 6005

Egy okl. tanitónő,
ki magyarul s németül tökéletesen beszél, az elemi- és polgári tantárgyakban pedig alaposan oktathat, valamint a kézimunkákban igen jártas, vidékre alkalmazást nyer. Bővebbet a kiadóhivatalban. 5299

Különféle.

Társ, vagy társnő
kerestetik leánynevelő-intézethez. Egy minden kellékekkel jól berendezett és évek óta a legjobb hirben álló engedélyezett leány nevelő-intézethez, növelde és gyermekkert, családi viszonyok miatt, társ esetleg átvevő kerestetik jó feltételek mellett. Bővebbet a kiadóhivatalban. 5301

Szülésznő.
Hölgyeknek tanácsot, segedelmet nyujt, rendezett lakásán minden kényelmet, kiváló szolgálatot, szüléseknél lelkiismeretes ápolást biztosit a legnagyobb titoktartás mellett. L. Julia, Stáczió-utcza 4 -61. emelet ajtó 25. 4930

Egy magányos
asszony, egy tisztességes öreg urat felfogad egész ellátásra 1 vagy 2 külön bejáratu szobás lakásra. Értesitést ad e lap kiadóhivatala. 5172

Egy nemes család-
ból származó özvegy, két igen szép szőke egészséges kis fiát az egyik ötöt, a másik két éves, örökbe óhajtaná adni egy előkelő jómódu családhoz, hol jó nevelésben részesülne, s jövője némileg biztositva volna. Bővebbet a kiadóhivatalban. 6059

Épitkezési terveze-
tek és költségvetések készitését, valamint házilagos épitkezésnél a müszaki vezetést elválalja. Ki? felvilágositást ad a kiadóhivatal. 451

Kávéházaknak,
szállodák-, vasuti éttermek-, casinok és egyleteknek.

Folyó évi április hó folyamán ismét ingyen fogom megküldeni cs. kir. kizárólagosan szabadalmazott — hirdetésekkel ellátott — ujságtartó mappáimat (táblák) képes hirlapok számára és pedig 1884. évi május hó 1-től 1885. évi április hó végeig terjedő időtartamra számitva. A megrendeléseket, melyekben a lapok, melyek számára a mappák szükségeltetnek megnevezendők — még folyó évi január hó végeig kérem hozzám beküldeni.

Vidéki küldeményeknél csakis a póstabér téritendő meg. 8760

A későbbi megrendeléseket pedig darabonkint csakis 1 frt 50 krért teljesithetem. Teljes tisztelettel

HIRHÁGER KÁROLY
a cs. kir. kizárólag szabad. hirdetési-ujság-tartó-mappák tulajdonosa.
Budapest. V., Árpád-utcza 14. sz.

SÁRKÁNY

BIZOMÁNYI BUTOR-CSARNOKA
(Honi gyártmány) BUDAPESTEN,
Gizellatér 3. sz. I. emelet a Deák-Ferencz-utcza sarkán ajánlja a magas uraságoknak és nagyérdemü közönségnek csarnokában elsőrendü **hazai asztalos és kárpitos mesterek közremüködéseikkel nagyszerü választékban elhelyezett elegáns salon-, ebédlő-, háló és fogadó-termek butorait,** ugyszintén **polgári kiházasitásokra** készitett **egyszerü** de **szolid asztalos és kárpitos butorokat.** — Nagy készlet legujabb divatu izlésteljesen kiállitott **szalongarniturákból atlasz, selyem, bársony, burett, crepp szatin és jutteszövetekből rendkivüli olcsó árak mellett.**
Feljárat a Gizella-téri oldalról 3. sz. alatt.
A butorcsarnok esti 7 óráig nyitva van. 7776

8087 *A sápkór és vérszegénységet legjobban gyógyitja a Fer Bravais (Bravais concentrált vascseppei) rendszeres használat mellett Ez visszaadja a vér egészséges szinét, melyet a betegség által elvesztett. — Raktár Budapesten Török J. gyógysz. nél király utcza*

Pályázat.

Túlhalmozott teendők miatt a «**Magyar Lovar-egyletnél**» egy külön verseny-titkársági hivatal szerveztetvén, ezennel pályázat nyittatik
egy verseny-titkári állomásra,
melylyel 1200 frt évi dij s esetleg renumeratio lesz összekötve. — Feltételek: a magyar nyelv tökéletes birása irásban és társalgóban, s az előforduló munkálatokban fogalmazói képesség, hasonlóképen a német nyelvben; — feddhetlen el élet, ajánló külső és magaviselet. — Akik jártassággal birnak a verseny-ügyekben, ugyszintén a verseny- és telivér-tenyészanyag nomenclaturájában, — akik az angol nyelvet beszélik vagy legalább olvasni tudják és értik, előnyben lesznek. — Pályázati ajánlatok f. évi január 25-ig a «Magyar lovaregylet verseny-igazgatóságához» Budapest, hatvani utcza, nemzeti Casino, II. em. intézendők.
Megbizásból **Sárkány János Ferencz** egyleti titkár és főpénztárnok. 8759

A **Franklin-Társulat** kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvárusnál kapható — az osztrák tartományok számára **Szelinszki György** cs. kir. egyetemi könyvárusnál Bécsben I., Stefansplatz Nr. 6.

MAGYARORSZÁG TÖRTÉNELME.

Irta HORVÁTH MIHÁLY.

AZ UJ DOLGOZAT MÁSODIK, BŐVITETT KIADÁSA.

Horváth Mihály „MAGYARORSZÁG TÖRTÉNELME“ czimü nagy munkája — melynek második bővitett kiadása 1871-től 1874-ig nyolcz nagy kötetben megjelent — nem szorul ajánlgatásokra vagy dicséretre. Általánosan el van ismerve, hogy a magyar nemzet szép történetét senki sem ecsetelte még oly híven, tárgyilagosan, oly széleskörü szakjártassággal és oly müvészien szép előadással, mint veterán tudósunk. Epen ezért hazánk ezen legterjedelmesebb történetiratának egy mivelt magyar ember házából sem szabadna hiányzani. Azonban a nyolcz kötetes münek az ára 30 frt, s eddigelé a munka csak együttesen, egészben volt megszerezhető. Sok mivelt magyar embernek kellett emiatt nélkülözni könyvtárából irodalmunk e drága gyöngyét, mert tudvalevő tény, hogy számos képzett egyén van, a ki bármely irodalmi müért sem képes egyszerre 30 forintot kiadni. E körülményt tekintetbe véve, határoztuk el, hogy minél több történetkedvelő számára megszerezhetővé tegyük nagy történetirónk e legnagyobb alkotását. A fentemlitett kiadás nyolcz kötetét ennélfogva felosztottuk 30 füzetre, s egyenként megszerezhetők. **Egy-egy tiz ivre terjedő füzet ára 1 forint.** — A részletenként való beszerzésnek ezzel tág tere nyilik, s ezentúl csekélyebb megerőtetéssel juthat bárki is e becses mű birtokába.

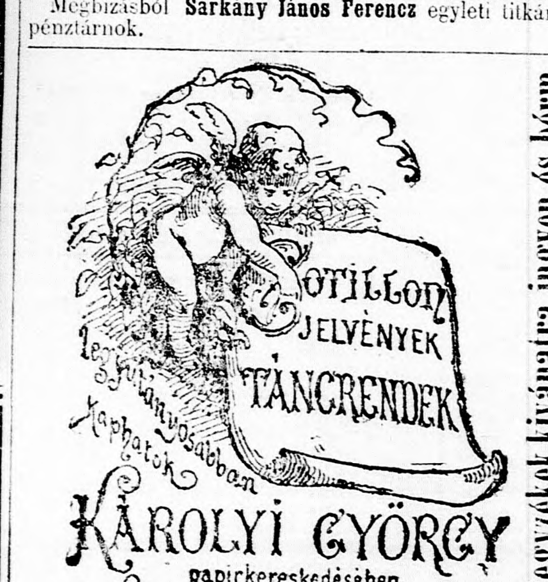

8742 Árjegyzékek kivánatra ingyen és bérm.

HIRDETÉSEK

felvétele
valamennyi magyarországi és külföldi lap részére
postabér és költség nélkül. — Legpontosabb szolgálat és legolcsóbb árak. — Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény.
STERN MÓRICZ
hirdetési irodája Bécsben I. Wollzeile 22. 744

Husz évi tapasztalat.
EAU DE ZÉNOBIE
ZÉNOBIE-VIZ
AZ EGYETLEN TÖKÉLETES SZER A HAJ EREDETI SZINÉNEK visszaállitására.

Nem festőszer hanem jótékony mosdóviz. melynek használatával a haj megerősödik és természetes szinét visszanyeri.
Alapittatott 1807 ben.
SEGUIN, 3, RUE HUGUERIE. BORDEAUX
NAGYBAN ÉS KICSINYBENI ELADÁS:
Főraktár Budapest és Magyarország számára *Török József* gyógyszerésznél, király-utcza, 12. sz. alatt. Kapható továbbá: *Dankovszky István* fodrásználi, minden előbbke ő illatszerüzletben és gyógyszertárban. *Kertész Tódor* nál Dorottya-utczá, *Patz Gusztáv* nál váczi-u. 27. sz. *Faubel Gusztáv* király-u. 91. sz. alatti rövidáruüzletében, *Lusztig Ede* férfi-es uri divatáru-üzletében kerepesi ut 2. sz. a., *Kreppels* és *Marcis* bécsiutczai rövidáru-üzletében, *Sárkány testvéreknél* sugár-uton és *Klein Libor* urnál.
ÁRA PALACZKONKINT: 3 FRT.
Vértessy S. udv. illatszerész Budapesten.

Ezen intézet, érdemdus müködéseért többször ki lett tüntetve az európai tudományos társaság részéről Párisban, első osztályu aranyéremmel tüntettetett ki. — Ugyanitt kapható „az elgyengült férfierő“ (önsegély) czimühires mü. 8267 Ára 2 frt 50 kr.

Mindennemü titkos betegséget

ugyszintén gyengeségi állapotokat, bőrkiütéseket, vizelési nehézségeket, ugyszintén **női betegségeket** ugyanazon bevalt módszer szerint, melyet elődöm Weiss J. gyak. orvos érvényesitett, alaposan gyógyit **Dr. SPITZER J.** orvostudor, v. császtörök katonai orvos, több kórodai osztályban. — Rendelő intézet: **Budapest, (koronaherczeg) uri-utcza 8. sz.** Naponkint: délelőtt 8—10-ig, d. u. 2—5-ig, este 7—8-ig. Dijjal ellátott levelekre válaszoltatik és gyógyszerek megküldetnek. **Szaj-, gége- s torokbajok ellen naponkint külön rendelés:** órák d. e. 11—12-ig.

A nekünk bemutatott számtalan megbizható hiteles köszönő irat folytán ezen **legöregebb és legismertebb rendelési intézet**, a hol a tudomány legujabb vivmányai a legbővebb tapasztalatokkal párosulva értékesittetnek, legmelegebben ajánlható. 8551

Dr Leitner

40 év óta fennálló rendelési intézetében, Budapesten, dob-utcza 18. **titkos betegségek, tehetetlenség,** önfertőzés, fehérfolyás levélileg is biztosan gyogyittatnak. Rendelési órák: reggel 6—9-ig, d. u. 1—5-ig, este 7—10-ig.

Uj aratás.

Salvári N. Triestben ajánl
8705 frt
messinai narancsot ... 1·85
» czitromot ... 1·85
jeles árukban, 5 kilos kosárban (fagyás ellen megóvandó, tengeri fübe csomagolva) vám-, posta és csomagolási dijmentesen.
Friss burgonyát Máltából 1 frt 50 krjával egy 5 kilos kosárban, szintén minden dijmentesen Osztrák-Magyarország minden postaállomására szállitva.

Titkos betegségeket

hugycsőfolyásokat és sebeket, az önfertőztetés utóbajait, **az elgyengült férfierőt, magömléseket, a bujakórnak utókövetkezményeit, nőknél fehér folyást,** bármennyire is idültek, valamint mindazon **női betegségeket,** melynek a **magtalanság** egyik főokozója, és **bőrbetegségeket** gyógyit **uj gyógymód** szerint biztos sikerrel gyorsan és alaposan
Dr. GARAI ANTAL
orvos, sebész, szülész és szemésztudor, volt cs. k. osztályfőorvos.
Lakás: Budapest, Terézváros, gyár-utcza 3. II. em., bejárat a lépcsoról sugár-ut és király-utcza közt.
Rendel: naponta 10 órától d. e. egész délután 4ig. este 7—8-ig. Dijazott levelekre a legnagyobb figyelemmel válaszoltatik és gyógyszerekről gondoskodtatik.
Nőknek külön váróterem. 8634

Érdem-oklevél, nemzetközi gyógyászati kiállítás, Londonban, 1881.
Három arany érem.
koncentrált kivonat malátázott árpából, malátázott buzából és zabból.

Maltine

védjegy.

E három terményből összeállitott egyedüli készitmény az orvosi fakultás legkitünőbb tagjai által Angolországban, Amerikában, Indiában, Chinában, Ausztráliában stb. rendeltetik és a legnagyobb kórházakban is elébe helyeztetik minden más maláta-kivonatnak. A maltin szó bejegyzett védjegyünket képezi s csakis saját készitményeinkre vonatkozik.

A maltin-készitmények jegyzéke:

Maltin, tiszta.	Maltin, peptonnal.
Maltin, komlózott.	Maltin-bor.
Maltin, változtatásokkal.	Maltin phosphattal.
Maltin, marhahussal és vassal.	Maltin-bor pepsinnel és pancreatinnel.
Maltin, pepsinnel és pancreatinnel.	Maltin-Yerbin.
Maltin, csuka-máj-olajjal.	Maltin alphosphorsavas savakkal.
Maltin, csuka-máj-olajjal és phosphorral.	Maltin phosphorsavas vassal s chininnel.
Maltin, csuka-máj-olajjal és jodiddal.	Maltin, phosphorral, chininnel, vassal és strychninnel.
Maltin, csuka-máj-olajjal és pancreatinnel.	Maltin phosphor vegyülékkel.
Maltin, jodiddal.	Maltin-Viburnin.

Bécs, 1882. május 18.
«A londoni Maltine Manufacturing Company maltin-készitményeit táplálkozási zavarok eseteiben, még ha ezek különféle lázas szenvedésekből következtek is be, melyek lelkibetegséggel voltak összekötve, tápértékükre nézve megvizsgáltam s a készitményeket e tekintetben legkitünőbbnek találtam. Ugyanaz áll e company maltin-vegyülékeiről mindenhol ahol használatba vétetnek. Prof. Dr. **Max Leidesdorf.**»

Bécs, 1882. april 28.
A Syphilis és annak higany nélküli kezelésére vonatkozó tanom szempontjából ajánlom a maltin-készitményeket vassal és csuka-máj-olajjal az eddig higanyos gyógyszerrel gyógyitott betegségek minden alakja ellen, részben mint önálló; részben mint jodgyógymódot kiváno gyógyszereket. **Dr. Joseph Hermann,** cs. kir főorvos Bécsben.

Bécs, 1882. april 8.
A londoni maltine manfacturing Company készitményei, ugy a tiszta maltin mint annak vegyülékei pancreatinnel és pepsinnel és a halzsiros maltin és malto Yerbin sikerült előállitása az «**allgemeine Wiener medizinische Zeitung**» leirása szerint figyelmemet felköltötték s azokat, miután hozzám — megvizsgálás végett — beküldettek, gondosan megvizsgáltam s a gyakorlatban alkalmaztam, mikor is azon meggyőződésre jutottam, hogy a tiszta maltin minden követelménynek megfelel, melyet a legjelesebb maltin-készitmény iránt támasztani lehet, hogy a maltin vegyüléke csukamájolajjal minden betegségben a hol maláta s csukamájolaj alkalmaztatik a legjobb gyógyszertári készitményt képezi és hogy a Pepton-maltin emésztési betegségeknél nagyon jó remedium. A malto-Yerbin légzési betegségek s zihálás ellen nagyon hatékony. **Dr. Ritter v. Vivenot,** cs. k. udv. tanácsos.

Bécs, 1882. márczius 29.
«A londoni maltine manfacturing Company maltin-készitményei, melyek nekem megvizsgálás és gyakorlatban való alkalmazás végett átadattak, engem legnagyobb mértékben kielégitettek. Ezek a legtisztább malátakészitmények vegyi és pharmacentikus tekintetben. A tiszta maltin hasonlithatlan módon van előállitva s használatában feljebb áll mint a Pharmacopöa austriaca hivatalos maláta-készitményei. A maltin pepsinnel és pancreatinnel emésztési bajok ellen jeles szer, a maltin vegyüléke pedig csuka májolajjal Rhachitis s görvély ellen igen megbizható gyógyszer. **Dr. Kainzbauer** med. s chir., kir. tanácsos és tanár.
6015
Kapható a magyarországi főraktárban **Édeskuty L. urnál Budapesten. Erzsébet tér 7.**

KANITZ C.

8701
PAPIRRAKTÁRA
BUDAPEST, Dorottya-utcza 12. szám,
ajánl
legujabb cotillon-jelvényeket.
százanként vegyitve. **I.** vegyiték: 100 db **2** frt **80** kr. **II.** vegyiték: 100 darab **5** forint. **III.** vegyiték 100 darab **7** frt **50** kr. **IV.** vegyiték: 100 darab **10** frt.
Cotillon figurák legnagyobb választékban.
Árjegyzékek ingyen. Ismételadó részére árleengedés.

Rendkivül fontos a HÖLGYEKNEK

A cs. kir. egyetemi országos vegymühely által Bécsben, a magyar kir. országos vegymühely részéről Budapesten és prof. dr. Liebemann által vegyelemzett, ugyszintén hatóságilag is megvizsgált és minden ártalmas ércztartalomtól mentnek talált
a) **Juno-Crême,** az arcz- és kézbőr jeles fentartási szere, kitünő sikerrel használtatik **szeplő, napégés, foltok, börtisztátlanságok** és **kiütések** ellen. **Ártatlan anyagoknak** sikerült vegyülékét képezi. — Egy nagy tégely ára 1 frt 50 kr.
b) **Juno-pasta,** csodálatos, láthatlan **nőszépitő szernek** is neveztetik. — Ezen arczpasta egy pillanat alatt az **arczbőrnek vakitó fehér** szint ad. E szerint a legerősebb szemnek sem lehetséges felfedezni, hogy az arczbőr praeparálva van s mégis ifjú, rózsás, természetes szinnel bir. — Egy nagy tégely ára 2 frt.
Jaulusziszes „Juno Puder“, mely minden ércztartalomtól ment, minden kitünő minőségénél fogva. Kapható **fehér, rózsa** és **crême**-szinben. — 1 Carton 60 kr. Külföldi készitményt fölülmul elismert ki-
Valódi minőségben egyes-egyedül nálam kapható. **Jaulusz Regina,** orvos leánya. **Budapesten, VII.,** Izabella-utcza 31., I. em. 21. ajtó.
Szállitás minden irányban utánvét mellett, pontosan eszközöltetik. 8675
Elárusitók engedményben részesülnek.

Gyógyjelentések Magyarországból

8758

az egyedül valódi HOFF JÁNOS-féle malátakivonati egészségi sör, a maláta-egészségi chocoládé és mell-malátaczukorkák felöl, köhögés-, mellbetegség-, testi gyengeség-, vérszegénység-, gyomorbajnál és minden betegségből való fellábbadásnál.

Statisztika

a Hoff J.-féle maláta-gyógytáp-készitményeket illetőleg.

A betegségek, melyekben a malátagyártmányok, Hoff János rendszere használtattak, a következők: köhögés, légző szervek csúza, tüdővészkór, altestbajok, hämorrhoid, erőtlenedés, hagymáz, vérszegénység, emésztési nehézségek. Használt gyártmányok: malátakivonati-egészségi sör, maláta-chocoláde, concentrált maláta-kivonat, mell-malátaczukorkák. *Valamennyi Hoff János rendszere szerint.*

Alapitási év: 1847. — 59 kitüntetés. — Több mint 1 millió köszönőirat. — A Hoff János-féle maláta-gyógytápszerek eladása minden müvelt államban, 27,000 elárusitó-helyen eszközöltetik, ebből esik Nyugot-Európára 12,800. Kelet-Európára 9000, Amerikára 4300; ezekhez igénybe vétetik Európában 1600, Amerikában 400 ujság.

Fenáll Berlinben 1859 óta, Bécsben és Budapesten 1861 óta.

A valódi maláta-gyógytáp-készitmények egyedüli feltalálója és készitőjének, Európa legtöbb fejedelmei csász. kir. udvari szállitója

HOFF JÁNOS

cs. kir. udvari szállitó urnak, kir. kereskedelmi tanácsosnak, — az aranykoronás érdemkereszt tulajdonosának, magas rendek lovagjának; **Bécsben, Gyár: Grabenhof, Bräunerstrasse 2. Iroda és gyári raktár: Graben, Bräunerstrasse 8.**

Bátorkodom **az ön jeles** malátakivonatából, mely **rám nézve annyira gyógyhatásu,** ismét egy csekély mennyiséget rendelni és pedig 13 palaczk malátasört és 1 kilo I. rendü csokoládét.
Villány, 1884. január 11-én. **Schuster Jozefina.**

Kérek 6 palaczk malátasört és 3 font I. rendü csokoládét részemre küldeni. Nagymérvü búskomorságban szenvedek. A csokoládéból mintegy 40 fontot használtam már fel, mert engem igen jól táplál. Midőn 1881-ben személyesen látogattam meg az ön bécsi raktárát, már akkor is megdicsértem az ön készitményeit. És most, 1884. január 5-én, gyógykezelő **hirneves orvosom** Dr. Leidesdorf tanár, udvari tanácsos az ön malátasörét ajánlotta.
Sasd (Magyarország), 1884. január 11-én. **Dr. Kugler Lipót,**
kerületi orvos és Baranyamegye tiszteletbeli főorvosa.

Tekintetes úr!
Sziveskedjék az ön jeles Hoff János-féle malátakivonati söréből részemre küldeni.
Felső-Stanestie, 1884. január 1-én. Bukow **Joan Ritter v. Bejan.**

Kérem, sziveskedjék az ön Hoff János-féle mell-maláta-czukorkáiból minél előbb küldeni. E czukorkákat igen jóknak találtuk s ezért óhajtjuk közvetlen öntől hozatni.
Lőcse, 1884. január 2-án. Tisztelettel **Kray Miksa.**

Árak: Maláta-kivonati egészségi sör, 1 palaczk 60 kr., 11 pal. 6 frt, 28 palaczk 15 frt, 58 palaczk 30 frt. ½ kilo Maláta-csokoládé I. 2 frt 40 kr., ¼ 1 frt 30 kr., ⅛ kilo 70 kr. II. ½ kilo 1 frt 60 kr., ¼ kilo 90 kr., ⅛ kilo 50 kr. III. ½ kilo 1 frt, ¼ kilo 60 kr., ⅛ kilo 35 kr. Maláta-czukorkák 1 zacskó 60, 30 és 15 kr. Maláta-kiv. 1 üvegcse frt 1.12, kisebb 70 kr. Gyermektápliszt 1 frt. Egy egész maláta-fürdő 80 és 50 kr. Maláta-növény-szappan 80, 60, 40 és 20 kr. — Nagyobb megrendeléseknél árkedvezmény. A csomagolás a legolcsóbban számittatik. — **Az első valódi nyálka-oldó Hoff János-féle mell-maláta-czukorkák kék papirban vannak. Vételnél csak ilyenek kérendők.**
11 palaczkon felül **Budapestre** bérmentve házba szállittatik.

HOFF JÁNOS
főüzlete Magyarország számára
Budapesten, zsibárusutcza 7.
Kapható Török József gyógysz. király-utcza 12, és Weninger M.-nél Budán főut 28.